

BIBLIOTECA
C. C.
P. M. R.

Nr. 11. 914.

DEGRADAREA INSTITUȚIUNEI STATISTICE

ȘI
ABUSURÎ
STATISTICO-TIPOGRAFICE

COMISE DE D. I. PETRESCU ȘI C^{uie}

DENUNCIĂRI FĂCUTE OFFICIALŪ ȘI PRIN PUBLICITATE

DE
I. M. BUJOREANU

(de două Comisiî și alții)

BUCURESCÎ

TIPOGRAFIA LUCRĂTORILORŪ ASSOCIAȚI.
12. PASSAGIULŪ RAMĂN. 12.

1866.

Acéstă broșură, trasă în 3000 esemplare, se împarte gratis.

BIBLIOTECA
C. C.
P. M. R.
Nr. II. 9811.

DEGRADAREA INSTITUȚIUNEI STATISTICE

ȘI ABUSURÎ STATISTICO-TIPOGRAFICE

COMISE DE D. I. PETRESCU ȘI Cⁿⁱe

DENUNCIĂRI FĂCUTE OFFICIALŪ ȘI PRIN PUBLICITATE

DE

I. M. BUJOREANU

(de două Comisii și alții)

~~35.9.18/964~~

~~2678~~

135434/60

279660
VAL

BUCURESCÎ

TIPOGRAFIA LUCRĂTORILORŪ ASOCIAȚÎ.

12. PASSAGIULŪ RAMĂN. 12.

1866.

BIBLIOTECA
C. C.
P. M. R.
Nr. II. 9811.

DEGRADAREA INSTITUȚIUNEI STATISTICE

ȘI
ABUSURÎ
STATISTICO-TIPOGRAFICE

COMISE DE D. I. PETRESCU ȘI C^{mie}

DENUNCIĂRI FĂCUTE OFFICIALŪ ȘI PRIN PUBLICITATE

DE

I. M. BUJOREANU

(de două Comisiî și alții)

~~35.9.18/964~~

~~48/2678~~

~~135434/60~~

279660
VAL

BUCURESCÎ

TIPOGRAFIA LUCRĂTORILORŪ ASOCIAȚÎ.

12. PASSAGIULŪ RAMĂN. 12.

1866.

9. Rapportul primei Comisiunii de anchetă de la Imprimeria Statului (compusă de D-nii: I. Ionescu și Sc. Walter) către Ministeriul de interne.

10. Rapportul Comisiunii a doua de anchetă de la Imprimeria Statului (compusă de D-nii: Andronică, Aurelian și Rassidescu) către Ministeriul de interne.

11. Efectele acestui din urmă raportul al Comisiunii. — Lucrarea făcută de Ministeriu prin D. Petrescu. — Fineța unui ordin ministerial făcut de D. Petrescu întru acesta. — Estractul confus după acest raport al Comisiunii, făcut de D. Petrescu și publicat în Monitorul Nr. 96 din 1866, spre a se ascunde Ministrului și Publicului culpabilitățile comise în administrarea Imprimeriei Statului.

12. Darea-de-sămă a D-lui Sc. Walter, directorele tipografiei Lucrătorilor-Asociați și membru în 1-a Comisiune de anchetă de la Imprimeria Statului — despre abuzurile comise în administrarea acestui stabiliment.

13. Pressa și Opinia publică.

14. **Appendice.** Câte-va pagine din viața biurocratică a D-lui Petrescu. **Scóla funcțiunnarilor Cio-coio-Abusivă.**

INTRODUȚIUNE

I

Instituțiunile științifice în toate statele civilizate sunt îmbrățișate și rădicate la demnitatea ce li se cuvină prin interesul lucrărilor ce sunt chemate a effectua în folosul Statului și societății întregi.

Dacă avem și în România câte-va instituțiuni științifice, puțină importanță ce li se dă, puținul interesu ce li se pörtă, facu a fi deconsiderate, parodiate și lăsate în voea întâmplărei.

Printr'acesta nu iaă rolul de criticu puținelor instituțiuni științifice câte se numără în țerra noastră; acesta este de ressortul ămeniloru competenți și a opiniei publice; — îmi permitu numai, în cercul cunoscințelor mele, a espune starea de decadentă în care se găsește Instituțiunea statistică a României, mai cu sémă de la Iunie 1865, epoca morței eruditului Marțianu dierectorele acestei Instituțiuni.

Fără sprijinul, fără concursul regretabilul Marțianu, sórta nefericitei Instituțiuni rămase în dispozițiunea D-lui Iancu Petrescu *neîmvățatū-tipicarū* care, voindū a o croi pe talia necapacității sale, îi dete lovitura cea mai mortală prin propunerea unei organizări defectuóse care este trecută în Proiectul de budgetū alū Ministeriulū de interne pentru restulū anulū 1866.

Prin defectuoasa organizare, Instituțiunea statistică nu numai că va fi paralizată în punctul că se nu mai p^otă face nimic, ba încă și puținele lucrări ce ar prezenta publicului, ar^u fi nise absurdități de acelea demne de t^em^piⁱ cel mai înapoiat în civilizația și în știință.

Ca referendar^u în Direcțiunea statistică, nepu^tându trece sub tăcere nise machinațiunii ce tind^u a *chivernisela personală* și nici cum a o organizare conformă trebuințelor, care se justifice folose reale, găsesc^u de datoriă'mi a denuncia toate acestea și a sollicita atențiunea Corpurilor legiuitoare, a D. Ministru de interne și a Publicului, asupra Dărei-de-s^emă de mai la vale, despre Instituțiunea statistică în România.

Din ac^estă Dare-de-s^emă se va convinge tot^u omul^u de bun^u s^enț^u, just^u, leal^u și imparțial^u, despre starea în care ne aflăm^u, chiar astă-^uđi într'o epocă de regenerare, cu instituțiunile n^ostre științifice cari ar^u trebui să fiă menite a face gloria ț^err^ei; se va cun^osce încă de ce fel^u de... specialități sunt^u conduse, și, în fine, în ce m^un^ui sunt^u încredințate atât^u asemenea instituțiunii cât^u și unele cifre din budgetul Statului.

Dorința mea fiind^u a se numi o Comisiune compusă de o^meni speciali, care se cercete^u diferitele affaceri ale Direcțiunei statistice și care se avise^u de la definitiva organizare a acestui serviciu; este de cea mai imperioasă trebuință numirea unei asemenea Comisiuni, căci, alt^u-fel^u, Instituțiunea statistică, în starea în care se găsește astă-^uđi, nu p^ote fi calificată de cât^u de *parodiă*, de *derisiune*!

Lumea strigă din toate unghiurile țării, în contra abuzurilor funcționarilor, în contra lipsei de sinceră aplicare a legilor și, în fine, în contra tuturor relelor cari au bătut în țerra și cari au adus-o la peire în gradul că a înecat-o în cele mai grele datorii, în cele mai mari imoralități.

Cari sunt, în mare parte, cauzele atătoru rele? — Abuzurile. — Cine au comis și comit abuzuri? — Unii funcționari. — Ce măsuri s'au luat în contra unor asemenea lepre ale societății? — Nimic și iar nimic: Vorbe pompoze, frase frumoase, forme, justificări în regulă, profesiuni de credință; cuvinte de onoare, de libertate, de patrie, de justiție, etc. etc. cari ne asigură din toate părțile, sunt în gurile tuturor tilharilor, tuturor trădătorilor cari, în loc de a fi supuși la despăgubire către Stat pentru jafurile comise, în loc de a se da esemple de îndreptare; ei bine, în neacasul tuturor ómenilor probi, onorabili și conștiențioși, ei sunt încă în funcțiune, înșelându și lingușind pe ministrii, devotându-se succesiv tuturor partidelor în măsură ce vin la putere, și continuându cu abuzurile moscenite din trecut și dobândite dintr'o școală de servilism, de ipocrisie și de iesuitism, prin mijlocul căreia s'au putut rădica și susține.

Acestate nu sunt nise opinii isolate; deputații, presa și publicul au strigat neîncetat, și nu vor înceta de a striga de câtă numai atunci când se vor da probe de îndreptare.

Toți câștia au venit la putere, prin apeluri, circulare și altele, au cerut concursul cetățenilor pentru des-

coperirea și pedepsirea abuzurilor, pentru îndreptarea relelor, pentru fericirea țării și pentru toate bunătățile din lume. Ce ușor însă se face din acest concurs cerut, când cine-va, în interesul Statului, vine de denunciă abuzuri și alte rele? . . .

Sunt aproape două ani de când vedem pe D. Iancu Petrescu, șeful provisoriu al Direcțiunii statistice (spre rușinea acestei instituții), în atribuțiile cărui este administrarea superioară a Imprimeriei Statului, că comite abuzuri de tot felul împreună cu unii funcționari din acel stabiliment. Aceste abuzuri, numai în anul 1865, s'au rădăcit la o summă de aproape 400,000 lei. Două Comisiuni au acuzat rău și abusivă administrare a acelui stabiliment; sumă cel de al treilea care le-am constatat în detaliu și basate pe acte; apoi acușățiunile pressei și opiniunii publice: toate acestea însă nu au avut nici un effect. Vedem că în mijlocul Capitalei României se fac abuzuri vizibile ca lumina zilei, iar culpabili, în loc de a fi destituiți și pedepsiți, stau încă în funcțiune, liberi a devalisa Statul, m'am hotărât a da publicității, prin prezenta broșură, tot ce știu că s'a petrecut și ceea ce am făcut deja cunoscut oficial și prin vocea ziarului Românul.

Rogă dar pe lectori și mai cu seamă pe d. Ministru de interne, a ceti această mică broșură cu paciență, căci într'insa vor găsi oglinda plagelor relelor ce bântue societatea noastră, le vor judeca și ș vor forma convicțiunea despre adevărul relațiilor mele, a 2 Comisiunii, a Pressei și a Publicului, pe cari m'am silit a le lămuri pe cât m'a stat în putință.

I. M. B.

D A R E A - D E - S E M Ă
 DESPRE
STATISTICA ROMANIEI

ȘI PROPUNERE PENTRU DEFINITIV A ORGANISARE A ACESTEI
 INSTITUȚIUNI.

Suntă mulți, foarte mulți, cari nu'și au dată încă ostenela a cunósce; ce vrea să dică *statistică*; care'i este missiunea; cari'i îi suntă folósele. — Puțina importanță ce s'a dată lucrărilor statistice, este cauza principală a deconsiderărei acestu'i serviciu. Adăugându la acésta o neinteressare completă la modifițaunile ce'i se totu facu; din tóte acestea resultă că Instituținea statistică essistă numai cu numele, iar lucrările ei, într'unu numărú restrénsu, foarte restrénsu, se devia, în mare parte, o curată absurditate.

Înainte de a intra în materia ce face obiectulú acestei Dări-de-sémă, găsescu de trebuință a însera aci, câtú se va putea mai pe scurtú, definiținea și obiectulú statisticei, ca ast felú cunoscându-se de orí-care missiunea ei, se póta judeca și a se pronuncia în cunoscință de lucru.

Spre acestú sfirșitu, împrumutămú câte-va citațiuni (de ici-de-colo) din Tratatulú de statistică alú D. Alex. Moreau de Jonnés, precum urmédă.

Iată ce dicé acestú autorú :

« Statistica este sciința Faptelorú naturale, sociale și politice, esprimate prin termení numericí.

Ea are de obiectú cunoscința aprofundată a societăței, considerată în natura, elementele, economia, situaținea și mișcările sale.

Are de lmbagiú cifrele, ceea ce'i dá caracterulú de precisiune și de certitudine a sciințelorú essacte.

Dintre tóte sciințele, Economia politică este cea mai intimú legată de statistică. Ambele au de scopú de a imbunătăți starea socială, conducându Puterile administrative prin luminele unei rațiuni înalte.

Statistica se aplică neincetată la toate transacțiunile sociale, sau prin operațiuni mari, sau prin operațiuni în detaliu.

Ea este trebuincioasă atât vieții publice a popoarelor, cât și vieții lor private. Numai prin lucrările și investigațiunile statistice, se pot lămuri, aprofunda și cunoște marile interese ale unui stat.

În Franța, de la Ludovic XIV încoace, statistica fu din ce în ce mai mult cultivată, onorată și așezată în rangul științei oficiale, administrative și politice.

Iată în puține cuvinte definițiunea statistice; — trecem acum la serviciile ce ea poate aduce într'un stat :

« Toate spiritele luminate recunosc, că statistica este absolut trebuincioasă oamenilor de stat, publicistilor, economistilor, etc.

1° Pentru a constata, în toate elementele sale, populațiunea unei țări, care este izvorul puterii, bogăției și gloriei sale;

2° Pentru a îmbunătăți teritoriul, după ce se va fi cercetat prin operațiuni cari fac să se cunoască fertilitatea, comunicațiunile, mijlocele de apărare, salubritatea și securitatea câmpurilor și comunelor;

3° Pentru a regula, pe base asigurate, exercițiul drepturilor civile și politice, dobândite cu prețul atator sacrificii de generațiunile cari se succed;

4° Pentru a fisa și repărți recrutările militare cari intră în armate și garantează independența țării și a Europei;

5° Pentru a stabili, cu ecuitate, impozitele cari înlesnesc și acoperă necesitățile Statului;

6° Pentru a determina, în cantități și în valori, producțiunea Agriculturii și a Industriei, cari reînnoiesc neincetată averea publică;

7° Pentru a aprecia dezvoltările Comerciului, și a căuta condițiile dificile prosperității sale;

8° Pentru a estinde sau a restrânge acțiunea repressivă a Justiției, pădătorea vigilantă a ordinii sociale;

9° Pentru a înfățișa progresele Instrucțiunii publice care trebuie să facă pe oameni mai buni luminându-i;

10° Pentru a conduce Administrațiunea în măsurile fără număr ce este chemată să ia în interesul tuturilor classelor societății;

În fine, pentru a lumina prin adevăruri noi sau exacte, o mulțime de alte obiecte cari survin în toate zilele, agită opinia publică, provocă discuțiunile parlamentarii și formează probleme a căror soluțiune nu poate fi dată de cât de statistică.

Aceste interese numeroase și puternice nu purcedu exclusiv numai din secolul nostru; ele aparțin tuturor timpurilor și tuturor țărilor; și pentru a satisface esigintelor lor, toți popoii civilizați au tre-

buită să recurgă, din cea mai depărtată anticuitate, la operațiunile statistice.»

Terminându, vom face schița tabloului divisiunii statistice. Părțile sale principale sunt următoarele :

1. Teritoriul;
2. Populațiunea;
3. Agricultura;
4. Industria;
5. Comerciul interior;
6. Comerciul exterior;
7. Navigațiunea;
8. Coloniile;
9. Administrațiunea publică;
10. Finacele;
11. Puterile militare;
12. Justiția;
13. Instrucțiunea publică;
14. Municipalitățile, Partea sanitară, Telegrafia, Lucrări publice, și totu ce essistă într'unu statū.»

Ca să intrăm cu commentariile și cu cercetarea în toate rămurile și amănuntele acestor părți ale statistice, ar fi ca să mergem la infinit.

Pentru a pune însă pe oricare în pozițiune de a cunoște, în câte părțile se subîmpartă fiecare din suscituatele părți ale statistice, dăm de essemplu *Populațiunea și Agricultura* precum urmédă :

POPULAȚIUNEA

a). Profesiuni libere; b). Comercianți; c). Industriași; d). Fabricanți; e). Actele stărei civile; f). Comparațiuni; g). Mișcările; h). Diferința secșelor la nascere, la mórte, în viață, în vedu-viă și, în fine, după starea civilă a fiă-căruia; i). Diferința virstelor viefuitorilor și morților; j). Crescerea de mijloc și anuală a numărului locuitorilor; k). Diferința răselor originarii, a cultelor și a condițiunilor sociale la epoce vechi sau recente; l). Capacitatea politică a indiviților, cenformă ossigințelor impuse de lege; m). Natura și valoarea proprietăței, distribuită pe categoriile proprietarilor, du ă felul averilor fonciare, etc. etc.	} după religia, protecția, stare civilă, felul profesiunilor, etc.etc.

A G R I C U L T U R A

- a). Suprafația fiă-cărei specii de cultură;
- b). Locurile semănate în cuantități și valori;
- c). Producțiunea anuală, parțială, totală și pe hectarii;
- d). Valoarea și precierile acestei producțiuni, pe plasse, județe și în total;
- e). Consumațiunea produselor agricole, pe localități, pe locuitori și pentru totă țerra;
- f). Comerciul acestor produse, atât în intrul țerei cât și în străinătate.

NB. Se examinează succesiv sub aceste deosebite rap-
porturi :

1. Cerealele în total și pe specie;
2. Viile și produsele lor : vinurile și rachiurile;
3. Culturile diverse, alimentare, industriale, horticulturale;
4. Pășunile adevărate : livezile naturale, livezile artificiale, locurile țelinose și isladurile;
5. Pădurele de tot felul ale statului și ale particularilor;
6. În fine, Dominiul agricol în genere, în starea sa actuală și ast-fel precum se găsea la diferite epoci memorabile ale istoriei țerei; etc. etc.

Ori cine dar, aruncându o privire inteligentă pe mențiunile numai 2 părți și sub-impărțiri pe cari le deterăm de esemplu, și osebindu mulțimea fracțiunilor din cari se compune fiă-care din particulele ei chiar, va înțelege că statistica îmbrățiședă tot ce essistă într'un stat și că ea este isvorul nesecabil din care, atât autoritățile culeg datele cele mai certe sau cele mai apröpe de adevăr, spre a păși cu siguranță în diferitele lor operațiuni, cât și toate clasele societăței spre a se conduce în interesele lor de tot felul.

După ce se făcu într'un mic spațiu definițiunea și obiectul statistice, și vedurăm că ea este oglinda a tot ce essistă într'un stat; se luăm în revistă fazele prin cari a trecut Instituțiunea statistică în România :

În anul 1859, când s'a înființat câte o Direcțiune de statistică: una la București și alta la Iași, fiă-care din aceste direcțiuni posseda câte un personal mult mai mare de cât acela ce essistă astăzi în Direcțiunea centrală. Țerra plătea atunci pentru întreținerea ambelor direcțiuni (afară de Rapportorii statistici de județe) lei 190,920 pe an. În 1862, ambele direcțiuni contopinduse în una singură la București, suma de 190,920, s'a

reduşă (împreună cu personalul) la 140,400 lei. În fine, în 1864, s'a reduşă iarăşi personalul împreună cu summa de 140,400 lei la aceea de 98,400 lei, adică cu mai puţin de jumătate din ceea ce se plătea în 1859.

Era de crezut că ne vom opri aci. Dar putea fi posibilă acesta pe câtă timp statistica României avea trista sôrtă de a degenera la fiă-carii două ani! Aşa se croise lucrul şi nu putea fi altă fel : Lipsită de concursul şi de sprijinul capabilului şi multă regretabilul Director al oficiului statistic, D. P. Marţianu, mort în Iunie 1865 la Mûnich, această nenorocită instituţiune rămase în voea întâmplărei său mai bine în dispoziţiunea unui *neîmvăţat* care, din cauza necapacităţii sale, voind să fiă cu orî ce preţ şi cu mai puţine pretenţiuni în capul acestei Instituţiuni, 'i a dat o lovitură mortală prin propunerea unei organisări atât de defectuoase în câtă singur nu ar putea să o justifice altă fel de câtă pe propriile sale interese.

Din espunerile şi desvoltările de mai la vale, se va cunoşce scopul şi defectuositatea propunerii, din nenorocire trecută în Proiectul de buget al Ministeriului de interne pentru restul anului 1866.

Iată defectuoasa propunere :

1° Desfiinţarea posturilor de Director al statistice şi de Ajutor de director, — şi contopirea lor prin acela de Şef de divisiune. (Neîmvăţatul neputendă fi director, caută a fi numit Şef de divisiune).

2° Desfiinţarea a două copisti, care s'a şi efectuat. (Preinde că nu el, ci ministrul a recunoscută această trebuinţă. — Nu e adevărat : Scopul 'i a fost, ca prin loviturele aduse Direcţiunii, să 'şi justifice intenţiunea de a fi şef de divisiune a unui serviciu paralisat şi prin urmare de puţină importanţă).

3° Desfiinţarea a trei Rapportori statistici : unul la Ministeriul financelor, un altul la Ministeriul justiţiei, cultelor şi instrucţiunii publice, şi cel de al treilea la Ministeriul agriculturii, commerciului şi lucrărilor publice şi la Serviciul telegrafo-postal.

(Prin înfiinţarea acestor trei Rapportori cari vor fi chemaţi a efectua lucrările cu cari astăzi se ocupă personalul Direcţiunii statistice, această din urmă devine mai puţin de câtă înregistrătoare ; ea rămâne numai cu misiunea de a copia şi de a nu face nimic altă de câtă a administra Imprimeria Statului la cære ţene multă neîmvăţatul în cuestiune).

Ș'apoi ce pôte fi mai absurdă de câtă ca cei duoî Rapportori din urmă sê serve la câte duoă autoritățî separate, sê'și aibă duoă cancellariî și , saū sê facă prea multă , saū sê nu lucrede nimicū , cum se întemplă totă-d'auna cu funcțiunnariî ambulanțî!

4° Suprimarea tuturor posturilor de Rapportori statistici de județe și trecerea atribuțiilor acestora între acelea ale Secretarilor Cōsiliilor județene. (Și aci intențiunea'î este vederată pentru desevirșita paralisare a serviciulū statisticū).

O asemenea suprimare a posturilor de Rapportori statistici cariî suntă funcțiunnariî cei mai capabili din Prefecturile de județe și totă de odată cei mai împovărați prin înmulțitele atribuțiuni ce li s'au dată successivă, constitue ună rău înduoită : acela de a paralisa Serviciul centrală de statistică și Serviciul de agricultură și commerciu, atașatū la Ministeriulū lucrărilor publice, — și acela de a lipsi pe Prefecturile de județe de funcțiunnariî cei mai intelligenți și trebuincioși.

Rapportoriî Statistici pentru a putea fi numiți în asemenea posturi, trebuie sê fi făcutū studii seriose, sê practise de și sê se inițiede în diferitele lucrări celū puțină o lună, plus o altă practică de ună anū (în essercițiulū funcțiunei) ca sê pôtă conduce lucrările cu succesū.

Spre o mai întinsă cunoscință a lucrărilor cu cariî se ocupă acesti funcțiunnari, le înserămū precum urmédă :

1. Mișcarea annuală a populațiunei ;
2. Actele civile și notițele relative la ele ;
3. Lucrări tabellariî de passageriî intrați și eșiți din țerră ;
4. Lucrările industriali ;
5. » de cuantitatea arătorelorū ;
6. » de cuantitatea productelorū ;
7. » de productele disponibile pentru esportū, — consumațiune annuală, — lipsuri, etc. ;
8. Prețulū productelorū și a muncei pământulū în totū județulū ;
9. Notiții de machinele agricole ;
10. Lucrări tabellariî de epizootiă ;
11. Desvoltări diverse asupra agriculturēi țerreî ; — propunerî de îmbunătățiri agricole și altele asemenea ;
12. Statistica vitelorū de totū felulū tăiate în județe și pe la çalhanele ;
13. Bolirea și mortalitatea ómenilorū ;
14. » » vitelorū ;

15. Statistica temnițelor;
16. » penală;
17. » falimentelor;
18. » averilor ipotecate;
19. » vîndărei nemișcătoarelor;
20. Observațiunile meteorologice;
21. Lucrările tabellarii de accidente pagubitoare mai cu sémă climatice;
22. Comptabilitatea și emitterea mandatelor Prefecturii;
23. Instrucțiunarea primarilor și notarilor în totu ce se atinge de actele stărei civile;
24. Revisuirea cancellariilor comunale.

Acestea sînt numai atribuțiunile stabile anuale ale Rapportorilor statisticii, în cari nu intră diferitele lucrări de ocazie ce li se cere în mare număr de Officiul central de statistică. Pe lîngă acestea, Rapportorii sînt chemați a efectua orî-ce lucrări li s'ar cere de Diviziunea de agricultură și comerț, cari îi îngreunîcă foarte.

În urma celor arătate; a se însărcina Secretarii Consiliilor județene, pe lîngă atribuțiunile lor (cari sînt destul de povăroase, mai cu sémă : facerea budgetelor comunale, procese-verbale, corespondență, etc.) și cu acelea ale Rapportorilor; lucrările statistice, nu numai că ar îngreuna pe acei Secretari în punctul ca să nu le pótă efectua, ba încă asemenea atribuțiunii fiindu privite de dînșii ca o însărcinare secundară saú, mai bine, ca o *havalea*, nu se vor ocupa cu seriozitate de dînsele, le ar neglizia, — și lucrările ce ar face (nestudiate, necombinate și necontrolate) ar fi un *nămol de absurdități*. Resultă din acésta, că în locu de a se face un serviciu statului, ar fi ca s'îl pună în pozițiune de a vedea discreditate și parodiate lucrările statistice a căroru acurateță și essactitate nu trebuie să lase nimic de dorit.

Afară de acestea, gradul capacităței Secretarilor de Consilii, nefiind cunoscut, și lipsiți de studii, practică și inițiere în lucrări, precum sînt saú trebuie să fiă în mare parte; — ce siguranță ar putea avea Guvernul în ei încredințandu-le asemenea lucrări povăroase și inteligente?

Astú fel, prin suprimarea posturilor de Rapportori,

fiă bine sciutū, că ele fiindū brațele Officiului centralū de statistică, acesta, pe lângă puținele lucrări ce face astăzi, apoi, în urma unei asemenea suprimări, devine *nefolositorū și absurdū*.

În resumatū, de ce alte commentarii așū mai avea trebuință în susținerea acestora, când este în genere cunoscutū, că unū funcționarū, orī câtū de conscientiosū ar fi; dacă lucrările ce este chiămatū a effectua, suntū în așa mare numărū în câtū sē'i ocupe tótă activitatea posibilă și sē nu'i lase tēmpulū studiului, controlei, etc.; ei bine, acele lucrări nu potū fi de câtū neglijate, făcute (cum se dīce) pe piciorū.

De aceea, o statistică pentru a se putea face bine, are trebuință de multă, de forțe multă paciență și băgare de sēmă, și asemenea cualității forțe rarū se găsecū între funcționarii noștri!

Terminândū aci cu observațiunile asupra relei organizării espuse mai susū, care s'a trecutū necercetată în Proiectulū de budgetū pentru 1866, lasū a se aprecia de spiritele luminate și trecū la actualitate :

Serviciulū statisticū, de s'ar lăsa chiar precum essistă astăzi, adecă cu o Direcțiune și cu Rapportorii statistici de județe (carii, dreptū recompensă pentru serviciile lorū de 7—8 anī în asemenea posturi grele, ingrate și, pociū dīce, fastidiōse, în carii nu avēū nici o perspectivă de înaintare; vedēnduse amenințați de suprimare, s'aū desgustatū, își caută funcții aiurea și nu s'arū mai reîntorce la posturile lorū pentru nimicū în lume); se constată că, acéstă Direcțiune, în starea ei actuală de decadență, fără unū șefū specialū în statistică și economiă, Statulū o plătesce forțe scumpū cu 98,400 lei pe anū, căci în urma morței eruditului Marțianū, ea nu face altū de câtū a înregistra lucrările ce i se trimittū de Rapportorii și de alte autorități; iar miclele introduțiuni ce li se facū, când se publică în Annalele statistico-economice, acestea se urmédă prin imitațiā după essemplulū tipăriturelorū din anī trecuți. Astū-felū acéstă Direcțiune, fără unū Marțianū care, din nenorocire, nu se pōte înlocui, și din cauzele enumerate, neputēndū essista într'o

condițiune nedemnă, devine, precum am disă, *absurdă și împovărătoare fiscului.*

Nu destulă atât : Presupunându că amă găsi ună șefă saă directoră ore-cum specială în ambele, totuși Direcțiunea de astă-đi nu ar putea da rezultatele essigiate de o statistică completă, căci numai cu 2 referendari este absolută imposibilă de a se face grelele și înmulțitele lucrări ce se ceră specialmente de ramurile din cari se compune fiă-care din părțile statistice arătate mai susă.

Pentru a putea satisfacă cerințeloră statistice într'ună modă completă, ar trebui să se destine câte 1 referendară pentru fiă-care din părțile statistice, ceea ce ar face ca numărul loră să se urce la 14, procedere materialmente imposibilă ca o Direcțiune să aibă ună așa mare personală, și ceea ce ar împovăra forțe cheltuelile statului în raportă cu summa allocată astăđi acestui serviciu și cu trista stare a financeloră țerei.

Ca Români bună, trebuie, este de datoria noastră, a căuta să satisfacemă trebuințeloră noastre cu înțelepciune și mai cu sémă *cu multă economiă.*

În Francia unde statistica este ajunsă la perfecțiune, fiă-care Ministeriă posedă câte o Secțiune saă Divisiune de statistică. Lucrările acestoră divisiuni suntă cercetate, commentate și publicate, în specială, de fiă-care din ele în parte, iar în generală, de economiști și de Societatea de statistică din Paris, presidată de D. Michel Chevalier.

Noi Români cari nu putemă avea pretențiunea de a rivalisa cu Francia, căci atâtă mijlăcele intelectuali câtă și mai cu sémă cele materială ne lipsescă, putemă estrage însă din acéstă nemerită combinațiune francesă, o alta modestă, posibilă, economică, care să satisfacă essigințeloră unei statistice complete, și care, în fine, să constituie organizarea definitivă a Instituțiunei statistice în România.

Propunemă dar

1° A se attășă la Ministeriile : de Interne, de Finance, de Justițiă, de Culte și Instrucțiune, de

35-948 = 20044049 =

Resbelu, de Agricultură comerțului și lucrări publice; asemenea la Direcțiunea sanitară și la Direcțiunea telegrafo-postală : câte 1 Referendaru statisticu cu câte 1 Ajutoru, cei d'ânteuu, a câte lei 1000 pe lună, iar cei de a duoilea, a câte lei 500 pe lună ;

2° A se institui o Comisiune sau Societate onorifică de statistică, compusă de ómeni speciali în tóte ramurile și presidată de eruditul D. I. Ghica (1), căci a datu dovedu de simpatia pentru Instituțiunea statistică ; care Comisiune este deja prevăduță prin jurnalul Consiliulu de Ministrii sub Nr. 2 din 5 Noemvrie 1865 ;

3° A se atțasa la acéstă Comisiune 1 Secretaru în permanentă salariatu cu 1000 lei pe lună, 1 arhivaru a 500 lei pe lună, și 2 copistii a câte lei 300 pe lună ;

4° A se împărți cele 14 părți ale Statisticii între Referendarii diferitelor Ministerii, după găsirea cu cale a Societăței de statistică ;

5° Lucrările statistice anuale a tuturor referendarilor, se se trimittă la o epocă ficsă Societăței de statistică, iar acésta se le împarță între membrii ei, spre a le cerceta și commenta, și a le publica, prin îngriirea Secretarulu ei, într'o broșură, precum s'aú publicatú până acum Annalele statistico-economice.

Cheltuelile pentru totu Serviciulu statisticu, pre-

(1) Să nu cređu D. I. Ghica (nici nimenea) că printr'acésta cautu a'mi attrage favórea dumisale. Arătú numai curatulú adeverú. Căci, dacă în actele mele așú fi avutú obiceiulú a mă servii cu flatterii, cređu că ar fi fostú mai nemeritú a flatta pe Pr. D. Ghica când era ministru de interne și în tēmpulú căruia am publicatú articolulú meu din 4 Maiú în diarulú Românulú în care făcémú acéstă mențiune pentru D. I. Ghica.

cum se propune aci, s'arū reduce la cifra de 169,200 lei pe anū, și astū felū din summa de lei 336,000, alocată acestuī serviciū în budgetulū anuluī 1865, s'ar produce o economiā annuală de lei 166,800.

Acēsta fiindū propunerea ; — Ce organisare mai logică, mai nemerită, mai economică și corespondētore essigintelorū unei statistice complete, ar putea fi alta de câtū aceea, ca fiă-care ministeriū s'și facă statistica, în sfera sa, prin referendarī și prin concursulū agentilorū succursali?

Spre o mai întinsă desvoltare a celorū ce precedū, esplicū aci, că prin agentī saū succursali ministeriali, se înțelegū tōte autoritățile ce depēndū de diferitele ministērii, cum : Prefecturē, Subprefecturē, Poliții, Municipalități, Consilii județiane, Comitete permanente, Tribunale, Curti, Medici, Professori, Telegrafisti, Vameși, Cassieri, etc. ; cărorā, punēnduli-se obligațiunī de către Ministeriī, avemū probabilitatea că notițele statistice ce arū fi chiāmați sē dea, arū fi în regulă, esacte și trimise lă tēmpū. Iar astādī, din esperiența dobēndită, aceste succursali neputēndū fi subordonate Ministetiulū de interne la care este atțasată Direcțiunea statistică, nu numai că nu li sē pōte pune obligațiunea de a da Direcțiunei asemenea notițe, dar presupunēndū că arū offeri concursulū lorū ; chiar în asemenea casū, lucrările ce arū face, arū fi negliate, netrimise la tēmpū și neinvestite de vre o responsabilitate.

Astū felūdar, prin numirea a câte 1 Referendarū cu câte 1 Ajutorū la fiă-care Ministeriū, amū căseiga, pentru *partea statistică*, optū brațe în locū de duoă (numai) ce se află actualmente în Direcțiunea statistică ; iar pentru *partea economică*, fiindū însărcinată Comissiunea saū Societatea de statistică, se va satisface cu prisosū dispozițiilor Art. 3 Littera F din Programmulū înființarei Officiuluī statisticū, *care prevede partea economică*.

Pe lینگă cele espuse, miculū personalū alū Direcțiunei statistice actuale, redusū până astādī la cea mai simplă expressiā, nici acesta nu se ocupă specialmente de

statistică, ci cea mai mare ocupația a Direcțiunii este de a administra Imprimeria statului, vestita licitația a chârtiei, și alte asemenea *daraveri*.

În fine, spre a ne explica bine lucrul, trebuie să se scie, că neinteresându-se mai nimenea de sorta acestui Serviciu atât de important și trebuincios în toate Statele, este lăsat; cum am arătat, în dispozițiunea menționatului *agramat* (D. Iancu Petrescu) care croiesce, face la planuri (după interesele și nesciința sa) necontrolat și neobservat, și care are de unic scop a paraliza instituțiunea spre a fi în capul ei cu mai puține pretențiuni: dacă nu scie carte, puțin îi importă; dacă nu cunoște o limbă străină pentru a se putea orienta și fi în currentul statisticelor străine, nu se turbură; dacă amăgesce pe Ministru și pe Publicul trecându de producțiune a sa « Introducțiunea Annalelor statistice pentru 1865 » (în formă de raport) pe care a copiat-o în mare parte din Annalele anului 1859—60, nu roșesce; — este vorba de a justifica o capacitate falsă, este vorba de a fi cu orî-ce preț șeful statisticeii, nu pentru a face statistică ci pentru a administra cifrele din budgetul Imprimeriei Statului.

Cu durere mă vedu silitu a arăta toate acestea, spre a se cunoște în ce stare ne aflăm cu instituțiunile noastre științifice, ce importantă le dăm și în ce mod ne ocupăm de dînsele.

Și cum se nu ne accusăm, când nu numai ministrii cari s'au succedat, au adherit la defectuosa și intenționata organizare prevădută în Proiectul de budget al Ministeriului de interne pentru restul anului 1866, (care s'a presintat în onor. Adunări), ba încă chiar onor. Adunare, în sesiunea anului 1865 a trecut-o sub cea mai profundă tăcere, fără ca unul măcar dintre domni deputați să fi rădicat vocea ca să întrebe cel puțin: Pentru-ce se face o asemenea organizare? Carii sunt folosele? — Nimic, nimic din toate acestea.

Departa de mine pretențiunea de a stăru într'o organizare care, pôte, după unii, ar părea rea. Rogu pe onor. Adunare și pe D. Ministru de interne a numi o Co-

missiune ca să cerceteze organisările propuse și ocupațiunile de tot felul ale Direcțiunii statistice, și numai după ce se vor convinge din rezultatul investigațiunilor Comisiiei, să bine-voiască a se pronunția în cunoștința de lucru asupra definitivei organizațiunii a Instituțiunii statistice.

I. M. Bujoreanu

(referendarul statistic)

București, 1 Iunie 1866.

(Acastă dare-de-sémă a fostă inserată în *diarul Românul* în două numere : din 4 Mai și 3 Iunie 1866.)

CONSECUENȚELE ACESTEI DĂRI-DE-SÉMĂ

Cele mai grele acușațiuni din precedentă Dare-de-sémă aduse D-lui I. Petrescu, au fostă inserate în articolul publicat în *diarul Românul* în Nr. de la 3 Iunie, precum se vedă în ultimele frase.

Atât în ziua de 3 Iunie cât și în aceea de 4 Iunie, am așteptat ca, sau D. Lascar Catargiu, ministru de interne, să mă sommeze, ca funcțiunaru, a da socotela de cele ce scrisesem, sau D. Petrescu să ceară satisfacțiune de la D. Ministru în contra mea. Vedându însă tăcere în cursul de două zile și dintr'o parte și dintr'alta, înțelesei că D. Ministru, poate, nu avusese timp a ceti *diarul Românul* din cauza multelor ocupațiuni, iar D. Petrescu pe care lă găsisem, la venire'mi la cancelaria, cu *diarul* în mână chiar în ziua aparițiunii lui de 3 Iunie, constatându din tăcerea d-sale că înghitea ca totu-d'auna și această dreptă acușațiune ca multe altele; găsiu de trebuința ca, de astă

dată, să facă însu'mi cunoscută ministrului acelui articolu ală meu în contra D-lui Petrescu. În această intențiune, ducându-mă a-casă la D. Ministru, Duminecă dimineța la 5 Iunie unde se afla atătă D. Petrescu câtă și alte 7 — 8 persoane: arătaiă D-lui Ministru copriinderea articolului și sollicitaiă de la Domnia-sa facerea (în persoană) a unei anchete spre a se convinge de adevărū. D-lă Lascar Catargiu aderă îndată la propunerea mea, și Marți la 7 Iunie, venindū în Direcțiunea statistică însoțitū de D. Argintoianu directorele Ministeriului de interne, față fiindū și D. Petrescu și alți funcționari; am arătaiă, mai înteiă, lipsa de capacitate a D-lui Petrescu pentru a ocupa postulū de șefū alū statisticei în loculū eruditului Marțianū; am arătaiă apoi D-lui Ministru cum D. Petrescu, ca să justifice o capacitate falsă, a plagiatū frase întregi din Annalele statistice ale anului 1859 — 60 și le-a trecutū ca producțiune a dumisale în Introducțiunea Annalelorū pentru 1865, sub numele dumisale ca Redactorū (cu littere mari și pretențioase); am arătaiă réua împărțire făcută obiectelorū statistice, confundândū agricultura în *Territoriū*, justiția și instrucțiunea în *Populațiune*, finacele în *Administrațiune*, precum și alte mai multe absurdități trecute în acea Introducțiune; am mai arătaiă, cum Statulū se împovărădă cu mai multe sute lei în plăți de abonamente la diare și broșuri periodice științifice (străine) pentru Direcțiunea statistică, cari diare și broșuri suntū cu foile netăiate de mai multe luni și servă numai de podóbă saū de mobilă ca si mulțimea cărțilorū din bibliotecă, căci D. Petrescu nesciindū carte și necunoscândū o limbă străină

spre a se putea orienta prin cetire în lucrările diferitelor statistice străine, caută a'și da lustru prin amăgire și a fi numit șef al unei Instituții științifice fără să pótă învocea în ajutorul și susținerea pretențiunii dumisale de câtă cunoștința buchilor și a tipicului de cancellariă; și, în fine, am arătat D-lui Ministru, cum D. Petrescu a înșelat pe D. Socecă (comissiunnarul antreprenorului de chărtia) către care a abusat de puterea dumisale de funcțiunnar superior, dîcendu'î verbal una și apucându'î formal de alta, în intențiunea de a abusa; am esplicat împrejurarea citându acte (precum se arată cu de-amănuntul la Art. 10 al următoarei relațiuni), și cu ocasiunea acésta 'mî am permis, în fața D-lui Ministru, a D-lui Director și a mai multor funcțiunnari, a cualifica de tilhării urmările D-lui Petrescu care, la tóte denunciările mele, nu numai că nu a avut curagiul a răspunde un singur cuvânt, ba încă și responsul ce a fost chîamat de D. Ministru, ca să dea asupra cuestiunii D-lui Socecă, a fost o falșitate pe care recunoscînd'o D. Ministru, 'î a dîs că : « *nu are de-a-face una cu alta* ». În fine, D. Ministru adressându-se către D. Director Argintoianu, 'lă a însărcinat ca să urmede ancheta, iar eu a formula acusațiunile înscris. Atunci am cerut un tîmp de vre o 20 zile spre a consulta dossiere și a lămuri mai multe abuseri despre cari avîm o cunoștință confusă; dar de a 4-a zi de la facerea percușiunilor, începîndu intrigile culpabililor și temîndu-mă a nu fi oprit din lucrare din cauza machinațiunilor de cari asemenea indiviđi pot fi capabili, de aceea îmi formulai ac-

cusățiunea (relația) cu cea mai mare grabă, astă
felă că a 5-a și după facerea anchetei de D Mini-
stru, o depuseși D-lui Directori pe lingă rappor-
tulă meă care urmədə :

RELAȚIA
D-LUI I. M. BUJOREANU
CĂTRE MINISTERIUL DE INTERNE

DESPRE

ABUSURILE COMISE DE D. IÓN PETRESCU
(ȘEFULĂ PROVISORIŪ ALŪ DIRECȚIUNEI STATISTICE), în compli-
citate cu alții, — IN ADMINISTRAREA IMPRIMERIEI
STATULUI.

București. — în 14/26 Iunie 1866.

Domnule Directoră,

Conformă jurnalulului încheiatu de D-vóstră la 7 ale correntei, prin care mi se accordă unu terminu de 20 zile pentru facerea percuisiuniloru de cari avemu trebuința în sustenerea acusațiuniloru ce am adusu D-lui I. Petrescu, șefulu provisoriu alu Officiulu statisticu, — că comitte abusuri în administrarea Imprimeriei Statulu; — neputendu și ne mai voindu a usa de întregulu terminu de 20 zile accordate prin mențiunatulü jurnalü, din cauza intrigiloru D-loru Petrescu și Mărginenü (secretarulü comptabilü alu Imprimeriei Statulu) prin nevoința de a 'mă mai da sciințele ce le ceremü, dovadă:

1°. Rapportulu Direcțiunei Imprimeriei Statulu către Ministeriu sub No. 1339 din 10 Iunie prin care refusă (pentru pretestulu de lipsă de tēmpă) de a 'mă da sciințele cuprinse în notițele mele înapoiate și annexate la citatulü raportü;

2°. Petițiunea D-lui Petrescu din 11 Iunie prin care cere satisfacțiune în contra mea (fórte reü apropo), când D-lui este pusü sub o gravă acusațiune, și

3°. Nevoința D-lui Petrescu de a mă lăsa să scotü copii din dossiere. pentru care a trebuitü o autorisațiune specială din partea D-vóstră pentru copia după o offertă;

Tóte acestea imi dictară, Domnule Directoră, a nu usa de cele 20 zile, și de aceea încheindu'mi parte din lucrare după 6 zile; viu cu respectü a annexa aci relația mea (împreună cu 8 alăturări), despre óre-cari abusuri comise de D. Petrescu în complicitate cu alții, rugându-vē cu acēstă ocasiune, ca înainte de a somma pe D. Petrescu a răspunde la acusațiunile înserate în relația mea, să bine-voiți a ordonna să vi se aducă din Archiva Direcțiunei statistice, următóarele dossiere:

Domniei Sale

Domnulu Directorü generalü alu Ministeriulu de interne.

- Celū cu No. 38 din 1865,
 » No. 16 » 1866,
 » No. 47 » 1865, Augustū,
 » No. 3 » 1865 Ianuarie,
 » No, 10 » 1863 »
 » No. 14 » 1866 »
 » No. 11 » 1864 »

Și a delega unū funcțiunrarū din Ministeriū ca să rădice de la Direcțiunea Imprimeriei Statului, din arhiva sa, dossierele

- cu No. 3 din 1865 Ianuarie,
 » No. 4 » 1865.

Dossierulū privitorū la predările chârției Monitorului de către D. Ioanid ;

cariū dossiere (de la Imprimeriă) numerotânduse și sigilânduse de Archivarulū ei, se le aducă delegatulū în păstrarea Domniei Vostre, atâtū spre a cerceta chârțiile ce noteđū în relația mea, câtū și de a nuse șterge sau adăuga cuvinte ori sustrage chârții bănuite în urma dărei la lumină a relației în cuestiune.

Amū onóre, etc.

I. M. Bujoreanu.

RELAȚIA (1)

În două numere ale diarului Românulū, celū d'ânteiū de la 4 Maiū 1866, și celū de alū duoilea (desvoltătorū celui d'ânteiū) de la 3 Iunie correntū, am espusū starea deplorabilă în care se găsește Instituțiunea statistică, réua organizare ce 'i s'a croitū de D-lū I. Petrescu Ajutorulū de directorū sau Șefulū provisoriū alū Direcțiunei statistice, trecutā, prin inițiativa sa, în proiectulū de budgetū pentru restulū anului 1866, și, în fine, espunēndū moti-

(1) Aci sum silitū, printr'o scurtā tautologiā de o paginā, a reveni asupra Dărei-de-sēmā despre cele petrecute cu ancheta, silitū fiindū de trebuință, căci această relația este datā D-lui Ministru precum se vede aci.

vele de *interese personale* ce-condusesse pe d. Petrescu în facerea defectuóseî organizațiunii, în detrimentul serviciului statului; am declarat, între altele, că d. Petrescu având de atribuțiune administrarea Imprimeriei statului, *comite abusurî*. Acestea tóte supunându-le, după datoriă, la cunoștința d-lui L. Catargiu, Ministru de interne și Președinte al Consiliului de ministrii, 'lă am rugat să bine-voiască a veni în persoană să facă anchetă spre a se convinge de cele ce relatase-mă. D-lă Ministru venind însoțit de D-lă Director general al Ministeriului, în cancellaria Direcțiunei statistice, pentru facerea anchetei, și ascultând relațiile date de mine în susținerea denunțiarilor ce făcuse-mă prin publicitate, a delegat pe D-lă Director Argintoianu cu urmarea anchetei, iar eu a formula acușațiunile înscrisă.

De și denunțiarile ce făcuse-mă verbal în prezența D-lui Ministru și a D-lui Director, basate pe acte, erau destule spre a pune în evidență culpabilitatea D-lui Petrescu (care era față), cu tóte acestea, după informațiunile ce avémă, voind, pe lângă cele ce arătasem, a mai descoperi și alte machinațiuni ale D-lui Petrescu în administrarea Imprimeriei, și pentru acésta trebuindu-mă timp spre a consulta dosiere și a face percușiunile trebuincóse, am sollicitat de la D. Director un termen de 20 zile, ce 'mi s'a și încuviințat prin jurnalul încheiat la 7 Iunie correntă.

Acesta fiind, în resumat, decursul împrejurărilor, am procedat în facerea percușiunilor; am consultat, pe cât 'mi a permis timpul, óre-

cariî chârții din dossiere, și am constatată următoarele:

1. Am arătată D-lui Ministru, că licitația chârției Imprimeriei statului (pentru cumpărarea căreia se află alocată în budgetul Ministeriului câte o summă anuală de lei 600,000 (plus marile credite suplementarii), prin condițiunile oneróse și prin simpatia D-lui Petrescu pentru fostulă antreprenoră G. Ioanid, găsesce mijlóce de a abusa. Iată cum:

a). *Garantiã ipotecurã de 30 %* ce se cere de la concurenți și care se urecă la, aprópe, 8000 galbeni, fiindă mare, ilegală (în contra legei comptabilităței) și restrângendă numărul concurenților, face că antreprenorele favorită să conteđe pe ună succesă sigură.

D. Petrescu care a arangiată saă administrată licitația chârției, făcută în anulă trecută (precum voiă dovedi cu acte mai la vale); de ce nu a revocată acéstă garantiã ilegală saă, celă puțină, de ce nu a propusă Ministrului pe cea legală prin vre ună referată, ca astăfelă D. Petrescu să se justifice și să se acchite de datoria ună funcțiunnară onorabilă? — De ce D-lui face cele mai multe referate numai pentru cereri de credite suplementarii?!

b). *Facerea licitației chârției la 10 și 15 a lunei Octomvrie*, este așa de târđiă, în câtă prin obligațiunea, că la 1 Decemvrie (adecă după 45 ȗile de la data adjudecatiei), să fiã datoră antreprenorele a preda primulă căștiă care se urecă, aprópe, la 6000 topuri, face imposibilă concurența, saă posibilă, cu precăuri essorbitante în desavantagiuni statului, căci în intervalulă de 45 ȗile de la data adjudecatiei, cariî ȗile cadă în tãmpă de iernă, este fórtă greă de a se face: — și commanda chârției în străinătate, — și transportulă ei (care se sciã câtă e de anevoiosă pe uscată), — și predarea ei la Imprimeriã la terminulă mențiunnată de 1 Decemvrie.

Dovadă că D-lă Petrescu întãrđiã licitația pentru propriulă dumisale interesă legată de ală D-lui Ioanid, este că: deschidendă dossierulă cu No. 38 din 1865 (fila 73), găsesă raportulă Imprimeriei Statului sub No. 2429

din 22 Iulie 1865, relativă la aproviziunarea chârției pentru anul 1866; pe acest raport este pusă o rezoluțiune vagă scrisă și semnată de D. Petrescu fără să o fi supus Ministrului, după regulă, spre a fisa ziua licitației. Astă-fel D. Petrescu, în loc de a fi publicat pe dată licitația, cel puțin pentru 22 Septemvrie (sototit două luni de la data disului raport ală Impriimeriei (tocmai ceea ce se cere și de legea comptabilității pentru asemenea licitațiuni mari), și câscigându-se printr'o asemenea procedere mai multe zile până la data predării primului câștiu; d-lui tace, nu arată nimic Ministrului, pune rezoluția singur, și amână licitația ce se putea țene la 22 multă 24 Septemvrie, tocmai la 10 Octomvrie, precum se constată din publicațiunea No. 17271 din 28 August 1865 (a se vedea dossieru No. 47 din August 1865, fila 1). — Ce prevedere și ce menagiere a D-lui Petrescu pentru punga țerrei, care lă nutrește!

Prin modul acesta de întârziare a licitației, D. Petrescu pune pe concurenți în pozițiune de a lăcita în nisce condițiuni imposibile și anevoiă de împlinit. Iată intențiunea D-lui: Prin înțelegere cu antreprenorul favorit D. G. Ioanid, D. Petrescu încunoscintedă pe acesta cu mai multe luni înaintea licitației, despre felurile și cantitatea chârției ce are să se liciteze, astă fel că D. Ioanid, avându timp de ajuns pentru commandarea chârției, și aproviziunându-se din vreme cu mai multe mi topuri, pôte face predarea primului câștiu la 1 Decemvrie cu mare înlesnire. Acésta se constată atât din alăturata dovadă litt. A, cât și din însăși petițiunea D-lui Ioanid, dată Ministeriului (ce se află în dossierul No. 16 din 1866) înregistrată la No. 1124, — prin care petiția D-lui Ioanid declară că posedă 5680 topuri chârția. Prin acea petițiune, D-lui Ioanid se plângea în contra dărei în antreprisă a chârției pentru 1866 prin contractare cu D-lui Baritz (care lăsase un preț mai jos cu 67,000 lei). D-lui Ioanid arăta prin acea petițiune că de ore-ce D-lui lăsase oferta cu un preț mai jos la licitația, commandase chârția. — Când avu-

timpul D. Ioanid să commande chârția când chiar în ziua aceea se judecase asupra D-lui Baritz? — Se înțelege dar cu desăvârșire că D-lui Ioanid avea cea chârție în sumă de 5680 topuri, de multă vreme, și fiindcă nu avusese norocirea să ia antreprisa chârției pentru anulul 1866, căuta să trecă acele topuri sub unu motivu ore-care ca să scape de dînsa.

c). Printr'unu articolu din contractul încheiatu cu antreprenorul se dice, între altele: «ca predările chârției să fiă assistate și de unu funcțiunaru trimisă înadînsă (cine este? cine a fostu?) de Ministeriū.» Printr'acestu D. Petrescu arrogându'si dreptul de priveghiare și controlă, este potințe a tolera pe sub-mână saū, mai bine, a închide ochiī când chârția nu ar fi de calitate și greutate conformu contractulū. Astū felū D. Petrescu, fiindū, pe de o parte, celū ce dressedă licitația, pe de altă parte, administratorulū superiorū alū Imprimeriei, de care dependă tôte affacerile ei, pe de a treea parte, supraveghiătorulū contractelorū, și, în fine, controlorulū chârției și a totū ce se face în Imprimeriă, devine solidarū respnsabilū pentru administrarea acestui stabilimentū și mai cu sémă pentru întrebuiņțarea summelorū allocate în budgetū, ca să fiă cheltuite și calculate în cerculū trebuințelorū.

Cum însē D. Petrescu a controlatū predările de chârția, și ce a făcutū D-lui când a găsitū diferință în calitate și greutate? — Iată ce am constatatū la Imprimeriă, la 8 Iunie correntū, când am fostū autorisatū de Ministeriū prin ordinulū No. 12777 de a lua de acolo sciințele de cariī voiū avea trebuință :

2. Îndată după ce am presintatū ordinulū No. 12777 către Directorele Imprimeriei, am pornitū cu acesta și cu D. Magasinerū Jorjanū în magasia Imprimeriei, am ridicatū dintr'unū balū trei topuri chârția pentru Monitorū, predatā de fostulū antreprenorū G. Ioanid, în 1865, și le-am adusū în cancelariā unde cāntārindu-le (în prezența tuturorū) unulū după altulū, cu mēsurā decimală mare, s'a constatatū:

Topulū 1-iū a trasū 21 $\frac{1}{2}$ funți (cu mai puținū de

1 funtă de câtă cele prescise în contractă adecă de 22 $\frac{1}{2}$ funți);

Topulă 2-lea a trasă 22 funți (cu mai puțină de $\frac{1}{2}$ funtă de câtă după contractă).

Topulă 3-lea a trasă 21 $\frac{5}{8}$ funți (cu mai puțină de 1 funtă [minus $\frac{1}{8}$] de câtă după contractă);

Apoi procedândă după regula cântăririi chărtiei prin decimale care prescrie, ca greutatea unăi topă cântărită în decimala mare să fiă egală cu greutatea unăi côle din același topă cântărită în decimala mică, adecă să tragă și topulă și cולה același numără de funți, — am scosă trei cולה dintr'ună topă și cântărindu-le una după alta în decimala mică, am constatată că :

Cולה 1-iă a trasă 20 $\frac{1}{2}$ funți (cu mai puțină de 2 funți până la summa de 22 $\frac{1}{2}$ funți prevăduți în contractă);

Cולה 2-a a trasă 22 funți (cu mai puțină de $\frac{1}{2}$ funtă);

Cולה 3-a a trasă 21 funți (cu mai puțină de 1 $\frac{1}{2}$ funți).

Vădendă în tôte cântăririle numai lipsă (1), am încheiată îndată alăturatulă procesă-verbală litt. B subscrisă de mine, de D. Directoră ală Imprimeriei și de D. Magasineră.

Când se întemplă diferență în mai puțină la cântărirea chărtiei, este de datoră priimitoriloră a face socotela acestei diferințe și a o scădea din plata ce se cuvine antreprenorelă. Ca să mă convingă dacă o asemenea diferență în mai puțină s'a constatată de priimitorii chărtiei monitorulă și dacă s'a oprită analogia prețului de la antreprenoră, am consultată dossierulă respectivă, și am găsită în raporturile Imprimeriei către Ministeriă sub No. 183—1476—8131—2898—3017—3150 și 3400 din anulă 1865 (în cariă raporturi erau trecute

(1) Este de notată aci că dacă topurile aă fostă în mai multă greutate de funți de câtă cולהle, causa provine din aceea că numărândă cולהle dintr'ună topă, am găsită ună plus de 12 cולה preste celle 500 ce trebuia a fi într'ună topă. Și dintr'acesta se comite abusuri, căci pe lângă diferență greutatei în mai puțină, apoi înmulțindă plusulă de câte celă puțină 10 cולה de fiă-care topă cu totalulă de 5675 topuri, găsimă 56,750 cולה sau 112 topuri cu cariă se scade antreprenorulă la predare și a căroră valôre de 4256 lei intră iarăși în punga Companiei. Nu și pôte dar închipui cine-va multimea abuseriloră de felulă acesta!

predările successive a chârtiei Monitorului de antreprenorul Ioanid); am găsit, dîcî, încredințarea că totă chârția Monitorului predată este de greutatea prevădută în contract fără a se opri o para măcar de la antreprenor din costul de a câte lei 38 și parale 15 topul, prevăduți prin contract.

Pe lîngă acésta voindă a mă încredința dacă s'a pădîtă măcar regula de priimitorii chârției, de a încheia câte un proces-verbal sub semnătura lor la fiăcare predare de chârția de către antreprenor, am constatat din dossier că la predările 1 și 2 nu s'a încheiat asemenea procese-verbali, iar la a 3-a predare s'a îndeplinită acésta formalitate.

În fața dar a acestor neregularități, voindă a le face cunoscute în regulă D-lui Ministru, alătură relația litt. C, semnată de Directorele Imprimeriei și de mine, în care relația se coprindă toate adevărurile arătate până aci.

Acum se presintă întrebarea: Pentru-ce D-lu Petrescu și priimitorii chârției de la Imprimeria a lăsată Statul în pagubă de diferența în mai puțină a chârției Monitorului? — care diferență, după socotéla făcută (în termină-mediū) aflămă lipsă la top 1⁵/₃₂ funți. Făcândă socotéla aceste diferențe în mai puțină, la 5675 topuri predate de D. Ioanid Imprimeriei în arătatele rëndari, și calculând'o pe prețul de lei 38 ¹⁵/₄₀ topul (după contract), aflămă o diferență totală în mai puțină, de lei 11,155 ²⁰/₄₀ cu cari trebuia a se scădea antreprenorele și a rămănea profită în cassa fiscului.

O asemenea tolerare în favorul D-lui Ioanid antreprenorul, nu dovedesce ore îndestulă o complicitate colectivă a interesaților și mai cu sémă a D-lui Petrescu controlorul și administratorul Imprimeriei?

Cum a putută avea curagiul D. Petrescu a trece sub tăcere, în cursă de 1 an și jumătate, diferența în mai puțină a chârției Monitorului, când asemenea chârția a Monitorului este totă-d'auna supusă controlului prin surprindere și se găsesce neîncetată atât în magasia Imprimeriei cât și în mânele particularilor și tuturor autorităților?

Din acesta își poate închipui orî-cine, ce trebuie să se fi urmat cu predarea celorlalte feluri de chîrtiă în decimii de mii de topuri cariî staî puţin în magasiă, mai cu sîmă din aceea predată de D. Ioanid! Adevăratele diferenţe în calitate şi greutate a acestorlalte feluri de chîrtiă trebe să fi fostî enorme, şi de sigurî că costulî lorî nu a intratî în tesaurulî publicî!

Terminîndî aci cu chîrtia Monitorulî, găsescî de cuviinţă a nota obiecţiunea ce am întîmpinatî din partea D-lui Mărginenu Comptabilulî Imprimeriei, în urma cîntăririi făcute chîrtiei Monitorulî şi dovedirea greutăţii ei în mai puţinî : — D-nu Mărginenu m'a asiguratî că, dacî chîrtia a trasî mai puţinî de cîtî cea după contractî, cauza provine din aceea că, aflîndu-ne în luna Iunie, marea căldură atrage umiditatea chîrtiei şi face sî' scadî greutatea. Obiecţiunea avea ore-care aparinţă de adevărî, mai cu sîmă că eu neavîndî cunoscînţe precise de chimia, putîmî fi indusî în erorî. Cu tôte acestea, spre a mî asigura dacî cele obiectate de D. Mărginenu erau adevărate, aruncaî o privire pe dossierulî care încă se afla deschisî pe biuroulî archivarulî şi'mî opriî ochiî tocmai asupra acelei chîrtii ce era menită de Provedinţă a mî desamăgi. Acea chîrtiă era raportulî citatî alî Imprimeriei sub No. 2131 din 1865 şi purta data tocmai a lunei Iunie. Consultî din nou acestî raportî spre a mî asigura dacî chîrtia Monitorulî fusese priimitore de scădîmîntî din cauza căldurei, şi mirarea mea fu mare cînd găsiî chîrtia Monitorulî predată în Iunie 1865, înscrisă încă în mai multă greutate de cîtî cea prevîdută în contractî.

La acîstî vedere nu numai eu m'am desamăgitî dar împreună cu mine şi D. Mărginenu.

3. Viî la a treia percuisiţiune ce am făcutî, care avea de obiectî aflarea motivulî ce a provocatî cererea (de pe la finele anului 1865) a creditulî suplementariî de 250,000 lei pentru cumpărare de chîrtiă extra preste acea cumpărata cu summa de 600,000 lei alocatî în budgetulî anului 1865.

Ca să pociu afla motivul care a provocat cererea acestui credit de lei 250,000, iau din arhiva Direcțiunei stasistice, dossierul cu No. 38 din 10 Fevruarie 1865, și găsesc la filele 33 și 71 (în No. dublu) referatul No. 22,693 din Octomvrie 1865 (conceptate de D. Petrescu) prin care referat, pe lângă alte credite, se cere și cel în cuestiune de 250,000 lei.

Iată ce motiv găsesc în cererea acestui credit la art. 1 :

« I. Un credit suplementariu de lei 250,000, la « Cap. II § 3 Art. 1, — *pentru plata chârției ce mai « este trebuinciosă până la finele anului (1865), fiindu- « că tipăriirile statului din anul current sunt în mai « mare număr de cât în cel expirat. »*

Vedându că acesta este motivul cererei creditului, mă duc la Imprimeria să cercetez, dacă s'a epuizat sau dacă s'a întrebuintat până la finele anului 1865 totă chârția predată de D. Ioanid, atât după contract cât și după disul credit, și afl că nu numai nu se epuisase la cererea creditului suplementariu, ba încă găsesc în registrul controlorului, că s'a aflat în ființă la finele anului 1865, o cuantitate de 11,022 topuri chârția de 18 feluri și 1478 ocale carton, în valoare de 277,223 lei și 12 parale, precum se esplică din următoarele estrase din tabloul controlorului Imprimeriei ancesat aci sub litt. D.

(Urmă tabloul).

Iată chârțiă rămasă în ființă în magasia Imprimeriei la 31 Decemvrie 1865 :

topuri. côle. oca cartonă.

8426	191 și 378	— de cea predată de Ioanid pentru totă tîmpulă cîtu a fostă antreprenoră, în valóre de	leî. 223,784
124	400	— rămasă de la Tipografia Nifonă și cumpărată în 1865, în valóre de	3,493
2472	— 1,100	— priimită ilegală (a dis Controlorulă Imprimeriei) de la Ioanid, și raportată sub No. 250 din 1866, în valóre de	49,926
(spre a 'i se putea lua urma, alătură la această, copia sub litt. E (1).			
11,022	— 491 și 1478,		277,223

Adăugîndă la această și suma de 2469 topuri chârțiă predată de noulă antreprenoră Socekă la 1 Decemvrie 1865 pentru anulă 1866, vomă găsi grămădită în magasiă la finele anulă 1865, o summă de 13,491 topuri chârțiă și 491 côle, plus 1478 ocale cartonă.

În fața dar a essorbitantulă și abusivulă prisosă de 11,022 topuri și 491 côle (afară de a lui Socekă) chârțiă de 18 feluri, precum și de 1478 ocale cartonă, în

(1) Căutîndă dossierulă No. 16 din Ianuarie 1866 (Direcțiunea statistică), găsescă la fila 28, disulă raportă ală Imprimeriei statulă sub No. 250 din 31 Ianuarie 1866 prin care cere a se priimi această cantitate de chârțiă de la Ioanid attestîndă trebuintă și folosă statulă. Iar resoluțiă D-lui Directoră Argintoianu pe acestă raportă, este în coprindere « ca să se priimască pe răspunderea Imprimeriei ». — Așa dar, nu destulă prisosulă rămasă în 1865, ba încă se mai încarcă statulă și cu această chârțiă.

valóre totală de 277,223 lei și 12 parale, ne esplicăm de ajuns:

a). Pentru ce Camera, în sesiunea precedentă, a strigat în contra șisului credit de 250,000 lei care attingea aprópe jumétate summa alocată în budgetul anului 1865, pentru cumpărátóre de chârțiă, cálcându-se astú-felú și Legea Comptabilităței care nu toleră asemenea credite mari;

b). Ne esplicăm iarăși până la ce gradú și cu ce intențiune D. Petrescu și C-nie aú favoratú pe D. Ioanid ca, pe de o parte, s'élú lase a preda chârțiă netrebuincióasă contractată, iar pe de altă parte, s'élú cumpere extra prin credite. Óre D. Petrescu nu putea pune în contractú condițiunea «ca la casú de a se ivi trebuința de alte feluri de chârțiă de cáttú aceea prevédută în contractú, s'élú înlocuiască pe cea contractată prin cea trebuincióasă?»

D-lú Petrescu ar răspunde de sigurú, cu nevinováția: cá nu s'a gânditú la acésta.

c). Printr'acésta ne mai esplicăm áncă cauza de unde provine a se calcula falsú trebuințele de chârțiă ale Statului spre a'lú áncára în profitul D-luí Petrescu și C-nie prin cumpărátóre de chârțiă extra.

d). Ne esplicăm, în fine, motivele carií îndémnă pe D. Petrescu a face licitația târđiú, a infliga concurrentilorú illegala garanția de 30 % , a cere prin condiții predera la 1 Decemvrie a primului cáștiú de mai multe mií topuri, adecă după 45 șile de la data adjudecației, în tēmpú de iernă când comunicația este cea mai ánevoióasă, și táccerea acéstei vestite Companii asupra ádevératei diferințe ce resultă în mai puținú din greutatea chârției predată de D. Ioanid, carií predări suntú supuse controléi funcțiunrarului ínadinsú (D. Petrescu de dreptú) după Art. 9 § 2 din contractulú Antreprenorelú (Dossieru No. 47 din Augustú 1865, fila 10).

Terminándú aci cu desvoltarea illegaluluiú și abusuuluiú creditú de 250,000, lei, gásimú cá acéstú credit a încárcatú arbitrariú cheltuelile statului, cáci cu o bună socotélá, cu unú calculú consciențiosú și cu durere de inimá pentru punga țerreí, nu numai cá nici ar fi fostú

trebuință de un asemenea credit, ba încă, cu toate fraudele, ar fi rezultat și o economie de lei 27223 ¹²/₄₀ din summa alocată în buget.

Dovadă prisosulă chârtiei și cartonului rămase în ființă la finele anului 1865 în valoare de 277,223 ¹²/₄₀ cuprinse explicit în lista aneexată a Controrului Imprimeriei litt. D.

4. Luându un dossier din Imprimeria statului primitor la cartonatul și legatul unor tipăririi, sub No. 3 din Ianuarie 1865, și foiletându-l, găsim la fila 74, condițiile (1) de licitație pentru cartonatul a 11,400 condicii de acte civile trebuincioase pentru ultimile 6 luni ale anului 1865 : Data condițiilor este de 18 Maiu 1865; terminul ce se acordă celui asupra căruia se va adjuceca licitația pentru legatul și predarea acestor condicii, se fixează la 31 Maiu séra, adică se acordă (în contra legei de Comptabilitate) numai 13 zile pentru legarea și predarea a 11,400 condicii. Prin condiții se face concessiunea a se da antreprenorelui de către Imprimeria tot materialul necesariu afară de pânză și sfără.

Mirarea imi fu mare când vedui că aceste condiții în loc de a fi subscrise de Ministru sau de Directorele ministeriului, erau subscrise de D. Petrescu (pentru directorele Officiului statistic), procedere cu totul oprită de regulele și formele ministeriale, ca un funcțiunaru subalternu să subscrie asemenea acte de cheltueli extraordinare cari urmărează a trece prin filiera ministerială, a Adunării legislative (dacă se află funcțiunându), a aprobării Domnesci, și, în fine, se esecută de către ministrul respectiv sau de către un a-nume delegat al său.

Acea licitație în loc de a se face la Ministeriu, am constatat că s'a effectuat la Imprimeria de D. Petrescu și C-nie.

Înaintând cu cercetarea chârtilor privitoare la această licitație, găsim numai două offerte ale licitanților, din cari una (fila 75) era subscrisă de Eliad și Weiss, iar cea de

(1) Am mai găsit într'un dossier din Direcția statistică și un jurnal încheiat și subscris numai de D. Petrescu pentru această licitație.

a doua (fila 76) era scrisă de Busnea, Dumitriu și Zametcu. Oprindu-mă la această din urmă ofertă, recunoscu-i o scriere cu care eram familiarizat, aceea adecă a Secretarului și tovarășului D-lui Ioanid, care scriere se vede pe toate petițiile și conturile dumisale supuse Ministerului. Bănuiala ce mi formasem că la această licitația trebuie să se fi urmată abuzuri, crescândându amestecat și pe antreprenorele de chârțiă, căci ce avea de a face scrierea Secretarului D-lui Ioanid pe oferta dișilor trei concurenți?!

Dovediū lucrul îndată ce veniū în Direcția statistică, căci căutându în dossierul cu No. 3 din Ianuarie 1865, găsiū la fila 48, o declarațiune a D-lui Dumitriu (scrisă iarăș de Secretarul D-lui Ioanid — iar D. Dumitriu era unul din oferta bânuită), în care Declarațiã se arãta că D. Ioanid este asociatul D-lui Dumitriu, și astū felū constataiū dintr'acesta că umbrele D-lui Ioanid nu fuseserã pentru nimicū în ofertã.

Ca să purificū lucrul, întrebū pe D. Petrescu dacã s'a publicatū licitația acestorū condicē în Monitorū. — D. Petrescu îmi rãspunde cã *nu*.

Tôte acestea dar îmi formarã convicțiunea cã licitația fusese abusivã, și cu atãtū mai multū cã cu tótã concessiunea fãcutã antreprenorului de a i se procura materialulū gratis de cãtre Imprimeriã, totuși s'a adjudecatū pe enorma summã de lei 21870 ⁷/₄₀ (fracțiã nu lipsesce!) adecã cãte 2 lei aprópe de condicã, prețū înduoitū de cãtū acelū ce se offerise de condicã în licitațiunī regulate, și care fusese de ¹/₂ sfanțū condica cu materialulū antreprenorului.

Motivulū ce mi-lū a pusū înainte D. Mărginenu, la întrebarea ce i am fãcutū, a fostū cã « Codulū civilū urmãndū a se pune în lucrare la 1-iū Iulie 1865, a trebuitū să se facã cu orī-ce prețū legarea condicilorū spre a se putea împãrți comunelor pãnã la arãtatul termen ».

Am întelesū acestū motivulū alū D-lui Mărginenu *care luase parte la acestã licitațiã*;

Am întelesū asemenea cã acestū motivū de grãbniciã a îndemnãtū pe D. Bosiauu (fostulū ministru) a aproba acestã licitațiã;

N'am înțelesu însă unu lucru și esplicarea o ceru printr'acésta de la D. Petrescu rugându'lă a răspunde :

a). Pentru-ce nu a publicatū în Monitorū licitația, ori câtū de scurtū ar fi fostū terminulū, ca sē se adune mai mulți concurenți și prin modulū acesta sē pōtă resulta unū prețū mai avantajōsū pentru Statū?

b). Pentru-ce nu a făcutū licitația la Ministeriū, ci a făcut'o pe furișū cu concurenți aduși pe sprincēnă în localulū Imprimeriei?

c). Pentru-ce (cum am aflatū — dacā nu e adevēratū, D. Petrescu sē probeđe contrariulū) s'a întrebuintatū la condici preste 1000 topuri chârțiā vēnātā No. 6, lucsōsā și de formatū mare, pe care a trebuitū sē o tae, de unū prețū essorbitantū și prin cumpārarea ei extra, pe câtū tēmpū putea sē întrebuinteđe chârțiā Nr. 2 saū alta cam de valōrea acestia din care s'ar figāsitū în Imprimeriā (când magasia gēma în 1865), spre a nu îngreuna Statulū cu cheltueli mari?

(Ca sē se cunōscā chârțiā Nr. 6 (1) alăturū o colā lit. F).

d). În fine, dacā D. Petrescu a fostū funcțiunnarū conscientōsū; cum de nu s'a gānditū a face mai din vreme tipārirea condicilorū și licitația cartonatului lorū, căci de la promulgarea nuoulū Codice civilū (care s'a făcutū la 26 Noembrie 1864 prin decretulū Nr. 1655) și până la aplicarea lui la 1-iū Iulie 1865, avea înaintea dumisale 7 luni și 4 zile?

Rēspundā D. Petrescu la tōte acestea!

5. În dossierulū Imprimeriei statulū cu Nr. 4 din 1865, am gāsitū duōā ordine ale Ministeriului sub NNr. 21821 din Septemvrie 1865, și 24806 din Noemvrie 1865, prin cariū se autorisā Imprimeria ca sē cumpere (extra-contractulū) ore-cariū mici cuantițāți de chârțiā; și aceste ordine le-am vēđutū *semnate de D. Petrescu*.

Fără a infliga D-lui Petrescu o intențiune de abusu întru acésta, 'i se facē numai întrebarea : Cu ce dreptū

(1) În 1865, în registrele Imprimeriei s'a vēđutū condicile pe chârțiā Nr. 2; cu tōte acestea chârțiā nu sēmānā; trebuie sē se constate imprejurarea cu minuțiositate, adecā pentru anii 1865 și 1866; asemenea a se socoti tōtā chârțiā Nr. 6 la ce s'a întrebuintatū.

scóte D-lui din Ministeriú ordine și *autorisați de cheltueli* în numele Ministrului, fără ca pentru acesta să aibă o delegațiune personală ?

O asemenea procedere arbitrară a D. Petrescu dă grea bănuială că D-lui trebuie să fi usatú de unú asemenea drept ce'și a însușitú ilegalú în cuestiuni mult mai grave.

6. În dossieru Nr. 3 din 2 Ianuarie 1865 (din arhiva Direcției statistice, fila 135), se vede rezoluțiunea scrisă și semnată de D. Petrescu pusă pe raportulú Imprimeriei statului sub Nr. 2786 din 31 Augustú 1865, prin care aprobă o plată de 750 lei pentru legatulú a 500 piese carnete (lucrare și plată extra-contractulú antreprenorelú Ioanid) socotitú a 60 parale piesa.

Prin emitterea mandatulú Nr. 3636 (fila 136) de plata arătaților 750 lei, și prin mijlocirea D-lui Petrescu către Ministru saú Directorú de a semna acestú mandatú, comitte unú abusu de încredere, căci ministrulú saú directorulú iscălindú mandatulú, a cređutú negreșitú că plata este conformă vre unuí contractú saú vre unei convențiunii în formă. Căci, în casulú contrariú, dacă D. Petrescu a fostú de bună credință, pentru-ce nu a supusu la aprobarea și semnarea ministrulú saú directorelú și rezoluțiunea pusă pe disulú raportú alú Imprimeriei sub Nr. 2786 ?

7. În același dossierú Nr. 3 din Ianuarie 1865, se găsește o petițiune a D-lui Ioanid (la fila 138) prin care acesta se plânge în contra D-lui Mărginenu Contabilulú Imprimeriei pentru mai multe șicane ce'i ar fi făcândú. Pe acea petițiá nu s'a pusú priimire, nu s'a înregistratú, nu s'a presintatú ministrulú, nici 'i s'a făcutú vre o lucrare.

Dintr'o asemenea procedere a D-lui Petrescu, se trage presumpțiunea că D-lui fiindú simpaticú și D-lui Mărginenu și D-lui Ioanid, trebuie să'i fi împăcatú negreșitú, aplanândú conflictulú, fără înduoială, în folosulú... Statulú, — de óre-ce nu se mai găsește în citatulú dossierú vre o lucrare saú vre o amintire a reclamărilor D-lui Ioanid.

8. Răposatufú Marțianú directorele Officiulú statis-

tică, a pusă rezoluțiunea pe raportulă Imprimeriei statului sub No. 1477 din 1 Decembrie 1863 (care raportulă se găsește în dossierulă Officiulăi statistică Nr. 10 din Ianuarie 1863) : « ca din plata lucrulă de nôpte să se rețână 12 % în favorulă Șefulăi lucrătoriloră și Controlorulăi, » — fără ca în ăisulă raportulă să se facă cea mai mică mențiune despre o asemenea rețênere. — Ce altă a putută ocasiuna săă provoca favorabila rezoluțiune a bunulăi Marțiană de cătă mijlocirea celoră interesatăi către aceluă onorabilă Directoră ală statisticeăi care a consențită la o asemenea rețênere în scopulă ca să resplătescă o muncă extra de nôpte. — Ce s'a întemplată însă cu acestă rețênere ? — Aci eă nu mă mai pună în pozițiune de accusatoră ; rolulă'mi se schimbă căci ilă ia în loculămă lucrătorăi Tipografieăi statulăi, împreună cu prima Comissiune compusă de DD-niă I. Ionescu și Walter, și cu a doua Comissiune compusă de DD-niă Andronică, Aureliană și Rasidescu, cariă aă făcută anchetă Imprimerieăi Statulăi. (A se vedea anecesele Litt. F și G. precum și raportulă Comissiuneăi din urmă ce se află în dossierulă Nr. 4 din Ianuarie 1866 fila 137, în cariă se cuprinde atătă cuestiunea rețênereă de 12 %, cătă și alte machinațiună și neregularitățăi culpabile comise în administrarea Imprimerieăi statulăi).

În ceea ce privesce, numai, rețênerea de 12 %, tragă conclusiunea din urmărireă întru acestă ale D-luă Petrescu. Mă adressedă dar către D-luă care a fostă și este (chiar în momentulă când scriă aceste rënduri) *suveranulă* Imprimerieăi Statulăi și care avea cunoscință de murmurulă lucrătoriloră înainte de a petițiunna acestia către Ministru ; — întrebă pe D. Petrescu : Cum de a trecută sub tăcere abuserile acelea ce se făcău săă ce se pretinda că se facă, pe cătă tēmpă era în dreptă a observa cuestiunea și a o comunica ministrulăi ; și cum D-luă vine de revocă acea rețênere abia la 17 Ianuarie 1866, prin ordinulă Ministeriulăi No. 912 ? (dossieru No. 14 din 1866, fila 4).

Ôre din acestă nu se înțelegă îndestulă că D-lă Petrescu prin tăcerea săă prin culpabila dumisale toleranță s'a interesată la ăisa rețênere ?

Nu se dovedesce iarăși de ajunsă culpabilitatea D-lui Petrescu, când chiar în urma revocării acelei rețeterei, la 17 Ianuarie 1866, totuși lucrătorii (în loc de a se linisci), fiind înecați de lungul trecut de 2 ani și 17 zile (adecă de la finele anului 1863 și până la 17 Ianuarie 1866), făcură esplosiă îndată după 11 Fevruarie 1866, prin petițiunea loră către Pr. D. Ghica ministru de interne, care petițiune a provocat Comissia făcută Imprimeriei statului compusă de DD-nii I. Ionescu și Walter, anulată prin inițiativa D-lui Petrescu, precum dovedesce § 15 din anecea litt. H și jurnalul încheiat de DD. Walter și Mărginenu sub litt. . . . , pe când D. Petrescu de și *bolnavă*, însă prin machinațiunile D-lui amăgind pe Pr. D. Ghica, a reușit a desființa acea Comissiuă căci ea attinsese plagele abusurilor în cari și D-lui era înecat până'n gât.

Este de notat aci că D. Petrescu reușise atât de bine a amăgi pe D. Ministru Ghica (precum făcuse și cu precedentii) prin serviciu de anchete la Poliția și altora (serviciu nu statistice ci cu totul extra prin cari s'a distins sub toate ministeriile) în cât D. Ghica îl numise *membu chiar în acea Comissiuă* a Imprimeriei, și în urmă îi a mai făcut onóra de a'lu numi și căpitan de gardă cetățenescă de care onóra se bucură și până astăzi în necasul tuturor celor ce persecutase în timpul plebiscitului de la 2 Mai când D-lui fusese mare Comissară estraordinară la județul Argeșu.

Revenind la cuestiune, se presupunem ca cele dișe până aci se fiă numai chimere. Ce facem însă cifrelor, acelor afurite de cifre cari sunt o oglindă elocuentă, limbagiul mort al adevărului, precum nu pôte tăgădui D-lui Petrescu. Aceste dișe, — spre a ne convinge din adevărul cifrelor : deschidem budgetele anilor 1863, 1864 și 1865, și găsim în 1863, pentru plata lucrătorilor mobili (în care intră și lucrul de nópte), o summă de 30,000 lei, plus creditul suplementariu de lei 7168²/₄₀ (1) accordat de Adunare la

(1) Aceste fracțiuni sunt, în adevăr, vrednice de admirat. Ce regularitate în socoteli!

13 Martie 1864. — Pentru anul 1864 găsim în buget, spre disulă sfârșit, o summă iarăși de 30,000 lei, plus! două credite suplementarii : unul de lei 20,000 și altul de lei 13,525 acordate prin decretul No. 1373 și No. 16 din 1865. În fine, pentru anul 1865, de astă dată găsim în bugetul lei 50,000 (în loc de 30,000 ca în anii precedenți), și nici acésta fiind de ajuns, se mai cere și un credit suplementariu de lei 25,017 ³⁰/₄₀ care se află trimis în cercetarea actualei Camere Constituante.

În resumată găsim că :

în 1863 (când nu essista rețenerea de 12%) s'a cheltuit în totalu	LeY	37168
în 1864 (în cursul căruia a fost în vigóre rețenerea de 12%), plata lucrătorilor mobili, în care intră și lucrul de nópte, s'a urcatu la		63525
în 1865 (în cursul căruia a fost iarăși în vigóre rețenerea de 12%), acésta plată a attinsu o cifră și mai mare, adecă de		75017
în fine		
în 1866 (când rețenerea de 12% s'a revocat la 17 Ianuarie), regăsim iarăși ca în 1863, o scădere mare și iarăși un limbagiū statisticū, de astă dată înselunariū; iată cum :		
În dossierul No. 14 din Ianuarie 1866, aflăm că		
în Ianuarie (când a essistat rețenerea de 12% până la 17 a lunei) s'a plătitu lei . . .		5051
în Februarie (rețenerea desf.)		4070
în Martie (idem)		1268
în Aprilie (idem)		1270
pentru 4 luni		11659
Acésta summă de 11,659 înmulțită (X) cu 3, ne dă pentru anul întregū 1866		34977.

Deci, aruncându privirea pe această oglindă a adevărului, constatăm că cifrele din anii 1863 și 1866 (cării n'aũ fostũ atinși de rețenerea de 12%) suntũ numai pe jumătate de câtũ a anilorũ 1864 și 1865 în carĩ rețenerea a fostũ în vigóre.

Aruncându apoi privirea pe cifra din luna Ianuarie 1866 (când a essistatũ rețenerea pãnã la 17 a luneĩ) vomũ gãsi cã este *mai mare* de câtũ cifrele din lunile Fevruarie, Martie și Aprilie (când rețenerea era desființatã.)

Acum întrebũ pe D. Petrescu care administrẽdã cifrele din budgetulũ Imprimeriei Statului: — Ce are sã rãspundã D-luĩ în fața acestorũ cifre? Putẽ-va și îndrãsni-va D-luĩ a combatte pe Moreau de Jonnès, pe Maurice Block, pe *I. Petrescu* (marele șefũ alũ statisticeĩ Romãniei), și, în fine, tóte cãrțile statistice și economice strãine și indigene ce se aflã grãmadite în biblioteca Officiului statisticũ pline de prafũ și necetite de nimenĩ, mai cu sãmã de D-luĩ?

Rãspunsulũ D-luĩ Petrescu la acestea, va pune în evidențã gradulũ capacitãței d-sale în statisticã.

Uitasemũ essențialulũ, adecã felulũ abuserilorũ prin acea rețenere de 12%; iatã'lũ în câte-va cuvinte: *lucrulũ de ziua se făcea puținũ iar celũ de nóptea se făcea multũ ca sã se pótã bucura interesatũ de rețenere.*

9. Gãsescũ de mare importanțã a arãta aci neregularitatea și confusia în care se gãsesce archiva Direcțiuneĩ statistice din cauza neglijenței (póte intențiunãte) a D-luĩ Petrescu șefulũ provisoriuũ alũ acesteĩ direcțiunii:

D. I. Vassiescu, fostulũ archivarũ, fiindũ numitũ numãrãtorũ la Cassieria de licuidare a bonurilorũ rurale, a plecatũ din Direcțiunea statisticã fãrã sã predea archiva în regula cuvenitã successorului d-sale D. Vãcãreștenu.

D. Vãcãreștenu, câtũ a fostũ archivarũ (în cursũ de vre-o duoã lunĩ), abia dacã a venitũ de câte-va orĩ la cancellariã, rãmãnẽndũ archiva, în totũ tẽmpulũ absenței D-luĩ, în dispozițiunea copiștilorũ, iar chãrtille în așã desordine în câtũ sã nu li se mai pótã da de cãpõtẽiũ.

D. Temeli, actualul arhivar al Direcțiunii statistice, nu priimi de la predecesorele dumisale D. Văcăreșteanu nici măcar un dossier în formă, din care cauză declină cu totu dreptul ori ce felu de responsabilitate în casu de lipsuri sau de rătăcire a chârtilor ce'i se cere.

Să se întrebe dar D. Petrescu : Cum de a tolerat această neregularitate pe câtu tîmpu, ca șefu, avea de datoriu a obliga predarea reciprocă și a nu lăsa lipsită de ori-ce felu de responsabilitate din partea arhivarului esistența tuturor chârtilor în dossierele respective? Dovadă că nu se potu găsi chiaru dossiere întregi, este D. Filipescu Dubău care, cerëndu a 'i se da unu certificat de tîmpulu serviciului dumisale ca șefu de biurou la desființata Direcțiune statistică din Iași, s'a căutat în cursu de trei zile dossierul în care se află chârțile ad-hoc, și neputënduse găsi, am fostu silitu a formula certificatul cerut dupa actele ce posseda D. Dubău.

Că chârțile sunt în neregulă și răspândite p'în dosiere străine, dovedescu din cercetarea făcută în zilele acestea celoru privitoare la licitația chârției din 1864, că s'a găsitu în dossierul No. 38 din 1865 Fevruarie, care dossieru p'ortă titlu de *Credite suplementariu*, iar publicația disei licitației, se află izolată în dossierul No. 11 din Ianuarie 1864. (A se vedea ordinul No. 23,645 din Septemvrie 1864 către Direcțiunea Monitorului oficialu).

Remâne la aprecierea D-lui Ministru culpabila neglijență a D-lui Petrescu care devine responsabilu directu (1) de ori-ce chârții de banu sau alte acte cari nu s'arū găsi în Direcțiunea statistică.

10. Reviu acum la acusațiunea ce am făcutu D-lui Petrescu în ziua de 7 Iunie când D-lu Ministru a binevoitu a face ancheta pe care însu'mi o sollicitasem :

Am arătat D-lui Ministru cele ce se urmédă cu li-

(1) D. Petrescu devine cu atātu mai solidarū pentru regularitatea archivei, cu câtu D-lui avea însărcinare specială de la răposatul Marțianu pentru arangierea ei. (A se vedea anexa litt).

citația chârtiei între DD. Petrescu și Ioanid, asemenea am arătatul scopul garanției de 30 % , întârzierea licitației, etc., precum se explică de ajuns la art. 1 a acestei relații. Voiu aminti însă aci obiectul petițiunii D-lui Socek în contra machinațiilor D-lui Petrescu care căuta prin toate mijlocele a'lu apăsa din cauză că licitația chârtiei pentru anul 1866 nu se adjudecase asupra D-lui Ioanid.

Astul fel dar D. Petrescu vedându că nu avusese o asemenea norocire; — prin înțelegere cu Directorele Imprimeriei vestesc verbalu pe D-lu Socek librarul (Comissunarul Antreprenorelui de chârta D. Baritz), ca câștiul alu duoilea de chârta să nu 'lu predea după contractu, ci să aștepte a'i se commanda felurile de chârta de carii va avea trebuința Imprimeria spre a nu se agglomera în magasiă chârta netrebuincioasă. D-lu Socek care cunoscea marea cantitate de chârta netrebuincioasă sau prisosulu de 11,022 topuri aflatu în magasiă la finele anului 1865, vedându din cererea D-lui Petrescu și C^{nie.} ceva logicu și în avantajulu Statulu, consente fără murmuru și nu commandă chârta pentru câștiul alu duoilea. Scopulu însă alu D-lui Petrescu nu era de a economisi Statulu, ci era cu totul altulu : acela, se înțelege, din ceea ce se va vedea mai la vale, — sau de a smulge pe D-lu Socek de ceva parale de cheltuială, sau de a'lu face să cumpere cele 5680 topuri cu carii rămăsese D-lu Ioanid. În această intențiune, D-lu Petrescu așteptă terminulu predarei câștiulu alu duoilea, adecă la 1-iu Fevruarie 1866, și după trecere de câte-va zile, prin înțelegere cu Direcțiunea Imprimeriei, acesta raportă Ministerulu că D-lu Socek nu a predat câștiulu 2-lea la terminu, iar D. Petrescu obligă pe D-lu Socek, prin ordinu din partea Ministerulu, ca în terminu de trei zile să predea negreșitu câștiulu alu duoilea căci altu-felu 'i se va aplica penalitatea prevădută în contractu (aceea adecă de a se cumpăra chârta cu orice prețu și de unde se va găsi, în contulu Antreprenorelui. *NB.* Cele 5680 ale D-lui Ioanid erau gata spre unu asemenea sfârșitu.

Dovadă că alături cu petiția D-lui Socekū prin care denunciă cazul urmatū, se găsește și petiția D-lui Ioanid prin care cere a 'i se cumpăra disa cuantitate de chârțiă; (ambele petițiuni la filele 60 și 61 din dosierulū No. 16 din 1866). — D-lū Socekū, comerciantū onorabilū, care dase cređēmētū dīselorū înalțilorū demnitarī, priimindū unū asemenea ordinū, fu lovitū ea de trāsnetū. Vēdēndū că avusese de-a-face cu nisce funcțiunnarī fōrte . . . onorabilī, și că căduse victimă pentru-că consēnțise a folosi statulū în desavantagiulū sēū, vine la 9 Fevruarie 1866 de denunciă totū ce se petrecuse în afacerea predărei chârției, prin mențiunnata petițiune către Ministeriū (dossierulū No. 16 din 1866(1). D. Crețulescu care era atunci ministru de interne, pune resoluțiā pe acēstā petițiune a D-lui Socekū, ca sē se cerceteđe de o Comisiā compusā de DD-nī

(1). Studiindū în urmă cu mare atențiune acestū dossierū sub No. 16, iată ce am găsitū :

1. Rapportulū Imprimeriei sub No. 316 fila 45, (priimitū de la Imprimeriā de D. Petrescu, precum se constată din condica espediției), prin care arată că D-lū Socekū nu a predatū căștiulū alū 2-lea. Acestū rapportū are data din 8 Fevruarie.
2. Ordinulū Ministeriulū către D-lū Socekū (Bartz) sub No. 2,352 (fila 46), prin care'lū obligā a preda căștiulū în terminū de 3 zile. Data acestū ordinū este iarāși din. 8 Fevruarie.
3. Ordinulū Ministeriulū sub No. 2,353 către Imprimeriā, idem, cu data din 8 Fevruarie.
4. Petiția D-lui Ioanid către Ministeriū prin care a) se plānge în contra licitației; b) arată că antreprenorele Socekū nu a predatū căștiulū 2-lea; (de unde scia D. Ioanid? Cine'ī spusese? Ce amestecū putea avea D. Ioanid în afacerea D-lui Socekū cu Statulū?!) și c) propune apropo cele 5,680 topuri a se cumpăra de la D-lui. — Acēstā petițiā are iarāși data din 8 Fevruarie.

Iată dar adevērulū cum ese la luminā! Iată cum acēstā memorabilā datā de 8 Fevruarie esplicā tōtā machinațiunea D-lui Petrescu prin combinarea și nepomenita grabă ce a pusū la lucrarea acestorū chârții, priimate, înregistrate în 2 locuri, lucrate, semnate și espediate în singura și de 8 Fevruarie!

Winterhalder și Bolliacă, ce cuantitate de chârțiă se află în Imprimeriă. Acésta Comissia, precum însuși D-nu Petrescu a declarat D-luî Ministru, nu a făcutu nimic, — dar nu a spus D-nu Petrescu pentru-ce nu a făcutu nimic; acésta însă este lesne de înțeles, căci ce era să dovedescă Comissia altu de câtu că în adevăr chârțiă netrebuincioasă era într'o mare cuantitate în Imprimeriă, și printr'acésta să constate adevărul arătat de D-lu Socek prin petițiunea sa menționată din 9 Fevruarie. De aceea D-nu Petrescu nu numai că nu insistă a face pe Comissia să și îndeplinescă missiunea, ba încă prin machinațiunile de cari este capabil, o opri de a și da rapportul. Dovadă că nu se găsesc nici o lucrare în dossieru, precum însuși D-nu Petrescu a răspuns D-luî Ministru la întrebarea ce i a făcutu.

În intervalul acela când se opera în toate părțile toate abuzurile posibile și imposibile la cari participase D-lu Petrescu cu un zel admirabil, dete preste D-lu *Vestitulă 11 Fevruarie*, și astu felu petiția D-lu Socek, rămase nelucrată, neînregistrată și... ascunsă de lumina zilei până pe la finele lui Maiu trecut căci într'adinsu o căutasem în dossieru și nu găsisem nici pe acésta nici pe a D-lu Ioanid, cari stau, negreșit, îmbrățișate în vre unul din sertarele biuroului D-lu Petrescu. — La întrebarea D-luî Ministru că « ce lucrare a făcutu acelei petițiuni? », D-nu Petrescu răspunde *fără sfială și cu fruntea senină* « că s'a prevădutu între obiectele cercetate de Comissia făcută Imprimeriei Statului. » Acéstu neadevăr alu D-lu Petrescu denunciându'l îndată în presința D-luî Ministru și esplicându că acea Comissie fusese provocată de reclamația a mai multor lucrători pentru abuzurile ce arătau că se comittu cu reținerea de 12 0/0 din lucrul de nópte, am rugat pe D. Ministru ca să oblige pe D. Petrescu a arăta unde se prevăduse reclamările D-lu Socek. La acésta rugăciune, D. Ministru sommându pe D. Petrescu a arăta lucrarea în cuestiune, i se presintă și se ceti o frasă ce nu avea asemănare de câtu cu greutatea chârției a cărei diferență în mai puțin întră

în pungile Companiei. Chiar D. Ministru recunoscându slaba justificare la care avusese recursu D. Petrescu, îl făcu să înțelegă că era departe de cuestiune. D-lu Ministru atunci convingându-se de cele ce'i supusesemū la cunoscință, a autorisatū pe D. Directorū ca să facă o mai întinsă cercetare, iar eū să formulezū acușatiunile înscrisū, precum am arătatū. Pentru acēsta s'a și încheiatū unū procesū-verbalū care s'a semnatū de D. Ministru și s'a încredințatū D-lui Directorū Argintoianu.

II. Obiectulū acestui articolū de și nu este inseratū în relația datā Ministeriului, însă în intervalulū anchetei, descoperindu'lū, și trecându-se în depozitiuni, de aceea reproducū aci partea esențială, căci constituē o nuoă acușatiune. Iată casulū :

În primăvara anului 1865 s'a cerutū cumpărarea a 1500 topuri chârțiā vênătă Nr. 6 care nu era prevăduță în contractū. — Cum trebuia să procedā D-lū Petrescu? — Trebuia, saū să facā o licitațiune în regulă, saū să ia de basă, în stipularea prețului acestei chârții, prețurile felurilor de chârțiā (din oferta lucrătore a D-lui Ioanid pe 1865) sinonime cu acēsta de care se cerea.

D-lū Petrescu însă nu a urmatū astū felū, ci fără să facā cea mai mică vorbire despre prețū, scrie D-lui Mărginēnu unū biliețelū prin care cerea a se lua cu grabă de la D. Ioanid cele 1500 topuri chârțiā vênătă Nr. 6, care biliețelū s'a vėduțū și de însuși D. Directorū Argintoianu într'unū dossierū alū Imprimeriei. În fine acēstā cuantitate de chârțiā predānduse de D. Ioanid, sosesce tēmpulū pentru plata ei. Ca să mă convingū de procederea D-lui Petrescu în plata acestei chârții, deschidū unū dossierū din archiva Direcțiunei statistice sub Nr. 19 din Ianuarie 1865, și găsescū, la fila 228, raportulū Imprimeriei sub Nr. 2164 din 5 Iulie 1865 prin care cere plata ei, a lei 45 topulū. Pe acestū raportū se vede rezoluția scrisă de D. Petrescu și semnatā de D. Directorū Argintoianu, prin care se încuviințēdā acēstā platā.

Întrebāndū pe D. Petrescu : după ce s'a orientatū D-lui ca să ficsede plata chârției No. 6 cu prețulū de

lei 45 topul? d-lui a răspuns, mai întâi, că acest fel de chârțiă nefiindă fostă prevădută în oferta lucrătoare a anului 1865, s'a plătită antreprenorelui după prețulă prevădută în oferta vechiă a anului 1864. La acēsta apucându pe D. Petrescu cu însesși cuvintele dumisale din depozitiă « *că prețurile chârției se socotescă după funți* » și că, în acestă casă, cum de nu a luată de basă prețurile chârției sinonime din oferta lucrătoare după greutatea funților; atunci D. Petrescu fiindă prinsă cu argumentările dumisale de mai 'nainte, a răspunsă că « *rēposatulă Marțianū dase autorisațiune verbală* » (1).

Lasă la aprecierea tuturoră ómeniloră cariă aū cunoscută pe Marțianū, dacă acestă omă onorabilă putea fi capabilă de o asemenea ilegalitate și înjosire în avantajulă antreprenorelui și în desavantajulă Statului! — Iată cum D-lū Petrescu insultă umbra aceluī omă renumită care 'lū iubise, care 'lū scosese din gunoiū și care 'lū înaintase în funcțiă pe cātū nu meritase!

Dar D-lū Petrescu și C^{nie.} trebuia să scape de acuzatiune sub unū motivū óre-care. Să cercetămū însē dacă motivulă inventatū de D-lui póte avea măcar o umbră de adevēri:

Marțianū a muritū la Munich pe la începutulă lui Iunie 1865; Rapportulă citatū alū Imprimeriei sub No. 2164, prin care cere plata chârției No. 6, pórtă data din 5 Iulie 1865.

Dacă Companiă ar fi luatū de basă motivulă plăței acesteī chârții pe prețulă de 45 lei topulă, după autorisațiunea verbală a lui Marțianū, fără înduoială că s'ar fi făcutū celū puținū o mențiune despre acēsta în disulă raportū alū Imprimeriei, dar o asemenea mențiune nu se vede în raportū, și prin urmare falsitateă motivulă Companiei este visibilă ca lumina zilei.

Altă dovadă despre acēstă falsitate este că D-lū Petrescu a arătatū mai întâi, că prețulă disei chârții s'a

(1) Ambele arătări s'aū făcutū de D. Petrescu susțenutū de C-nie, în fața D-lui Directorū Argintoiănu, cu ocasiunea anchetei.

plătită după oferta (nelucrătoare) a anului 1864, și apoi după ce a fost apucată prin însăși argumentările D-lui din depunere (asupra art. 1° litt. a din relația), atunci a alergat la motivul de autorizațiunea verbală a mortului.

Să presupunem însă (în riscul de a atrage pentru un moment urgia umbrei mortului) că Marțianu dase o asemenea autorizațiune verbală. Pe cât timp însă plata chârției se ceruse după trecere de o lună de la mortea lui Marțianu; de ce multă onorabilul și nevinovatul D-lu Petrescu, ca unul ce avea răspunderea ca șefu, nu a referat împrejurarea D-lui Ministru și săi ceră deslegare *de urmare saă de cuvenita punere la cale* (stilul D-lui Petrescu), — ci în loc de a face aceasta, pune singur rezoluțiă și o supune la semnarea Directorelui fără săi refere împrejurarea?

Iată dar scăpată onórea răposatului Marțianu. Iată implicat în această afacere și D. Argintoianu fără să știe; iar D-lu Petrescu devine printr'o asemenea procedere nu numai abusiv și amăgitor al unei credințe a D-lui Agintoianu, ba încă și ingrat către mortu binefăcătorul dumisale.

Acum să vedem ce a perdut Statul prin frauduloasa plată a chârției vênătă No. 6 pe prețulu de 45 lei topul :

În oferta lucrătoare a D-lui Ioanid din anul 1865, s'a fost prevăduț trei feluri de chârțiă vênătă de aceeași calitate ca cea No. 6. Diferința dar fiindu numai în format și greutate, trebuia să calcule astu felu : dacă chârțiă vênătă No. 2 din care fusese contractate 3600 topuri, în greutate de 10 funți, costa lei 17 ²/₄₀ topul, funtul vine pe câte 68 parale; așa dar chârțiă No. 6 care trage 16 funți (1), ar fi trebuit să se plătescă pe câte lei 27 ⁸/₄₀ topul, pe când în modul mai susu șișu s'a platit antreprenorelui pe câte lei 45 topul. Astu felu dar, după socotela făcută, Statul a perdut în plata a 1500 topuri chârțiă vênătă No. 6, tocmai lei 26,700

(1) Cântărindu cola de chârțiă No. 6 pe care am aneacsat'o sub littera F, a trasu 16 funți.

cariî au intrat în pungele antreprenorelui și a D-lui Petrescu și C-nie de la cariî trebuie să se împlinescă cu dobândă legală de la data plăței și până la întorcere.

Câte alte asemenea operațiuni voru mai fi ăsis-tându în affacerile de chărțiă, în cheltueli, în plăți, etc. cariî trebuiesc controlate cu scrupulositate spre a se despăgubi statul de la Compañiă de tôte perderile sale !

12. Amintesc aci arătarea ce am făcut D-lui Ministru în ziua anchetei, ca să bine-voiască a annula cõla 1° a Annalelor statistice pentru anul 1865, din cauzele :

a) Pentru-că în mare parte este o plagiatură din Anna-
lele pe 1859 — 60, făcută de D. Petrescu în scopul ca să amăgescă pe D. Ministru și pe publicul asupra falsei dumisale capacități;

b) Pentru-că împărțirea obiectelor în Teritoriū, Populațiune, Comerciū, Industriă și Administrațiune, este defectuoasă, de ore-ce s'a confundat obiecte privitoare la Agricultură, Instrucțiune, Justițiă, Finance, etc.

c) Pentru-că cuvântul de *rușine* de la pagina 8, atribuinduse de însuși D. Petrescu individualității dumisale, iar nu lucrărilor, nu trebuie lăsat prin publicitate în critica publicului și a străinilor; și

în fine) pentru cele-alte mai multe motive espuse D-lui Ministru și notate pe acea cõlă ce am avut onõrea a'i presinta în ziua anchetei. —

Acesta fiind rezultatul cercetărilor ce am făcut în două zile la Imprimeria statului și în trei zile la Direcțiunea statistică, consumându, în aranjarea accușiunilor, patru nopți întregi ce trebuiau consacrate repaosului; nu lipsesc de a declara aci, că înaintându în lucrare și pipăind ranele altorū diferite abuzuri, anti-patiile și amenințările indirecte ale culpabililor făcându esplosiă, intrigile începură : dovadă despre acesta raportul Direcțiunei Imprimeriei sub No. 1339 din 10 Iunie, prin care refusă de a'mi da ore-cariî sciințe cerute

de mine și coprinse în 10 notițe (1) înapoiate pe lângă
 ȃsul r̃apportũ. Refusulũ Imprimeriei pentru a'mi da a-
 cele sciințe nu provine din motivulũ pentru lipsã de tẽmpũ,
 precum sã pretestedã, ci din temerea de a nu fi descoperite
 tãte abuserile în golicũnea lorũ! Altã dovadã a intri-
 gilorũ este și reclamațiunea D-luĩ Petrescu din 10 Iunie,
 în contra mea, prin care cere o satisfacțiune fãrte rãu a-
 propo. — Temẽdu-mẽ dar de asemenea intrigĩ ale
 D-luĩ Petrescu și C-nie spre a nu 'mi se face desonãrea
 a fi opritũ din lucrare, cum s'a întẽmplatũ cu prima Co-
 missiune a Imprimeriei statuluĩ; temẽdu-mẽ iarãși cã
 intrigile acestei Companii potũ lua proporțiuni mari și sã
 reușescã prin ele ca și alte dãți; de aceea nu gãsiu cu
 cale a usade cele 20 ȃile ce'mi s'aũ accordatũ, pentru
 facerea percuisițiunilorũ, prin jurnalulũ încheiatũ de D.
 Directorũ la 7 Iunie correntũ, și astũ felũ terminãndũ
 aci lucraree mea, imi permittũ, în interesulũ Statuluĩ și
 alũ Serviciuluĩ, a face urmãtãrele propunerĩ :

1. A se împlini, prin cale legalã, de la culpa-
 bilũ, sumele urmãtãre :

lei.

11,155	Summa ce resultã din diferența în mai puținã a greutatei chãrtiei Monitoruluĩ (Art. 2).
4,256	Plusulũ de cãte 10 cãle de topũ la 5,675 topurĩ chãrtiã pentru Monitorũ (Art. 2).
277,223	Costulũ chãrtiei aflate în magasia Im- primeriei la finele anuluĩ 1865, cu care s'a împovãratũ (fraudulosũ) Statulũ prin rãulũ și intențiunatulũ calculũ alũ C-niei

(1) Iãũ libertatea a atrage atentiũnea D-luĩ Ministru asupra
 acelorũ notițe attãșate la r̃apportulũ Imprimeriei sub No. 1339,
 cãci ele suntũ cheile mai multorũ abuseri. Voiũ esplica dacã voiũ
 fi întrebãtũ.

- de a prevedea chârțiã netrebuincioasă în avantajul ei (1) (Art. 3).
- 15,870 De la legatul condicilor de acte civile, lăsându-se numai cuviincioasa sumã de 6,000 lei și materialul dat de Imprimeriã (plus fracțiunea de $\frac{7}{40}$) pentru 11,400 condici (Art. 4).
- 64,206 Summa întrebuintată fraudulos pentru lucrul de noapte în anii 1864 și 1865, în paguba Statului și în favorul interessaților la reținerea de 12 0/0 (Art. 8).
- 26,700 Scãdementul ce trebuie a se face fraudulosei plãți de 45 lei topul chârțiã vênãtã No. 6, socotit pentru 1,500 topuri (Art. 11).
-
- 399,410 lei preste totu — **la cari trebuie a se adãuga dobânda legalã de la epocele cheltuelilor și pânã la întorcerea banilor de culpabili;**

2. A se numi o Comisiune serioasă compusã, cel puțin, de 4 persoane de cea mai mare încredere, ca sã cercete de cu de-a mánuntul tóte affacerile Imprimeriei Statului;

3. A se trece de la Direcțiunea statisticã administrarea Imprimeriei Statului (nefiind compatibilã o asemenea atribuțiune cu serviciul statistic), iar prin predarea actelor, a se controla lucrãrile

(1) Dacă se va pretesta cã acéstã chârțiã în valóre de lei 277,223 se va întrebuinta cu tẽmpul de Stat, și se va da dreptate culpabililor; totuși trebuie sã se despãgubescã Statul de procentele acesteii sume pentru 3 ani, cãci acestu fondu în chârțiã netrebuincioasă pãgubesc Statul prin închiderea unui capital pentru care a plãtitu dobândi.

D-lui Petrescu în totu ce privesce cheltueli, plăți, etc. în administrarea ȃisului stabilimentu.

4. A se pune strictă obligația cui se va socoti cu cale pentru regularea arhivei Direcțiunei statistice ;

în fine

5. A se numi o Comisiune compusă de ómeni speciali ca să cerceteđe lucrările Direcțiunei statistice și să propue definitiva organizare a acestui serviciu astu felu ca să pótă correspunde misiunei sale ca în alte state, în cerculđ însě alđ mijlócelorđ nóstre.

Terminându aci, îmi recunoscú prin darea acestei relații, o datoriă sacră implinită.

I. M. Bujoreanu

București
în 14/26 Iuniu
1866.

Ancheta făcută de D. Argintoianu, Directorele Ministeriului de interne.

Rapportul meu împreună cu relațiunea din față «despre abuzurile comise de D. Petrescu și C^{nie} le am depus D-lui Directoru Argintoianu, Marți dimineața la 14 Iunie. La 16 Iunie, séra, D. Directoru a început făcerea anchetei în pretoriul Direcțiunei statistice, prin cetirea relației mele la care D. Petrescu a răspuns înscrisu la fiă-care articolu în parte, iar eu am obiectat și iarăși înscrisu asupra fiă-căru răspunsu datu de D. Petrescu. Acéstă anchetă a ținutu patru serı successive, adecă la 16, 17, 18 și 19 Iunie, când terminându-se în modul arătat, apoi în cele două zile următoare de 20 și 21 Iunie, transcriându-se deșițiunile, s'a supus împreună cu relațiunea mea, anecesele și alte chărții, D-lui Ministru Lascar Catargiu pe lıngă unu raportu alu D-lui Directoru Argintoianu care s'a abținutu de a se pronuncia în cuestiune, lăsându totulu la apreciațiunea D-lui Ministru spre a lua decisiunea ce va socoti de cuviință. De atunci și până astăzi nu s'a vedutu nici unu felu de resultat, de și D. Ministru hotărise a ceti tóte chărțiile și a face în persónă ancheta. Se vede însă că multele ocupațiuni ale D-lui Ministru cu Camera, cu Ministeriulu, etc. nu 'i au lăsatu tēmpulu a se ocupa încă de acéstă cuestiune. Resultatulu însă, dacá va eși înaintea publicării acesteı broșure, ilu voi trece la locul sēu.

Am voitú a scóte copii după deșițiuni, dar fiindú-cá 'mi s'a refusatú de D. Directoru pentru motivulu că nu 'mi se potú pune la deșițiune fără autorisațiunea D-lui Ministru și până mai întâiú nu se va rezolvá cuestiunea, de aceea nu le am trecutú aci.

Găsescú de trebuință a arăta că, după terminarea ancheteı făcute de D. Directoru Argintoianu, D. Petrescu, ca sē și rēsbune, printr'o petițiune către Ministeriú a citatú mai multe persóne ce credea D-lu că 'lu pismuescú și că 'i voiescú rēulu, alú cărorú organu pretinda

că sum euși cualificându-mă de imoralu prin espressiuni demne de educațiunea dumisale; acéstă imoralitate o atribue unuî procesu (ce am avutu în copilăria la vârsta de 17—18 ani și în care procesu fusesem desvinovățitu cu desevîrșire de Curtea apelativă a cărei membrii pe atunci erau: DD. Pr. S. Ghica, C. Brăiloiu, I. Crețulescu, Em. Grădiștenu. N. Crețenu, A. Hrisosholeu, (procurorū) și C. Donescu (actualulū membru la Curtea de Cassațiune) procuratorele dīsei Curți.

Vedendū că D. Petrescu a voitū sē'si repause justificările bătându câmpii; vedendū asemenea că D-lui nu se țenuse în cuestiune adecă în ceea ce'lū privea atātu pe D-lui câtū și pe mine ca funcțiunnari; de aceea și eu, la rëndulū meū, printr'o petițiune către D. Ministru, am espusū o mîrșaviă comisă în contra fraților dumisale la respectabila D-lui vîrstă de 37 ani. Acea mîrșaviă, trecută în dīsa mea petițiune către D. Ministru, este în cuprinderea următore :

MÎRȘĂVIA D-LUI I. PETRESCU

comisă de currënd în contra fraților dumisale, la vârsta de 37 ani (care mîrșăvia pune în evidență caracterul dumisale atît în viața publică cît și în cea privată).

Iată cum este trecută această mîrșăvia în disa petițiune către D. Ministru :

« Călugărul Missailu (ovreiu botețat) încetându din
« viață, a lăsat moștenitorilor săi, în Nr. de vre o 7,
« în carii intră și nepotul dumisale, D. Iancu Petrescu,
« o avere în duoă case de pe panta stîngă a Dêlului-
« Metropoliei. Mortul datora cu înscrisu Economului
« monastirei, o sumă de vre o 400 galbeni, plus alte
« cheltueli făcute în lipsa mortului pe tîmpul bôlei a-
« cestuia. D. Petrescu care gera averea mortului, refusă
« de a plăti datoria către Econom și acesta trage pe
« moștenitori în judecată. D. Petrescu pretestându la
« judecată că înscrisul de datoriă către Econom este
« falsu, acesta, spre a evita o insultă ce i se făcea în
« tribunalu, preferă a perde banii de cît a fi silitu a
« vedea onórea lui de călugăr pusă în suspiciu de D.
« Petrescu în sanctuariul tribunalului. Astu felu Eco-
« nomulu ne mai insistându în pretențiunea sa, se în-
« chide dossierul procesului.

« Ce face însu D. Petrescu în urma acesta ? — Iată unel-
« tirea cea mai abominabilă de care nu ar putea fi ca-
« pabilu de cît criminalulu celu mai rafinat : — După
« închiderea procesului, D. Petrescu se ia binișoru pe
« lîngă Creditoru, îl țene în casa dumisale cu lingu-
« șeli, și apucă unu înscrisu de la Econom prin care
« acesta renuncia la summa despăgubirei ce i va da ju-
« decata în favorul D-lui Iancu Petrescu care, de astă
« dată, invită pe Econom a redeschide judecata în avan-
« tagiul dumisale și în desavantagiul celoru-alti moș-
« tenitori. Acestă faptă indignă așa de multu pe frații
« și pe sora D-lui Petrescu, în cît acestia, fără se mai
« aibă cea mai mică considerațiă saă rezervă pentru

« frățiă, făcură esplosiă în publică, aflându acésta până
 « și eă chiar de la D. Mihalache, fratele D-luî Petrescu,
 « care a communicat'o și unuî funcțiunnarū superiorū
 « de la Archiva statuluî, și Dumneđeū măi scie cuî.

« Iată dar, Domnule Ministru, marea onorabilitate a
 « D-luî I. Petrescu (ovreiū de origină) cu care face
 « atâta paradă în contra mea și în contra unorū persóne
 « onorabile pe carii le-a însemnatū în petițiunea dumisale.

« *Judecați acum* : **Dacă unū omū fură pe frăți
 « sēi, — Ce trebuie sē facă cu averea Statuluî!**

« Am onóre a fi, etc.

« *I. M. B.* »

în 20 Iunie.

1866.

PETIȚIUNEA D. BUJOREANU

către D. Ministru de interne, privitoare la unele machinațiuni și intrigi ale D-lui I. Petrescu, — și Propunerea pentru luarea unor măsuri (printr'o Decisiune ministerială) cerute de interesul Statului în contra abuzurilor ce se fac cu licitația chârtiei.

În urma denunciărei făcute prin precedența mea petițiune din 20 Iunie, către D. Ministru, vedând că timpul trece și că licitația chârtiei pentru anul 1867 trebuie să se facă mai din vreme spre a nu se mai da loc abuzurilor, ca în trecut, prin întârziare; în interesul Statului, am crezut de datoriă mi a încunoscința pe D. Ministru despre aceasta prin următoarea mea petițiune din 26 Iunie, prin care petițiune îi mai făcăm cunoscute câte-va intrigă ale D-lui Petrescu și pe lângă care 'i am supus spre semnare Proiectul de Decisiune ministerială de mai la vale, care cuprinde măsurile cele mai salutarii în folosul Statului și pentru sugrumarea tuturor fraudelor ce s'ar mai putea face ca în trecut. De și nu pociu cunósce effectul ce va fi produs, sau rezultatul ce va lua Petițiunea și Decisiunea în cuestiune, le înseređu aci întocmai spre a se cunósce și judeca de oricare :

Iată Petițiunea mea din 26 Iunie, către D. Ministru de interne :

Domnule Ministru,

« Amă convingerea că din ziua anchetei făcute de Domnia Vóstră D-lui Petrescu asupra denunciărilor mele în contra D-lui, și până astăzi, mai multe intrigă (1) și calomni s'au ope-

1) D. Petrescu este așa de abil în arta de a face intrigă, în câtú póte desbina pe cei mai bun prieten și a arunca discordia chiar între frați. Câtú trebuie să reușescă prin asemenea intrigă între ómenii streinți ce nu sunt în contact !

« rată de acestă domnă între carii și aceea arătată Domniei-Vos-
« stre, « că așu fi luată ca punctă de o nuoă acusațiune : « Da-
« rea chârției Monitorului trebuincioasă pentru anul acesta, în-
« tr'ună modă ilegală D-lui Ioanid ». Acestă arătare a D-lui Pe-
« trescu este cu totul falsă și intenționată spre a invalida de-
« nunciările mele, căci nici m'am gândit la acesta.

« Domnule Ministru ! În cuestiunea acusațiunilor aduse D-lui
« Petrescu pentru abuzuri comise de D-lui în complicitate cu al-
« tii, nu așteptă justiția *de la nimeni* de câtă numai de la Dom-
« nia Vostră, ca Ministru și ca Autoritate superioară. Justiția, nu
« pentru mine, Domnule Ministru, *ci pentru punga Statului,*
« *pentru averea publică !* Vă rog dar bine-voiți a face o cercē-
« tare scrupuloasă fiă-căruți punctă de acusația, față fiindă părțile
« litigante, și amă ferma convicțiune, Domnule Ministru, că prin
« modulă acesta adevărul va eși la lumină, și voră reîntra în
« cassa statului mai multe summe delapidate de abusivă.

« Cu acestă ocasiune iaă libertatea, în interesulă averei sta-
« tului, a vă supună la apreciere și semnare alăturata Decisiune
« asupra licitației chârției, care Decisiune coprinde măsurile cele
« mai nemerite pentru sugrumarea a oră ce felă de fraude, și prin
« mijloculă căreia statulă ar economisi celă puțină 200,000 lei
« pe fiă-care ană din summa destinată pentru cumpărarea châr-
« tiei.

Amă onóre etc.

I. M. B.»

în 26 Iunie.

Ită și Proiectulă de Decisiune annecsată la pre- cedenta petițiune :

Decisiune

« Avëndă în vedere greutatea în care s'a pusă concur-
« rențiă pentru licitația chârției, prin condițiunile onerose
« de până astădi ;

« Avëndă în vedere iarăși că prin asemenea condițiuni
« Statulă a fostă pusă în pozițiune de a plăti chârția cu
« nisce prețuri fôrte urcate carii s'arū putea micșora în-
« tr'ună modă sântitoră dacă condițiunile arū fi mai les-
« nicioase de îndeplinită ;

« Decidemă

« 1°. Garanția ce se va cere de la concurenți pentru
« licitarea chârției, sē fiă numai de 10% care este fôrte

«de ajunsă de óre-ce Antreprenorelui nu'î plătesce Statul de câtă numai costulă chârțiă predate ;

«2°. Spre a nu se măi agglomera chârțiă netrebuin-
«ciósă, se va prevedea în contractulă Antreprenorelui
«obligațiunea, ca să comande și să predea chârțiă numai
«de aceea de carea va avea trebuință Statulă, plătindui-se
«după greutatea funțiilor și după prețurile synonime
«din contractulă ale diferiteloră soiuri de chârțiă;

«3°. Se va observa, ca de la data adjudecației și până
«la predarea primului căștiu, să se lase ună intervală
«de trei lună, ca astă felă să pótă Antreprenorulă a'și
«face commandele în străinătate, iar concurența să de-
«vie lesniciósă și în avantagiulă Statulă;

«4°. Predările generale voră fi în No. de 3, cari se
«voră effectua la fiă-cariă patru lună ale anului, iar cele
«parțiale și mici, cerute de trebuințele estraordinare și
«urgente ale Statulă, să se facă în tēmpă măi scurți
«cariă însă să nu trecă preste 40 zile de la data com-
«mandărei;

«5°. La fiă-care predare generală de chârțiă, se va
«numi de-adreptulă de Ministru, trei esperti, spre a as-
«sista și observa dacă tóte felurile de chârțiă suntă în
«greutate, cualitate și cuantitate, conformă contractulă;
«iar din când în când, Directorele generală ală Minis-
«teriulă însoțitū de ună Șefū de divisiune ce se va nu-
«mi de Ministru, va controla chârția predată în urma
«Comissiei de espertisă, ca prin modulă acesta să se
«evite operarea măi în urmă a schimbărei chârției;

«6°. Se voră face lucrările trebuincióse pe lîngă au-
«toritățī ca să 'și mărginéscă trebuințele de chârțiă pe
«formate măi mici, în greutăți de măi puțină funți, etc.,
«astă felă ca să nu fiă silitū statulă a prevedea ó mul-
«țime de soiuri și de formate cariă nu contribuiescū în
«nimicū altū de câtă a'î înduoi și întrei cheltuelile;

«7° Și celū din urmă. Directorele generală ală Mi-
«nisteriulă este însărcinatū a priveghia essecutarea pre-
«senteloră dispoșiții prin Șefulă Serviciulă respectivū.
«**Ministru de interne** »

(Cum am arătatū, rezultatulă nu este încă cunoscutū).

Lucrările Comisiunilor de anchetă făcută Imprimeriei Statului.

Nu sum și nu voi fi nici cel d'ânteu nici cel din urmă, care denunciu abusurile și culpabilele neregularități comise în administrarea Imprimeriei statului.

După reclamațiunea dată Ministeriului de interne, în Martie 1866, de mai mulți lucrători ai Imprimeriei în contra unor abuzuri, s'a numit de D. Ministru de interne Pr. D. Ghica, o comisiune de anchetă compusă de DD. I. Ionescu și Walter. Acastă Comisiune făcându o lucrare consciențioasă și atingându plagele abuzurilor, a fost desființată prin uneltirile DD-lor Petrescu și Mărginenu, precum se constată dintr'unu proces-verbalu semnatu de DD. Walter și Mărginenu, annecsatu la depozițiuni.

În locul acestei Comisiuni s'a numit o alta compusă de DD-ni Andronicu, Aurelianu, Rassidescu și R. Ionescu (care a refusat de a lua parte din cauza nedreptei desființării a celei d'ânteu). — Acastă din urmă Comisiune, de și nu a intratu în cercetări amănunte, ci s'a mărginitu numai asupra unor observări generale, totuși se constată din raportulu ei către Ministeriu, că s'au comis abuzuri și neregularități culpabile cari înse nu au fostu pedepsite de Ministeriu din causă că D. Petrescu le-a acoperitu cu fineță prin publicarea în Monitoru a unu extractu confusu după acelu raportu spre a nu'i se cunosce coprirea de publicu și a se condamna administrarea acelu stabilimentu.

Spre a se pune dar în vederea și aprecierea publiculu lucrările acestor Comisiuni, și a le judeca

în deplină imparțialitate, le trecă aci în-estenso astă
felu precum se cuprindă în următoarele loră rappor-
turi către Ministeriul de interne :

RAPPORTULŪ (1)

Primei Comissiuni de anchetă de la Imprimeria Statului, (compusă de DD-nii I. Ionescu și Walter), către Ministeriul de interne.

Domnule Ministru,

«Invitați prin adresa Domniei Vostre sub Nr. 4284, de a ne constitui în Comisiune pentru a cerceta re-
«cla mărire lucrătorilor din Tipografia Statului și a tu-
«tor ū socotelilor acestui stabiliment ū, avem ū onore a
«vă face cunoscut ū că ne-am ū constituit ū în Comisi-
«une, și chiar din ședința a doua ne-am ū convins ū că
«reclamațiunile lucrătorilor sunt ū adevărate. Într'a-
«devăr ū, Domnule Ministru, li s'a ū oprit ū 12% din lu-
«crul de nopțe, în favorul Secretarului și a Capului
«de lucrători; ordinul a acestei opriri este din 1863.
«Acastă oprire nemotivată este lămurit ū specificată, a
«se lua numai de la machiniști și cu tôte acestea ea s'a
«luat ū și de la culegători. Acastă oprire a dat ū loc ū la
«abusuri și o mulțime de pagube făcute Statului, ceea
«ce a și mijlocit ū, că de la 1 Ianuarie a și încetat ū a se
«mai lua și de la machiniști și de la culegători.

«Căt ū pentru socotelii, parte din ele sunt ū înaintate
«la Curtea de Compturi, iar parte sunt ū pe cale a se
«încheia. Cu tôte acestea, unul ū din noi a început ū a
«le cerceta cu tôte atențiunea. Înse până nu se va face
«inventariul Tipografieii, care se află într'o deplorabilă
«stare, și a magasiiei care este încurcată într'o mulțime
«de affaceri și aprovisiunnată cu o mare cuantitate de
«chârtii, luată cu precieri onerose tesaurului, nu vom ū
«putea lămuri activul ū și passivul ei, nici nu ne vom ū
«putea pronuncia asupra stărei ei actuale, cum și asu-
«pra îmbunătățirilor de cari ar fi susceptibilă.

«Acastă grea lucrare s'ar înlesni foarte mult ū și ar da
«resultate autentice, dacă s'ar ū suspenda provisoriu per-
«sonele cari dirigidă acum Tipografia statului, căci,
«cu predarea lucrurilor dintr'o mână într'alta, s'ar pu-

(1) Acest ū raport ū este trecut ū și în diarul ū Românul ū în Nr. de Duminecă 13 Martie 1866.

«tea constata care este adevărata stare și avere a Tipografiei; și mai 'nainte de a se cunósce ceea ce este, nu putemú aráta ceea ce trebuie sê fiá, nici emite unê rezultatú definitivú din ancheta ce facemú.

«Priimiți, D. Ministru, etc.

(semnați membrii Comisiunei)

I. Ionescu, S. Walter.

11 Martie 1866.

(resultatulú acestuí rapportú a fostú desființarea Comisiunei, precum am arátatú.)

RAPPORTULŪ

COMISSIUNEI A DOUA DE ANCHETĂ DE LA IMPRIMERIA STATULUI
(COMPUSĂ DE DD-NII ANDRONICŪ, AURELIANŪ ȘI RASIDESCU)
CĂTRE MINISTERIUL DE INTERNE.

« *Domnule Ministru,*

« Însărcinați de către Domnia Vóstră cu cercetarea
« stărei în care se află stabilimentul de Tipografiă al
« statului, sub-semnații procedându la această lucrare, au
« încheiat alăturatele opt procese-verbale (1). Din ce-
« tirea lor, Domnia Vóstră, Domnule Ministru, vă veți
« convinge despre starea în care am găsit acest stabili-
« liment; cu toate acestea bine-voiți a ne permite ca să
« resumăm în puține cuvinte substanța acelor procese-
« verbale.

« Procedându mai înainte la cercetarea magasiilor
« Tipografiei, am dovedit că, afară de o cameră în care
« se țin cărțile didactice și alte cărți, cele-alte magasii
« sunt în neregulă, și unile pline cu tipării vechi din
« cari parte au început să putredescă. O mulțime de
« tipării stau puse pe scândurile Academiei acoperite
« de praf și altele, pe sub scări pe pământ. Această ne-
« orânduială și lipsă de magasii nu pot de cât să aducă
« pierderi. Cătătime însemnată de baloturi cu chărți ne-
« tipărită stau p'în coridore, pe scări, p'în antreuri, în
« lipsă de o magasiă. Această grămădire de material a
« căruia întrebunțare cine scie când se va face, țene în-
« chis un capital însemnat.

« Atelierele Tipografiei au mașinele în stare de cură-
« țenie; cât pentru littere s'au găsit în multe locuri
« forme nepuse la locul lor, din care cauză se face ri-
« sipă de littere. În parte din căștii litterile stau ames-
« tecate și nu se pot întrebunța până nu se vor alege.

« Din punctul de vedere al artei, Tipografia statului
« lasă mult de dorit; litterile sale sunt în cea mai mare
« parte vechi și tocite; ornamentele și clișeurile îi lipsesc;
« littere caligrafice are prea puține, și din acele essistinte

(1) Aceste procese-verbale merită a fi cetite căci într'insele se cuprind mai pe larg frumusețile de la Imprimeria statului.

« multe sunt tocite. În resumat, nu este îndestrată ca
 « să pótă imprima edițiunii adevărată artistice, și nu se
 « pôte ocupa de câtă cu imprimări ordinare.

« În privința comptabilității este nevoia de reforme.
 « Comptabilitatea nu posedă un inventariu regulat,
 « Registru de cea mai mare importanță pentru un sta-
 « biliment. Din această lipsă Comisiunea nu a putut
 « constata cu exactitate dăstrea Tipografieii, cu câtă a
 « sporit pe fiă-care an, și ce s'a perdut. Atât în in-
 « teresul bunei administrațiunii cât și a statului, este
 « neapărat ca să se facă îndată un inventariu gene-
 « ral, în care să se trecă toate obiectele cu valoarea lor
 « și această lucrare să se repete în toți anii.

« Comisiunea viindă a cerceta starea veniturilor și
 « cheltuelilor pe 1865, i s'a presintat un concept
 « de cheltueli și venituri ale Imprimeriei statului pe
 « 1865, tipărit în Monitorul oficial No. 14 din anul
 « corrent (1866). După acest tablou rămâne la finele
 « anului 1865, un beneficiu pentru stat de lei 430,140
 « și 22 parale. Cercetând deosebitele ramure ale chel-
 « tuelilor și ale veniturilor, Comisiunea s'a convins
 « că acel venit nu este adevărat, pentru-că la chel-
 « tueli nu s'a trecut :

« I. Chiria localului Academiei în care se află stabi-
 « lită Tipografia și care pôte trece preste una miă gal-
 « benă;

« II. Interesul capitalului represintat de tot mobili-
 « arul Tipografieii și care pôte să se urce la 15000
 « galbeni;

« III. Chiria localului din Curtea Academiei în care
 « locuiesc unii din impiegați;

« IV. Amortimentul mașinelor și altor obiecte.

« Făcând aceste reduțiuni și cari trebuiesc făcute,
 « câscigul se reduce de la summa arătată în Monitor.
 « Dar chiar de se vor face aceste reduțiuni, summa
 « rămasă nu se pôte socoti ca beneficiu totă, pentru-că
 « făcându-se o mulțime de tipăriri, și parte din ele fiind
 « de prisos, lucrul Tipografieii este perdut și rămă-
 « șitele se vëndă mai pe urmă ca maculature. Pentru

« a evita acésta perdere, urmédă ca autoritătîle sê im-
« prime numai esemplarele necessariî.

« O observațiune analogă a făcutu Comissiuneași asu-
« pra aprovișiunăreî cu chârțiă, După cum s'a arătatû
« mai susû, mulțimea de baloturi staû aruncate prin
« coridórele Academiei. Dacă Tipografia nu are magasiî,
« atunci sê se stipulede ca sê'i se dea chârția potrivitu
« cu trebuințele sale, iar nu sê se grămădescă p'în lo-
« curi umede.

« O lipsă a Comptabilităței a fostu și registrulu ele-
« vilorû cariî suntû în No. de 35. Acesti elevi aducû
« folose chiar din anulû 1°, și trebue sê fiă o a-nume
« condică în care sê se trecă orele lorû de lucru, căci
« altû felû nu se pôte cunosce ce producû, fiindû-că lu-
« crulu lorû nu se pôte deosebi astădi de alû lucrători-
« lorû plătiți.

« Mai multe reclamațiunî individuale s'aû făcutu con-
« tra rețenerei de 12 % effectuată asupra salariulu lu-
« crulu de nôpte alû lucrătorilorû. Comissiunea intrândû
« în cercetarea acei cuestiunî, a cerutu ca sê'i se dea re-
« gistrulu de Comptabilitate în care s'a trecutû lucrulu
« de nôpte, însê Comptabilitatea nu posedă unû aseme-
« nea registru ci numai tablouri puse în dossierû. Re-
« gulile de Comptabilitate reclamă neapăratû înființa-
« rea unû asemenea registru șnuruitû. Câtû despre ori-
« gina acesteî rețeneri, iată ce am pututu descoperi :
« Direcțiunea Tipografieî n'a făcutu nici o cerere ca sê
« facă acéstă rețenere în favórea D-lorû Controlorû Măr-
« ginenu și Capû alû lucrătorilorû Tocescu; singurû Of-
« ficiulu statisticû a autorisatû acéstă rețenere, însê în au-
« torisația sa se dice : că după cererea Direcțiunei Tipo-
« grafiei. Acéstă cerere, âncă odată, nu essistă în dossierû.

« Lucrătoriî reclamândû că pe nedreptû 'li s'a făcutû
« acea rețenere din salariile lorû, căci ei n'aû fostu pri-
« veghiați nôptea de către aceia cariî se folosêu de a-
« cestă rețenere; Comissiunea ca sê se lămurescă, a chiă-
« matû pe lucrătoriî aflători în Tipografiă față, și'i a în-
« trebatû într'acéstă privință; ei aû declaratû, afară de
« 5, că D. Tocescu îi priveghia nôptea; câtû despre D.

« Controlorū Mărginenu, ei aū declaratū că nu'i a prive-
 « ghiatū nici odată în atelierū. D. Mărginenu a răs-
 « punsū că Directorele attestéđă că a fostū nóptea; și
 « în adevărū Comissiunea întrebându pe Directore, a-
 « cesta (1) a respunsū că D. Mărginenu assista la lucru
 « nóptea.

« Unii din culegătorii de littere, D. Nae Tănăsescu,
 « suspendatū prin ordinulū Nr. 7258 datū în urma rap-
 « portulū Direcțiuneī cu Nr. 680, prin care se cerea des-
 « tituirea aceluī lucrătorū, presintānduse înaintea Co-
 « missiuneī, și acésta fundată pe resoluțiunea Domnieī
 « Vóstre pusă pe petițiā D-luī G. Niculescu, a intratū
 « în cercetarea causerū cariī arū fi motivatū rapportulū
 « Direcțiuneī, și iată ce a aflatū :

« Printr'unū jurnalū încheiatū la 8 Fevruarie de către
 « Consiliulū administrativū alū Tipografieī, D. Tănă-
 « sescu este trecutū ca culegătorū de gradulū I cu apun-
 « tamentulū de lei 400 pe lună. Acésta dispozițiune a
 « fostū aprobată prin ordinulū Ministeriulū Nr. 3030,
 « însă pe aceluī ordinū chiar se vede o resoluțiune a Di-
 « rectorelū care, fără nici o autorisațiune a Onor. Minis-
 « teriū, decide ca din 400 lei pe lună ai D. Tănăsescu,
 « lei 50 se se trecă la economiī, motivāndū acésta re-
 « țēnere, că este destulū de plătitū cu lei 350 pe lună.
 « În casulū acesta era de prisosū ca numitulū lucrătorū
 « se fiā trecutū cu lei 400 pe lună dacă 350 este des-
 « tulū. În urma acestuī incidentū, la 24 Fevruarie, Di-
 « recțiunea rapportéđă că numitulū lucrătorū 'și a schim-
 « batū conduita, și în fine prin raportulū cu Nr. 680 din
 « 17 Martie, Direcțiunea cere destituirea D-luī Tănă-
 « sescu, sub cuvēntū că a ruptū affișele de ordină după
 « ușiile atelierelorū. În urma acestuī rapportū, onor. Mi-
 « nisteriū prin ordinulū Nr. 7258 a și ordonnatū numai
 « suspendarea numitulū lucrătorū din postulū ce occupa.

« Comissiunea punēndū în vederea D-luī Tănăsescu
 « aceste accusări, D-luī a presintatū unū certificatū sub-
 « semnatū de 37 lucrătorī cariī attestă că numitulū Nae

(1) Frumósă dovadă a invocatū D. Mărginenu. Dacă este possi-
 bilū ca Corbū la Corbū se'și scóțā ochiī!

« Tănăsescu este cunoscutu de dînșii de mai mulți an
 « ca unu lucrătoru bunu, cu cea mai bună conduită și
 « supusu către șefii săi. Comissiunea voindu a se incre-
 « dinta despre acésta, a chematū pe lucrătorii aflători
 « în Tipografia, și i a întrebatū dacă sustēnū semnātu-
 « rele, și dacă aū vėdutū pe D. Tănăsescu rupēndū af-
 « fișele acelea. Aceiași lucrătorii însă aū declaratū că
 « în cele din urmă dīle D-lui și ar fi schimbatū con-
 « duita plecāndū din atelierū fără autorisațiunea șefulu
 « sėu. Asupra acestu punctū D. Tănăsescu declară că
 « în adevėrū a plecatū fără autorisațiā, pentru ca sē
 « reclame Onor. Ministeriū contra rețēneri de 50 lei
 » pe lună ce i se face, și că pentru acésta ar fi cerutū
 « voe, însă Direcțiunea n'a voitū sē i o accorde.

« Pentru D. G. Niculescu, și dīnsulū în privința sus-
 « pendarei, se află în casulū D-lui Tănăsescu. Cātū
 « pentru arătările făcute de către D. G. Niculescu, în
 « petițiunea recomandatā de către Domnia Vóstră Co-
 « missiunei, acésta n'a pututū dovedi din cercetările ce
 « a făcutū și după arătările D-lui Niculescu de cātū
 « acele cuprinse în procesulū-verbalū Nr. VI.

« Pentru aceea ce privesce chārtia, Comissiunea a
 « constatatū, prin numėratore, cātāțimea ce se află și
 « care se urcă la 15,326 topuri cari valorēdā lei
 « 352,827 ¹⁸/₄₀. Acésta cātāțime s'a găsitū și în es-
 « trasulū presintatū Comissiunei; după registrele de Comp-
 « tabilitate.

« Comissiunea a constatatū și starea cassei și a gă-
 « sitū că Direcțiunea datoresce tesaurulu lei 81,048
 « dintre cari lei 31,557 ¹⁸/₄₀ restū din încassările fă-
 « cute în 1865, și lei 49510 ²⁶/₄₀ încassati în 1866
 « până la 30 Martie. Acesti bani nu se află în cassā.
 « Directorele a arātātū într'unū tabloū presintatū Co-
 « missiunei, că i a întrebuintatū parte a plăti lefile pe
 « Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie din 1865, și pe
 « Ianuarie, Fevruarie și parte din Martie 1866, și că
 « îndatā ce i se vorū libera acesti bani, îi va vėrsa te-
 « saurulū.

« În fine Comissiunea a constatatū în procesulū-ver-

« bală Nr. VIII și cătățimea cărților didactice și legi
 « aflătoare în magasiile Tipografieî. Aceste cărți se află
 « în numără de 780,811 esemplare în valóre de 586793
 « lei par. 26. — Afară de acésta, Comissiunea a con-
 « statatú că Cassa tipografieî are a mai priimi o sum-
 « mă de lei 248,505 par. 15 de la deosebiți depositari
 « din țerră. În totalú dar statulú are închiși în cărți
 « didactice și în legi unú capitalú de 835,299 lei și 1 para.

« Ar fi de doritú și neapăratú chiar ca statulú să și
 « încassede sumele respëndite pe la depositari, și totú
 « de odată tipărireá cărților se se facă numai potrivitú
 « trebuinței, ca se nu stea închisú unú capitalú atâtú
 « de considerabilú în cărți cariî nu se potú trece de
 « câtú în câți-va ani

« Acestea suntú, Domnule Ministru, constatările ce
 « Comissiunea a făcutú și cariî se potú vedea pe largú
 « în procesele-verbale încheiate de dînsa. Comissiunea
 « a opinatú în fiă-care din procesele-verbale despre re-
 « fórmele de întrodusú; resumânduse însé, póte supune
 « Domniei Vóstre că este necessitate de a se simplifica
 « administrațiunea Tipografieî; de a se pune stavilă ti-
 « păririlorú preste măsură; de a se face aprovisiunnări
 « numai potrivitú cu trebuințele; de a se țene compta-
 « bilitatea după sistemulú dublu; în fine, de a se organisa
 « Tipografia pe unú piciorú cu totulú industrialú.

« Bine-voiți vă rugămú, D-le Ministru, a priimi assi-
 « gurarea prea osebitei nóstre considerațiunii.

(semnați) *St. Andronicú, P. S. Aurelianú, St.
 Rasidescu* ».

1866, Aprilie.

EFFECTELE ACESTUI RAPPORTŪ

ALŪ COMISSIUNEI. — LUCRAREA FĂCUTĂ DE MINISTERIŪ PRIN D. PETRESCU. — FINETA UNUI ORDINŪ MINISTERIALŪ FĂCUTŪ DE D. PETRESCU ÎNRU ACÉSTA. — ESTRACTULŪ CONFUSŪ DUPĂ ACESTŪ RAPPORTŪ ALŪ COMISSIUNEI FĂCUTŪ DE D. PETRESCU ȘI PUBLICATŪ ÎN MONITORULŪ NO. 96 DIN 1866 SPRE A SE ASCUNDE MINISTRULUI ȘI PUBLICULUI CULPABILITĂȚILE COMISE ÎN ADMINISTRAREA IMPRIMERIEI STATULUI.

Precum se vĕdu din copriinderea precedentului rapportŪ alŪ Comissiei (a 2^a) de anchetă făcută Imprimeriei Statului, se constată cea mai culpabilă și cea mai rea administrare a aceluī stabilimentŪ de către Vestita Companiă :

1. Abusiva rețĕnere a D. Mărginĕnu din 12 0/0 din lucrulŪ de nŕpte , care , în urma declarațiunei făcute de mai toți lucrătorii Imprimeriei « că D. Mărgineanu nu a priveghiatŪ o dată măcar, în cursŪ de duoi ani și 17 zile , lucrulŪ de nŕpte » trebuia sĕ se supună la înapoerea acelei rețĕneri și a o depune în Cassa tesaurului ; ceea ce nu s 'a făcutŪ.

2. Disculparea de către Comissie a DD. Niculescu și Tănăsescu cari, în locŪ de a fi reintegrați în posturile lorŪ, suntŪ rĕmași și până astăzi pe din afară.

3. Agglomerarea în magasia Imprimeriei a 15,326 topuri chărtiă netrebuincŕsă în valŕre de lei 352,827 ¹⁸/₄₀, care constată rĕulŪ, intențiunnatulŪ și culpabilulŪ calculŪ făcutŪ de Companiă în contra adevĕratelorŪ trebuințe de chărtiă ale statului care, prin o asemenea cumpărare, închide unŪ capitalŪ ce rĕmăne mortŪ și pentru care se plătesce dobĕnți.

4. Agglomerarea iarăși a 780,811 cărți netrebuincŕse în valŕre de lei 586,793 în cari StatulŪ perde încă unŪ capitalŪ însemnatŪ în fondŪ și în

dobândi în asemenea cărți cari, din cauza neîntrebuințării lor, putredesc în magasiă, se strică, și rămân neîntrebuințabile. — Iată cum banii Statului se risipesc și devin bătaia-de-joc a acestor funcționari . . . conștiențioși!

5. Lipsa de registre în regulă, de socoteli, de bilanțe, etc., care deșteptă pe cei mai adormiți și dovedește scopul Companiei de a nu 'i se putea lua nici odată socoteli în regulă când 'i se face anchetă.

6. Neregularitatea, amestecătura și stricarea literilor, precum și lipsa completă de inventariu pentru dăstrea Tipografiei în care Statul a sacrificat mai multe milioane; toate acestea făcute iarăși în intenționatul scop de a nu putea fi Compania nici odată apucată despre esistența tuturor obiectelor cu cari s'a dotat Imprimeria în cursul de mai mulți ani.

7. Falsa arătare a Companiei că Imprimeria produce un venit ore-care saii beneficiu; iar după cercetarea Comisiei făcută veniturilor și cheltuelor, s'a constatat contrariul.

8. Lipsa completă de cunoștința artei tipografice a șefilor, din care cauză, în urma multor cheltueli făcute de Stat, rezultă că Imprimeria Statului în loc de a fi un stabiliment modelu de artă și de avuturi tipografice, ea este cea mai înapoiată dintre toate cele-alte Imprimeriei și devenită, prin privilegiu, *chiverniséla și gașca* abusurilor vestitei Companii.

În fine, alte multe culpabilități cari se vedu în precedentul raportu al Comisiunei.

III Tote acestea însă constatate de Comisiune și rap-

portate formală Ministeriului, în locă de a se înfrina, în locă de a se destitui culpabili, a 'i traduce înaintea justiției și a 'i supune la răspundere și despăgubire către Stată; ei bine, tóte aă rămasă fără celă mai mică effectă din causă că D. Petrescu, *Capulă și Părintele Companiei și Marele Agentă Ministerială*, le a ocrotită și ocolită cu **misteră**; iar ca să satisfacă formeloră, s'a mărginită numai a da ună ordină neînsemnătoră din partea Ministeriului către Directorele Imprimeriei Statului, precum și facerea ună nenorocită și confusă extractă de pretinsa cuprindere a raportului citată ală Comisiunei, cariă ambele (Ordinulă și Extractulă) suntă următórele:

ORDINULĂ (1)

MINISTERIULĂ DE INTERNE No. 10,316 DIN 11 MAIĂ 1866 CĂTRE
DIRECTORELE IMPRIMERIEI STATULĂ:

«*Domnule Directoră,*

« Comisiunea care am instituită pentru cercetarea stărei Imprimeriei Statului a cărei administrare vă este încredințată, mă a prezentată raportulă seă.

« În acestă raportă am vădută că se face mențiune de mai multe neregularități constatate în administrarea interioară a stabilimentului, provenite nu numai din nepriința localului, dar și din neprevederea D-vóstră de a țenea cea mai strictă regulă în totă ce attinge interesele materială ale stabilimentului.

« Ca să vedeți cariă suntă a-nume acele neregularități constatate, vă trimită copii dupe tótă procesele-verbale și după raportulă Comisiunei și vă attragă totă de odată serioasă atențiune asupra celoră coprinse în aceste acte punându-vă ună termínă celă multă de o lună pentru îndreptarea tuturoră neregularităților *câte se potă effectua* prin o serioasă stăruință din parte-vă pentru îndreptarea acestui serviciă publică ce vă este încredințată, punându-vă totă de odată în vedere, că la casă con-

(1) Dossierulă No. 4 din 8 Ianuarie 1866, (Direcțiunea statistică).

« trariu, voiū fi silitū a lua alte mēsuri de îndreptare și a vē trage
« la răspunsabilitatea cuvenită (1).

« Ministru D. GHICA.

« p. Dir. Serv. statisticū I. Petrescu. »

**Iată și Estractulū confusū după pretinsa coprin-
dere a raportulū Comissiunei, publicatū în Mo-
nitorul No. 96 din ³/₁₅ Maiū 1866 :**

« MINISTERIULŪ DE INTERNE.

« Comissiunea instituită pentru cercetarea abuserilorū
« ce se denunciase D-lui Ministru de interne că s'aū
« comisū la Imprimeria statulū, compusă de DD. St.
« Andronicū, P. S. Aurelianū și St. Rassidescu, a pre-
« sintatū astăđi raportulū sēu Ministeriulū.

« Prin acestū raportū se arată că s'a constatatū unele
« neregularități în administrarea interiōră cariī provinū
« mai cu deosebire din defectuositatea localulū(2) care
« nu correspunde trebuințelorū stabilimentulū; s'a mai
« constatatū însē că *nu s'a urmatū nici un abusu*, (!!!!!!!)
« delapidare de bani publici saū alte materiale, cum se
« denunciase D-lui Ministru.

« «Intru câtū privesce neregularitățile dovedite, mi-
« nistrulū de interne a luatū îndată mēsuri pentru în-
« dreptare (3).

« Cū acēstă occassiune, Comissiunea cercetāndū și
« causele din cariī s'a provocatū suspendarea celorū duoī
« lucrători; de și în raportulū sēu arată că numiții
« s'aū apāratū de învinovățirile ce li s'aū adusū de Di-
« recțiune prin mărturia altorū lucrători; considerāndū
« însē că asemenea mărturisiri pōte sē fiā date numai

(1) Neregularitățile essistă și până astăđi și la nici o răspun-
dere nu s'a trasū nimeni. Cū acestū ordinū s'a friptū (cum se
dice) inima tērgulū,

(2) Iată cum pretinde a fi coprinderea raportulū Comissiunei!

(3) Mēsurile despre cariī se vorbește aci, suntū cele din ordi-
nulū precedentū.

« de spiritulă de camaraderiă , pe când faptulă sėvîrșitū
 « cu ruperea billeteloră de ordine (*minciună , invențiă*)
 « este destulă de gravă fiindă-că se attinge de ordina in-
 « teriōră a stabilimentulă, mēsură de suspendare a aces-
 « tora n'a pututū fi revocată până mai ântēiū nu se va
 « convinge D. Ministru că acusațiunea adusă asupra-le nu
 « este fundată, căci, în fine , billetele de ordine fiindă
 « rupte, și faptulă fiindă în întregimea sa , rămâne a se
 « constata adevērulă de către cine s'a sėvîrșitū acēsta. »

(Comunicatū)

Precum se vede pin ordinulă Ministeriulă către
 Imprimeriă și din acestă Estractū saū Communicatū
 în Monitorū, acestea suntă rezultatele saū efectele
 rapportulă Comissiunei. Găsescū de prisosū a mai
 face comentariū ; lectoriū, credū, s'aū convinsū în-
 destulă cum mergū treburile la noi și cum se inte-
 ressă competițiū de serviciulă și de averea Sta-
 tulă.

Trecū și înseređū acum următōrea Dare-de-sēmă
 a unuia din membriū primei Comissiuni de la Im-
 primeria Statulă, din care se va vedea iarăși fru-
 musețele și faptele Companiei în administrarea sta-
 bilimentulă :

DAREA-DE-SEMĂ (1)

a D. Sc. Walter Directorele tipografiei Lucrătorilor-*associați și membru în 1-a Comisiune de anchetă de la Imprimeria Statului, — despre abuzurile comise în administrarea acestui stabilimentu.*

TIPOGRAFIA STATULUI

Maî mulți sciū că unū numărū de 48 lucrători tipografi, cea maî mare parte din stabilimentulū statulū, aū datū o petițiune D-luī Ministru din întru, prin care se plângū de réua administrare a Tipografiei Statulū și de asupririle ce încercū din partea șefilorū lorū.

Dămū aci câte-va fragmente din acea petițiune :

Domnule Ministru,

« Suntū anī de când cea maî mare parte din uvrieriī tipografi
« ce se află funțiunnândū în Tipografia Statulū, suferū sub o ad-
« ministrațiune ce n'are de locū cunoscință de acéstă artă. De și
« ei aū voitū în maî multe rënduri a ridica vocea spre a protes-
« ta, dar înduoiala că nu vorū isbuti, a făcutū a se înăbuși
« vocea lorū căci după cum s'a vëdutū în maî multe ocasiuni,
« și maî cu sémă în luna luī Ianuariū chiar, din acéstă Imprim-
« meriă s'aū destituitū căți-va uvrieri din cei maî vechi carii aū
« cerutū dreptate la fostulū ministru, dar n'aū căpëtatū nici unū
« rezultatū. Așa dar, astăđi când totū poporulū s'a deșteptatū
« la marele actū ce s'a petrecutū la ^{11/23} Fevruarie, vinū cu tótă
« încrederea ce aū în Domnia Vóstră. . . .

« . . . Astăđi dar când tóte instituțiunile țërrei nóstre aū in-
« tratū pe o cale de regenerare, credemū că este de urgență și
« reorganizarea acestei Imprimeriī într'unū modū prin care se
« pótă correspunde cu cele-alte state și cu trebuințele țërrei, la
« care trebuiescū ómenī cu cunoscințe teoretice într'acéstă spe-
« cialitate și pe carii îi posedă țerra.

« Numai astū-fclū credemū, că s'ar putea pune capëtū rëulū
« ce ne bântue de atâta tēmpū, cu care se va assigura o sórtă
« maî bună pentru noi, iar nu după cum ne aflămū astăđi la dis-
« pozițiunea câtorū-va persóne din administrațiune, carii ne a
« exploatatū până la finele anulū 1865 în profitulū lorū propriū
« oprindu-ne, pe lingă rețēnerea de 10% încă 12% de la lucrulū
« de nópte, numai după unū simplu ordinū ce se află în cancel-
« laria Imprimeriei în care se face mențiune că acesti 12% sē
« se oprēscă numai de la machinisti iar nu și de la culegători.

(1) Acéstă Dare-de-sémă este inseratā în điarulū «Tipografulū românū» (No. 8 de la 25 Martie 1866.) —

« Pentru acestea vă rugăm, Domnule Ministru, a denumi o Comisiune de tipografie, atât privată cât și din această Impri-
 « merie, cari se arate mijlocele ce o pot conduce pe o cale de
 « progres, întocmind și regulamentele necesari, și observându
 « totu de odată și mulțimea personalului acestei administrațiuni
 « cu care se află pe totă ziua neînțelegeri și obstacole în essecu-
 « tarea lucrărilor din cauza neexperienței D-loru în această
 « artă . . . »

Asupra acestei suplice, D: Ministru din întru a
 pusă următoarea rezoluțiune :

« In considerația celor espuse prin prezența suplică, subscri-
 « sulă, fără a prejudeca întru nimic cuestiunea, se va institui
 « îndată o Comisiune ad-hoc, compusă de D. I. Petrescu (!!!!!)
 « șeful divisiiei statistice din acestu Ministeriu, de care dependă
 « Direcția Imprimeriei Statului; de D. I. Ionescu și Sc. Walter,
 « cari se vor invita cu adrese din partea subscrișului, ca în-
 « dată să se înțelegă între D-loru și constituinduse în Comisiă,
 « să procedă la cercetarea tuturor socotelor din orice ra-
 « mură privitoare la acestu serviciu, după care încheiându resul-
 « tatul constatărilor ce voru dobândi, voru emite și opiniunea
 « D-loru asupra conclusiunilor ce voru resulta din această an-
 « chetă. »

Dimitrie Ghica.

Conformu rezoluțiunei de mai sus, Domnul Minis-
 tru, prin adresa No. 4284 de la 26 Fevruarie, ne in-
 vită a ne constitui în Comisiune, a ne convinge de *ade-
 vărulă reclamărilor lucrătorilor*, a cerceta toate so-
 cotelile din orice ramură, și a emite opiniunea noastră
 asupra conclusiunilor ce vomu trage din această anchetă
 ficșându-ne prima și de întrunire pentru 1 Martie.

La 1 Martie, la 7 ore séra, adunândune în cancella-
 ria Imprimeriei Statului, ne amu constituitu în comis-
 siune, numindu pe D. I. Ionescu președinte și pe sub-
 semnătul secretar. Lipsindune petițiunea lucrătorilor
 dată Ministeriului, și Direcțiunea tipografiei neputên-
 dune presinta bilanțele de starea Cassei, de situațiunea
 magasiei, a cărților didactice și a legiurilor tipărite
 pe contul statului, D. Președinte a ridicat ședința,
 annunciându pe cea viitoare pentru 3 Martie. Direcțiu-
 nea Tipografiei statului s'a obligat a ne presinta în
 mențiunata și bilanțele de mai sus, iar D. I. Petrescu
 a luat angajamentul a aduce petițiunea lucrătorilor
 în originalu.

La 3 Martie adunândune, Direcțiunea ne a presintatū bilantulū de starea Cassei și de situațiunea magasiēi, iar celū de cărți fiindū o lucrare mai grea, nu s'a pututū termina și a rămasū sē ni se dea în viitōrea ședința. Cētinduse petițiunea lucrătorilor, adusă în originalū de D. Petrescu, s'a cercetatū subscrierile și s'a găsitū că 28 din subscriitorī suntū lucrători în Tipografia Statulū iar 20 eșiți din serviciū. După mai multe întrebări făcute de D. Președinte unuia din subscriitorī petițiunei, s'a cerutū de la Direcțiune ordinulū autorisătorū poprirei de 12% din lucrările ce se facū nōptea. Ni s'a îmfațișatū unū ordinū de la Biuroulū statisticū prin care se autorisă Direcțiunea a opri acele 12% în folosulū Capulū de lucrători și a Controlorului de la *cōlele ce se tipărescū nōptea*, sub cuvētū că priveghiađă lucrarea. Am cerutū a ni se da raportulū care a provocatū acelū ordinū; raportulū în cuestiune nu s'a găsitū în Cancellaria Tipografieī. D. Petrescu s'a angajatū a'lū aduce în originalū spre a'lū avea în vedere în ședința viitōre, care s'a ajurnatū pentru 5 Martie.

La 5 Martie, D. Președinte lipsindū, și nesosindū dossierulū în care se află raportulū de care s'a făcutū mențiune mai susū, nu s'a pututū lucra nimicū.

Întēmplānduse d'a se *bolnăvi* după acēsta D. Petrescu, iar D. Ionescu președintele Comisiunei, fiindū ocupatū fōrte multū și în alte Comisiuni în cariī a fostū numitū de înaltulū guvernū, ne-a autorisatū pe noi a urmări cercetarea socotēlelor de orī ce natură, cu îndatorire de a'ī refera rezultatele ce se vorū obține. Am începutū acēstă lucrare la 8 Martie, și la 11 Martie, țēnēndū contū de opinia publică și de provocarea diarului Românulū, amū adressatū D-lui Ministru raportulū publicatū și în diarulū Românulū de la 13 Martie, raportū scrisū și de D. I. Ionescu. La 15 Martie voinđū a urma cercetările întrerupte la 12 Martie, Direcțiunea tipografieī a refusatū a ne pune la dispozițiune dossierele și registrele de cariī avēmū trebuința, sub cuvētū că are ordinū verbalū pentru acēsta de la Biuroulū statisticū.

Am încheiatū unū procesū-verbalū pe care, în lipsa

Directorelui, 'lă a scris ună impieगतु ală Administrațiunei tipografiei (D. Mărginenu) și ne-am retras.

Acesta este istoricul Comisiunei de anchetă de la Tipografia Statului.

Ne vomă permite acum a esprima și opiniunea noastră particulară asupra lucrărilor Comisiunei de anchetă și asupra administrațiunei Tipografiei Statului.

Comisiunea de anchetă din care am făcut și noi parte, am auzit că s'ar fi înlocuit cu o alta; nu cunoșcem motivele pentru cari D. Ministru, negreșit în interesul descoperirei adevărului, a găsit de cuviință a procede astu-fel, dar de ore-ce a luat o asemenea măsură, suntem convinși că a făcut'o numai fiind-că era imperiosă reclamată.

Ca membru al Comisiunei ne sântim datoră a da colegilor și cetitorilor noștri contă de lucrarea noastră.

Mărturisim că dacă am acceptat onorea ce ne a făcut D. Ministru a ne numi în Comisiune, am crezut, în naiitatea noastră, că o Comisiune de anchetă are a cerceta nu numai starea actuală a Tipografiei Statului, nu numai dacă socotelele sânt în regulă și dacă se găsesc pentru tôte socotelele acte justificative, ci dacă acele cheltueli aũ fost *indispensabile*, dacă lucrările essecutate correspondă cheltuelilor făcute, și dacă administrația pusă în capul stabilimentului a sciut a și împlini datoriile și a manipula cu succesă averea Statului ce li s'a încredințat. Acesta am crezut noi că este misiunea unei Comisiuni, iar nu a verifica cifrele și a aprecia validitatea actelor justificative de cheltuelile făcute. Apreciarea validității actelor constatătoare de cheltueli și verificarea cifrelor sânt, după noi, atribuțiuni ale Curței de Compturi care, negreșit întră această, este mai competente de câtă o Comisiune.

Noi, priimindă însărcinarea de Comissar, am voit, înainte de a da *brevetă de onestitate și capacitate* personalului Administrațiunei Tipografiei Statului, a ne încredința bine dacă îl merită; iar în casă contrariu, a espune guvernului în sinceritate relele ce am descoperit,

abusurile ce s'aũ făcutũ și mijlócele prin cari s'ar putea ajunge la ținta doritã.

Spre a ne facilita lucrarea, convingẽndu-ne de presiunea ce essersã Direcțiunea tipografieii asupra lucrãtorilorũ, de la cari putẽmũ lua informațiunile de cari avẽmũ trebuințã, am cerutũ, ca comissari, în unire cu D. I. Ionescu, de la D. Ministru prin rapportũ, suspendarea provisoriiã a personalului ce dirigẽdã Tipografia.

Totũ prin acelũ rapportũ am arãtatũ D. Ministru cã reclamațiile lucrãtorilorũ sunt juste, adecã cã *suferã sub o administrațiune care n'are de locũ cunoscințã de acẽstã artã, cã li s'a opritũ 12 % din lucrulũ de nópte, care oprire a datũ locũ la abuzuri în paguba statului, cã Tipografia se aflã într'o deplorabilã stare, cã magasia este aprovisiunnatã cu o mare cuantitate de chãrtiã luatã cu prețuri oneróse tesaurului, și cã unulũ din noi se ocupã cu cercetarea socotelelorũ.*

Celũ ce se ocupa cu cercetatea socotelelorũ am fostũ noi, și prin urmare am avutũ mai multã ocasiune a ne convinge de cele raportate D-lui Ministru. Eĩ bine, afirmãmũ ancã odatã cã lucrãtorii suferẽũ sub acea Direcțiune care nu mai era administrațiune ci **Pașalik**, care astãđi îi suspenda, mãine îi reĩtegra; astãđi îi trecea între lucrãtorii stabili, mãine între cei mobili; luna acẽsta le urca léfa cu 50 lei, luna cea-altã le-o micșora; luna acẽsta oprea absența la unii, la alții le trecea cu vederea, și acẽsta numai lucrãtorului tipografũ care e obligatũ a lucra 10 ore pe đi pentru unũ salariũ de 200—350 lei; iar amployãțilorũ din Cancellariã li se urca pe fiã-care anũ salariulũ cu câte sute de lei, astũ felũ în cãtũ unii de la 150 și 200 lei pe lunã, aũ ajunsũ în cursũ de 3—4 anĩ la 500 și 800 lei, și acestũ salariũ li se dã pentru câte-va ore de lucru pe đi! N'ar fi fostũ cu dreptũ óre, dacã acei funcțiunnari suntũ în adevẽrũ trebuincioși, a se recruta dintre lucrãtorii tipografii? Sustẽnemũ nu numai cã ar fi fostũ dreptũ, dar ar fi fostũ chiar în interesulũ serviciului, în interesulũ Statului, cãci lucrarea s'ar fi făcutũ cu mai puținĩ ómeni, și prin urmare cu

mai puțină cheltuélă, fiindă-că lucrătorul tipografu ar fi lucratu 10 ore pe zi.

Da, *lucrătorii suferéu sub o admininistrațiune care n'are de locu cunoscintă de acéstă artă*. Ignorența și necapacitatea Administrațiunei Tipografieii suntă într'a-deveru proverbiale. N'avémă mare greutate spre a dovedi acésta; brevetul 'lu a dobënditū de multū de la publicul cunoscătorū și în urmă chiar de la D. Generalū Florescu pe când era ministru de interne; vomu mențiuna aici numai că Guvernulū, cu unū așa mare stabilimentū pentru care se cheltuia și se cheltuiescū summe atâtū de însemnate, a fostū silitū a tipări bonurile rurale în streinătate, a tipări mărcile postale la o tipografiă particulară, unde a plătitū 7 lei mia, pe când noi ne-am offeritū în urmă a le tipări în tipografiă pe 70 parale până la 2 lei mia; a fostū nevoitū, în fine, a tipări bonurile pentru împrumutulū de 30,000,000 la unū particularū. Pentru-ce? — Pentru-că Tipografia Statulū se află, precum a dis Comissiunea în raportulū ce a adressatū D-lui Ministru, în *cea mai deplorabilă stare*, și cu toți baniī ce s'aū cheltuitū și se cheltuiescū, se găsește în lipsă de materialū trebuinciosū pentru a se putea essecuta asemenea lucrări.

Da, *se opresce lucrătorulū din lucrulū de nópte 12%*, și *acéstă oprire a datū locu la abusuri în paguba statulū*. Nu voimū și nici nu este de competența noastră a cerceta dacā ordinulū de poprire este legalū, ni se pare însē straniū cum a venitū acelū ordinū, căci n'a fostū provocatū de nici unū raportū alū Direcțiunei tipografieii. Ceea ce voimū a demonstra este că a datū locu la însemnate abusuri; mai ântéiū cei interesați de acele 12% aū căutatū sē se essecute câtū de multū lucru nóptea spre a'și trage beneficiulū lorū, s'a lucratū în fine atâtă în câtū pe tēmpulū când ne aflamū în Comissiune, din 9 machini și 4 presse ce se află în stabilimentulū statulū, abia funcțiunnaū 2 saū 3 machini și 1 pressă pe zi, din causă că nu mai avéu ce tipări nici ziua; alū duoilea, se trecéu între lucrătorii de nópte purtătorii de chârtaī, udătoriī, elevii și negritoriī, cu a-

ceeși plată ca și culegătorii; alu' treilea, se plătea machinistului 6 lei pentru mia de tipăritu', fără să se arate, dacă a fostu' pe o față sau pe două tipăritura, prețu' foarte mare care, chiar de ar fi pentru tipărituri pe două fețe, s'ar fi pututu' reduce la 4 lei, luându' în considerația summele cele mari ce avea a tipări pe fiă-care formă.

Da, *magasia Tipografiei statulu' este aprovisiunnată cu o mare cantitate de chârțiă luată cu prețuri onerose tesaurulu'.* Licitatiile pentru aprovisiunnare de chârțiă se făcêu la Ministeriu' după cererea și arătarea Direcțiunei tipografiei, în cantitatea, greutatea, și calitatea ce găsea de cuviință, fără însă a arăta și maximum prețulu' ce s'ar putea plăti pentru fiă-care. Astu'-felu' Direcția tipografiei lăsa guvernulu' în voea concurențiloru' spre a offeri prețurile cariî conveneu mai bine interesseloru' loru'; și pentru a reduce numărulu' concurențiloru', li se cerea, contra Legei de Comptabilitate, o garanția ipotecară de 30%, fără a li se răspunde nici unu' banu' măcar înainte. — Licitatiia se făcea pentru unu' numărū ficsu' de topuri de diferite formate și cualități; antreprenorulū era obligatū a se conforma întocmai contractulu', ceea ce'i și convenea, căci se pusesse în contractū clausula, ca ori' câtă chârțiă va mai trebui Tipografiei în cursulū anulu' din ori'-ce formatū preste cea contractată, să fiă obligatū a o da pe prețulu' stipulatū. Negreșitū că trebuia să se ivescă casulū ca din unele feluri de chârțiă să prisosescă, iar din altele să lipsescă, și antreprenorulū, în basa contractulu', îndestula tôte cererile. De aci creditele estraordinare pentru cumpărătore de chârțiă. — Direcțiunea Tipografiei (1) dacă ar fi fostu' prevădētore, ar fi trebuitū a obligaprin contractū pe antreprenorū a da unu' felū de chârțiă în loculū alteia, țenēndū, se înțelege, contū de diferența prețurilorū, și astu'-felū nu ar fi avutū trebuință a cumpăra

(1) Acēsta era de datoria Ministeriulu' saū, mai bine, de a D-lu' Petrescu, căci nu Tipografia ci Ministeriulū închee contractulū. Autorele însă nesciindū competența Ministeriulu', de aceea atribue negligența numai Tipografiei.

din unele feluri, iar din altele a avea o rezervă netrebuincioasă.

Atâtă am crezut de o-cam-dată că e de datoria noastră a supune la aprecierea lectorilor noștri.

Sc. Walter. »

Cu acesta terminându-se Dările-de-sămă oficiale și officiose din cari, cred, că orî care s'a putut convinge despre felul administrării acelu nenorocit stabiliment și despre jafurile comise de D. Petrescu și C^{nie} cari stau mîndrii și voinicii în funcțiunii chiar până astăzi, — treci acum la cele ce s'a mai scris de pressă ; treci la opinia publică :

PRESSA ȘI OPINIA PUBLICA.

(*Diarulă Românulă din 11 Martie 1866*).

Ce face Comissia numită spre a cerceta starea în care se află Tipografia statului? — Suntă vre o țece ȓile de când s'a numită și nu s'a vȃdută nici ună rezultată. Pentru ce? — Ni se spune că pe câtă directorele și cu alți impiegați voră sta la posturile loră, oră ce cercetare, oră ce constatare seriósă este cu neputință. Pentru ce dar nu se suspendă acei domni din funcțiunile loră până la terminarea lucrărei Comissiei? Acesta este singurulă mijlocă d'a face ceva seriosă. Fără acésta, lumea este în dreptă a privi acea cercetare ca o simplă formă *destinată a acoperi abusurile* ce s'ară fi făcută. Supunemă acésta la aprecierea D-lui Ministru de interne. S'ar putea numi ună directoră, ună magasineră și ună secretară provisoră pe tȃmpulă lucrărei. D-nii Ohm, G. Niculescu, Al. Luchide și alții ară putea prea bine deplini acésta sarcină și ară da garanția de sinceritatea anchetei.

(*Diarulă Românulă din 18 Martie 1866*).

Se trimitte la ocnă ună omă care a spartă o feréstă spre a fura o pâne ca sȃ dea sȃ mănânce copiiloră sȃi, și acela care fură o națiune întregă, care pune în riscă viața a miă de fiă ai României, numai spre a umplea pungele loră proprii, plimbase-voră óre multă tȃmpă nepedepsiți?

Ce facă, âncă odată, comissiiunile de totă felulă, însărcinate cu cercetările abusuriloră de totă felulă? Constatările comissiiuniloră le așteptămă, le ceremă de urgență.

(*Diarulă Românulă din 24 Martie 1866*).

Este câtă-va tȃmpă de când am vorbită despre Comissiiunea de cercetare de la Tipografia Statului. Amă annunțată că, după cererea Comissiiunei, D. Ministru

de interne avea să suspende pe funcționarii contra cărora se rădicau plângeri și să lase astă-felă libertate și sinceritate în cercetare. Mirarea noastră este mare când ni se face cunoscută că lucrurile s'au petrecut cu totul altă-felă. Departe de a da satisfacere celor ce reclamau, făcându a se constata dreptatea sau nedreptatea reclamărilor lor, D. Ministru a desființat Comisiunea care deja intrase în lucrare și ceruse, ca mijlocă d'a putea face ceva seriosă, suspendarea funcționarilor ce ea creșuse c'avău interesă a opri constatări sincere. O altă Comisiune a fostă numită. Și rezultatulă acestei schimbări a fostă destituirea sau suspendarea nemotivată a unora din acei ce reclamase la guvernă și ceruse o constatare a abuzurilor de cari se plângău.

Ne permitemă dar a supune D-lui Ministru ôre-cari întrebări: să fiă ôre acesta mijloculă d'a da satisfacere dreptăței? Crede D-sa că astă-felă va assigura respectulă pentru guvernă, că va stabili credința în încetarea relelor de cari a suferită țerra sub regimelă trecută?— Ce felă! Nisce ômenă reclamă, și în locă de dreptate, ei se vedă, fără nici o constatare a relei loră credințe, alungați, destituiți, privați de pânea de tôte zilele ce o câștigaă cu sudôrea loră? Acésta nu pôte fi părerea D-lui Dimitrie Ghica, și de aceea credemă că tôte s'au petrecută fără scirea D-lui, și suntemă convinși că, îndată ce le va afla, se va grăbi a îndrepta reulă făcută, a rechiama Comisiunea pe nedreptă și fără motivă desființată, și a restitui în funcțiună pe lucrătorii fără cuvântă scoși.

(Diarulă Satirulă No. 14 din 10 Maiă 1866.)

SPECIALITĂȚILE.

Specialitățile se pretinde de uniă a fi ramure de studiu, la cari ômenii savanți se consacră prin labóre, privațiunii și multă paciență; alții daă cu socotélă, că ele nu suntă de câtă ună lustru de teoriă, prin mijloculă căruia pretențiosii se pôtă fi în capulă trebiloră; alții

iarăși preferă a crede că este modul cel mai lesnicios de a face, ca cei ce trec de speciali, să nu fiă supuși controlului din partea celor fără diplome. În fine, românii clasifică specialitățile în două: în practice și în teoretice sau, mai bine, în specialități naturale sau brute, și în specialități artificiale adecă științifice. După observațiuni îndelungate și minuțioase s'a putut constata, că specialitățile naturale sunt foarte priimitoare de clima locului, iar cele-alte sunt prea puțin acclimabile.

Dacă am lua în revistă specialitățile la cari se devotă românii, ne am împedeca la toți pașii, atât în țerră cât și afară din țerră, mai cu semă de advocatură; ómenii de aci fiind foarte cărcotași și plătind scump certurile lor.

Cu toate acestea nu putem nega că, dacă suntem renumiți în advocatură de tot felul, naturală și artificială, nu mai puțin escellăm și în óre-cari altele instituțiuni speciale, de și nascerea lor dată d'abia de câți-va ani.

Așa de essemplu: avem o instituțiune de agricultură și commerciu pe lângă Ministeriul lucrărilor publice; — avem o instituțiune de statistică pe lângă Ministeriul de interne; — avem un Consiliu tehnic; — avem o școlă de agricultură la Panteleimon; — avem.... 'mi se pare că avem numai atâta.

Căutându dar personalul care conduce trebile acestor instituțiuni *speciale*, vom găsi că:

Divisia de agricultură și commerciu, unde se cere două specialități în loc de una, este dirigiată de specialul *forte naturală* în ambele, D. Moscu.

Direcțiunea statistică, printr'o minune nepomenită în climatologia țerreii, a fost condusă câți-va ani de eruditul D. P. Martianu, dar cerul însărcinându-se cu această povară *nenaturală* ce apăsa instituțiunea, făcu pe Martianu să dispară, priimindu'l în senu lui Abraham, și astă-fel instituțiunea rămase în starea ei normală, conducându-se

de multă naturalul D. Iancu Petrescu,
căpitanu de gardă cetățenească.

Consiliul tehnic, în partea sa științifică, nu prea prosperă, dar în partea naturală care s'a condusă de D. Lespeșeanu, a făcutu mari progrese în cheltueli pentru grădina publică și mai cu seamă pentru pavarea podului Mogoșoșei, după cum a descusut'o atât de bine broșura D-lui Ministru actualu de lucrările publice, în așteptare de a se mai face totu așa broșure și despre cele-alte servicii *speciali*.

Școala de agricultură de la Panteleimonu atrăsese dintru'nteiu o mulțime de junii înflăcărați de dorința d'a îmbrățișa o carieră atât de trebuincioasă țerei, dar fiindu-că, după terminarea studiilor, ei au perduto *naturalezza*, devenindu specialiști științifici, de aceea guvernul, în locu să le dea córnelu plugului, le puse unu condei într'o mână și altul între urechi, ca să sgârie chârta pe bancele Prefecturilor.

Din toate acestea estragemu conclusiunea, că géba risipimă summe enorme pentru dobândirea de specialități științifice, de vreme ce acele naturale suntú singure căutate.

(*Diarulú Satirulú Nr. 14 totú din 10 Maiú 1866.*)

C H Â R T I A.

Câte vorbe nu s'au mai respënditú asupra aprovisiunării anuale a Imprimeriei statului cu chârta trebuincioasă pentru tiparú și . . . altele!

Unii dicú că condițiunile cu cari se liciteđă acea chârta, suntú prea favorabile. . . fiscului, cum, bună-óră, predările primelorú câștiuri ce se cerú a se face în terminu scurtú și în tîmpu de iernă când comunicațiunea este fórte . . . lesnicioasă.

Alții sustînu că garanția de 30% infligată concurenților, este cea mai nemerită. . . pentru a împedeca orice concurență.

Alții pretindú că chârta ce se predă Imprimeriei de

către antreprenorū nu este nici odată în greutate, calitate și cuantitate după contractū, iar diferența ce rezultă din tóte acestea, intră în cassa. . . . tesaurului.

Alții dau cu siguranța că, dacă pe lângă summa de 600,000 lei, prevădută în bugetū, se mai cere în cursul anului credite suplementarii, nici mai multū nici mai puținū de câtū cam de câte 250,000 lei, cauza este că se licitează totū-d'auna chârțiă netrebuincioasă care geme și se strică în magasia Imprimeriei, pe când se cumpără *extra* cea adevăratū trebuincioasă, și acesta în necasulū . . . antreprenorelui.

Alții asigură că, dressarea planului, facerea licitației, asistența la predările de chârțiă, controla, vigilența, toleranța, etc. etc. suntū monopolisate de **unulū și acelașū omū fôrte devotatū intereselorū . . . Statului.**

Alții, în fine, dau cu socotéla că din summa annuală allocată în bugetū pentru cumpărarea chârției, — dacă nu pe jumătate, celū puținū o a treea parte se póte strecura p'între crăpăturile cassei fiscului.

Deci, adunându miele de fracțiunī de **gheșefturī** de felulū acesta, vomū attinge întregulū *progresū* actualū alū financelorū.

CONCLUSIUNEA.

În urma tuturor precedentelor denunciării a abuzurilor și a culpabilelor neregularități comise în administrarea Imprimeriei Statului, constatate de două Comisiuni, de mine (basându-mă pe acte, pe date, pe lucrări și pe dovețile cele mai palpabile), și, în fine, în urma strigărilor *Pressei* și *Opinii publice*, era de crezut că, după 11 Februarie, trebuia să se pună barieră acestor rele cari nu ar putea fi tolerate nici chiar într'o țerră barbară lipsită de educațiune, de moralitate, de legi, de sântu uman. Nimic însă nu s'a făcut: Abusivii stau încă în capul trebilor; Comisiunile de anchetă au fost o simplă formalitate saș, mai bine, o derisiune; Lucrările ei și denunțările mele sunt acoperite de mister și trecute la *dellă spre sciință*. Astu fel că de la 14 Iunie, epoca depunerii relației mele despre abuzurile comise de D. Petrescu și C-nie, și până la 12 Iulie când se tipăresc aceste rënduri (adecă într'unu intervalu de 28 zile), nu s'a luat nici o măsură, nici s'a dobândit vre un rezultat în acestă cuestiune care ar fi trebuit cercetată de urgență, cu atențiune și cu scrupulositate, căci ea se atinge de moralitatea unor funcționari, și de delapidare de bani publici!

În fața acestora, găsind de datoriă a nu trece și eu sub tăcere nise lucruri atât de grave, mă hotărîu, în risicul de a 'mă atrage tótă urgia ministrului D. Catargiu, de a fi destituit din funcțiune, și chiar de a fi tradus pe nedrept înaintea *justiției*, mă hotărîu, dicu, a da la lumină acestă broșură, (ce se împarte gratis) spre a se cunósce, aprecia și judeca de tótă intelligența României.

Dacă vre o dată s'a făcută denunciări mai adevărate, mai sincere, nu ară putea fi altele decât acestea pe cari nu le facă nici în scopul de a mă rădica pe ruinele funcțiunii D-lui Petrescu căci, precum s'a vădută în Propunerea mea de organizare a serviciului statistic, am cerută a se desființa Direcția statistică și a se înființa la fiă-care Ministeriū câte unū postū de Referendarū statisticū în care felū de postū mă aflu funcțiunnându de la 1860 și până astăzi; nici mă prenumērū între paraponisiți căci sum încă funcțiunnarū.

Acum judece lumea despre sinceritatea denunțiarilor mele în cari suntū implicați mai mulți inși cari aū se devină de aci înainte persecutori și inemicii mei cei mai neimpăcați.

Sum departe de a nemulțumi pe D. Catargiu Ministru de interne. Póte relele informări ce 'i s'a datū, necunoscința în fondū a lucrurilor, amăgirile și alte machinațiuni ale Companiei, se 'lū fi opritū de a se ocupa cu serioșitate de cuestiune și a lua o decisiune óre-care. Totū-d'auna ministril aū fostū victima înșelăciunelorū ómenilorū de rea credință.

Rēmâne acum se vedemū rezultatulū ce va lua atātū sórta nefericitei Instituțiuni statistice câtū și urmările **vestitei Companii-modelū** în mijloculū Capitalei României!

APPENDICE

Câte-va pagine din viața biurocratică a D-lui I. Petrescu. Școala funcțiunrarilor Ciocoio-Abusivi.

Suntă in lume diferite carriere bune și rele pe cari oamenii le îmbrățiședă după cum le dictedă sântulă, educațiunea și mai cu sémă naturelulă. Unii se devotedă carrierelor de labóre prin cari își câscigă cu onóre o essistență modestă; alții se sacrifică studiulă prin ajutorulă căruia se pótă fi folositori, și societăței și loră înși-le; in fine, vine classa aceea cunoscută sub denumirea de parveniți saul, mai bine, de *Ciocoi* cari suntă capabili de tóte relele afară de o faptă bună. Asemenea ciocoi îmbrățiședă mai de preferință cariera biurocratică: lipsiți de studii, de o bună educațiune și despuiați cu totul de ori-ce felă de moralitate, comittă tóte miseriile din lume pentru a se face iubiți de șefii loră, prin flatterii, spionagiuri, trădări, înșelăciuni, intrigi, și mai cu sémă printr'ună devotamentă fină și printr'ună servilismă esemplariulă. Asemenea lepre ale societăței aul fostă căutate in toți tēmpii de Puternicii cari aul recursulă la asemenea instrumente vile. Școala acestei classe de ómeni 'și a luată nascere din tristele regime ale trecutului când omulă onestulă 'i se refusa o pâne pentru a se da Ciocoiului o mie; ciraciă eșiți dintr'o asemenea școlă se găsesculă in mare numără și până astăđi; mulți dintr'inșii suntă încă pe ruinele ómeniloră onorabili.

Dar.... acéstă școlă este prea cunoscută tuturoră in genere, și ca sē 'i faculă istoriculă, ca sē 'i descriulă efectele prin desvoltări și commentariulă, ar fi obositorulă și lungulă.

Este vorba sē căutămulă a ghici din care classă

din cele trei arătate mai sus, face parte D. Iancu Petrescu eroulul acestei broşure. Eul unul nu voiescū a mē pronuncia; următorele fapte ale D-lui Petrescu iaū însărcinarea a'lū classifica la locul meritatū, fapte saū, mai bine, urmări comise de D-lui de când a apărutū de odată, ca unū fenomenū, pe arena politică, socială și biurocratică.

Dacă ar cere cine-va amănunte despre D. Petrescu, nimeni, nici chiar din cunoscințele dumisale cele mai intime, nu arū putea da o relațiune essactă de câtū cu începere de la anulū 1861 de când D-lui se vedū în Capitală ocupându o funcțiune în Direcțiunea statistică. Până și eul care am făcutū cercetări întinse asupra acestui domnū cu care, din păcate, m'am aflatū într'o cancellariă de la 1861 în cóci, nu așū putea da informări certe de câtū totū de la 1861.

De și uniī (calomniatori, fără înduoială) pretindū că D. Petrescu ar fi fostū odată epistatū la o moșiă ce o țenea unchiulū dumisale, răposatulū Misailū călugărulū (ovreiū boteđatū), și că D. Petrescu ar fi abusatū de acéstă bine-facere a unchiulū dumisale, māncāndū baniī venitului din care causă a fostū gonitū de pe moșiă; de și altora le place a crede că D. Petrescu care fusese numitū pe pricopselā advocățelū saū *vechilū* alū spitalului Panteleimonū, însă din cauza înaltei dumisale capacități saū fiindū-că îngrijea prea multū de procesele și mai cu sēmă de interesele... aceluī spitalū, fusese depărtatū din postulū de *vechilū*; de și uniī iarăși pretindū că D. Petrescu fusese odată prea religiosū și că, din cauza marei dumisale aplecări pentru lucrurile sante, servise pe Dumneđeū ca Cântă-

rețu la Metropolia din Capitală; de și, în fine, unii îndrăsnescă a conchide că asemenea onorabile profesiuni nu constituie, tocmai-tocmai, dreptul pentru a fi cine-va șeful unui serviciu special; — toate acestea însă fiind, negreșit, nisce calomni saū, spre satisfacțiunea D-lui Petrescu, nisce neadevăruri, de aceea nu punem temei pe dinsele ci trecem la 1860 deschidendă pagina debutului dūmisale în carriera statistică.

D. Petrescu a fost numit, în 1860, nu sciū prin ce protecțiune, Comissarū de recensimentū, și de aci, nuscă iarăși prin ce protecțiune, a fost transferat în postul de Rapportorū statisticū la județul Dîmbovița fără să fi fost supus la regula concursului precum se urmase cu toți Rapportorii.

RAPPORTORŪ STATISTICŪ.

Vedenduse într' unū postū stabilū salariatū cu 600 lei pe lună, D. Petrescu, *pe de o parte*, se recomandă Direcțiunei statistice trimițendū'i extracte de recensimentulū județului și tablouri cu floricele pe chărtia lungă de câte unū cotū și două; iar *pe de altă parte*, devotanduse cu totul Prefectului de Dîmbovița, reuși a fi trimisū în cercetări p' în județ, cari cercetări, fără îndoială, le făcea D. Petrescu unicamente pentru serviciul... patriei. — Marțianū, directorele statistice, care vedea atăta zelū din partea D-lui Petrescu, presupunendū că trebuie să fiă unū fenomenū statisticū necunoscutū și isolatū, rugatū fiindū și de D. Or.; — se călcă legea aducanduse Referentū în Direcțiunea statistică, iarăși fără concursū, și în contra drepturilor multorū Rapportori vechi și capabili.

REFERENTŪ.

Venindŭ în Bucureşti pe la finele anului 1860, ca referentŭ în Direcţiunea statistică, celŭ d'ânteiŭ pasŭ alŭ D-lui Petrestu fu de a închiria (după mijlocele dumisale) o căsuţă isolată şi miserabilă în strada Sorescu (alături cu zidulŭ de la fundulŭ grădinei D-nei Alecsandrescu, — cu No. 23) care locuinţă era menită a constata cu tēmpulŭ, diferenţa între vieţuirea modestă a unui funcţiunnarŭ ce trăiesce unicamente din salariulŭ sēŭ, şi între aceea opulentă ce'şi creadă mai târziu, căşcigată prin abuseri.

Dacă ar intra cine-va în acea căsuţă din strada Sorescului şi în urmă ar visita pe aceea de pe panta stingă a Délului-Metropoliei, unde D. Petrescu este domiciliatŭ astăzi, ar găsi o diferenţă ca de la bordeiŭ la palatŭ, înţelegēndu-se şi mobilierulŭ.

De unde însă vine această metamorfosă? Rēspunsulŭ este simplu : Metamorfosa își ia nascere din ziua de când administrarea Imprimeriei Statului a trecutŭ la Direcţiunea statistică şi a intratŭ între atribuţiunile D-lui Petrescu.

Cum D-lui nu fusese supusŭ, precum am arătatŭ, la legea concursului, când a fostŭ numitŭ Rappor-torŭ la Dinboviţa, nici măcar când a fostŭ chiatŭ Referentŭ, căută a distruge legea fundamentală a concursului, şi prin machinaţiuni de totŭfelulŭ, amăgi pe Marţianŭ de a numi în posturi de Rappor-tori pe câţi-va inşi după simpla dumisale recomandaţiune care recomandaţiune își priimea *cuenita îndestulare*. Notedŭ aci câte-va obiecte priimate de D. Petrescu ca *ploconŭ* de la unŭ Rap-por-torŭ :

1 țigaretă de chihlibarū în valóre de vre o două-deci galbeni, de la D. S. Gherassi, Rapportorulū (fostū) alū Capitalei, priimită saū, mai bine, cerută de D. Petrescu chiar în pretoriulū Direcțiunei statistice;

1 bastonū cu totulū și cu totulū de osū de elefantū (fildesū) priimitū de la D. Pițurescu, Rapportorulū statisticū de Covurluiū;

9 tablouri legate și lucrâte în oleiū, cari se vedū agățate în magazinulū de librăria a D-lui G. Ioanid, astădi înpodobescū unulū din *salónele* D-lui Petrescu, plus o colecțiune din tóte cărțile din librăria D-lui Ioanid;

1 revolverū de argintū de tótă frumuseța prezentatū D-lui Petrescu de vre unū pricinașū, căci D. Petrescu nefindū vênătorū și mai puținū încă *vitédū*, nu credū s'și fi permisū asemenea gusturi de fantesiă cu propriiū dumisale bani;

1 binoclu priimitū de la D. Bujoreanu referendarū statisticū, fără care ploconū nu ar fi pututū obtēne, în anulū 1865, unū congediū ce ceruse pentru a se duce în străinătate de și luase însărcinare, formalū, collegulū dumisale D. Frunțescu referentulū, de a'ī îndeplini loculū pe tēmpulū absenței. Dar vorba românescă și mai cu sémă a D-lui Petrescu : *frate, frate, brînđa este pe bani*. Credū că sticlele aceluī binoclu trebuie s' arđă de acum înainte finii și umilițiī ochi ai D. Petrescu.

etc. — etc. — etc. cariū constitue abusurile statistice ale D-lui Petrescu. — Marțianū fiindū atinsū de bóla ftisiei și neputēnduse ocupa cu serioșitate de Imprimeria statului, lăsă pe D. Petrescu a usa de drepturile sale de controlă și priveghiare și astū

felu D. Petrescu putu face studiū și intra în tôte amănuntele acelei Imprimerii, cariî îi serviră și 'i servă până astăzi la combinarea a miî de îmbunătățiri în profitulū . . . statului.

În intervalulū acesta se opera organizarea serviciului statisticū, când D Petrescu, după ce reușise a atrage compătimirea lui Marțianū asupra virstei și familliei dumisale, și Marțianū avēndū uniculū defectū de a se încrede ca orî-care omū onestū și de bună credință, îlū înălță la postulū de Ajutorū alū Directorelui statisticeî, saū Verificatorū, în care postū essistă și până astăzi sub denumirea de șefū provisorii.

Bóla lui Marțianū luandū proporțiunî mari și rețēnēndū'lū în patū luni întregi, apoi ducerea bolnavului la munte pentru căutarea sănătăței pentru mai multe luni, — postulū de Directorū alū statisticeî, în partea mecanică, deveni ore-cum o ficțiune, și astū felū D. Petrescu rămase tare și mare atātū în viața lui Marțianū (care se ocupa specialmente de sciēță și economiă politică), câtū și mai sēmă după mórtea lui.

SUB MINISTRULŪ D. COGĂLNICĒNU.

Posițiunea D-lui Cógălnicēnu, ca primū Ministru, fiindū fostū grea în fața marelū lovituri de statū, și ocupațiunile d-lui fiindū fórte povăróse, D. Petrescu sēnți bine că falsele și plagiatele lucrări, tablouri și charte (conduse de Marțianū) cu cariî avea obiceiū sē ebluisseđe pe toți ministrii la venire-le, nu'si avēi loculū cu atātū mai multū căci D. Cogălnicēnu cunoscea de aprópe lucrările statistico-economice ale lui Marțianū, cetise Annalele,

și-lă ar fi prinsă foarte lesne (cum se dice) cu ocaua mică. Spre a'i dobândi favórea, D. Petrescu care ferbea și care era într'o continuă preocupățiă, avu recursu la serviciu de acelea ce eșeu cu totulú din sfera atribuțiunilorú dumisale. Iată procederea D-lui : Informă pe D. Cogălnicenu, că după sciințele ce pretinda că ar fi priimitu de la unii ómeni din orașulú Pitești, Brătienii și alții facú propagande în contra plebiscitului, și se propuse, ca funcțiunaru devotatu și ca omú cu greutate mare și cu cunoscințe întinse în județulú Argeșú, a'lú însărcina cu misiunea de Comissaru estraordinaru în județú. D. Cogălnicenu care, se vede, căuta asemenea individe în serviciulú dumisale, priimi propunerea D-lui Petrescu și-lú trimise în caretă la județulú Argeșú spre a influența plebiscitulú. Cătu státu în Pitești, D. Petrescu nu contribui personalmente intru nimicú pentru plebiscitú, căci fiindú deochiatú în acelú orașú și cu o reputățiune slabă, nimeni, precum bine scia însuși chiar, nu putea și nu voia s'lu asculte. Ca s'e se arate însé zelosu către D. Cogălnicenu, accusă pe D. Condeescu șefulú stației telegrafice din Pitești (a căruí familiă făcuse multú bine D-lui Petrescu), și pe alți funcțiunnari administrativi, că suntú în contra guvernuluiú și alte asemenea calomnií ; iar D. Cogălnicenu dândú credementu arătărilorú D-lui Petrescu, destitui pe telegrafistú și ('mi se pare) și pe alți duoí funcțiunnari administrativi, victime onorabile rēutăței și zelului falsú a D. Petrescu(1).

(1) D. Petrescu cu cătu este servilissimú inaintea superiorilorú, cu atátú devine ca o hienă pentru acei cari cadú sub apăsarea puterei dumisale. — Afară de acésta, D-lui a datú doveđile cele mai palpabile de mare dibaciú în arta de a pipăi, menagiă și servi slăbicțiunile superiorilorú.

Prin asemenea serviciu, câștigându-l favoarea și încrederea D-lui Cogălnicenu, mai fu trimis de acesta încă odată, ca propagandist la Argeșu, pentru alegerea deputaților la Cameră. De astă dată D. Petrescu influență ore-cum alegerile în Argeșu, nu prin oameni liberi sau independenți, ci prin funcționarii administrativi cari, temându-se a nu fi destituiți prin vre o accusare a D-lui Petrescu către Ministru, îl ascultară și se supuseră orbesce. — Astu felu D. Petrescu se întorse din această misiă, mindru, gloriosu și... pretențiosu, ba încă așa de pretențiosu, în câtu uită chiar pe celu ce'lă scosese din gunoiu, pe bine-făcătorulu său Marțianu care, aflându-se bolnavu în așternutu și auzind că licitația legatulu cărților are să se facă abusiv de D. Petrescu, a trimis răspunsu să se amâne pentru câte-va zile până să fiă în stare a veni la cancellariă ca să o assiste însuși. D. Petrescu însă a strigatu : « Marțianu este directoru alu statisticeii la cancellariă iar nu a-casă, și că eu fiindu Ajutoru de Directoru, sum potente în absența lui, și nesocotescu asemenea ordine după saltea ». La această auzire, Marțianu care era de unu temperamentu iute și ore-cum neplăcutu din cauza bólei, se necăji așa de tare în câtu nóptea vërsă sânge și bóla 'i se agravă.

Cātu a fostu D. Cogălnicenu la Ministeriu, D. Petrescu devenise așa de influentu în câtu, după simpla dumisale recomandațiune, a făcutu să se numescă D. Vărdaru Prefectu la Argeșu, și sum siguru că D. Petrescu nu'lă a făcutu de géba, adecă de simplu prieteșugă. Iar toți câți avéu trebuință de ministru, mai întéiu trebuia să se róge de D.

Petrescu pentru a'î sustînea, saŭ, mai pe romînesce, a le face trébă, pentru care 'i se făcea, fără îndoială, **cuenita... îndestulare.**

După căderea D-lui Cogălnicénu, D. Petrescu aflînduse în Divisiunea I a Ministeriului de interne, a fostă apostrofată de căţiva funcţiunnari de acolo prin espressiunile următóre :

« — Hei, Domnule Petrescu, îl întrebară funcţiunnari; ce vei mai face acum după căderea D-lui Cogălnicénu ? »

Iată răspunsul D-lui Petrescu dată interlocutorilor, fără să roşescă şi fără să se deconcertede, care răspunsă a fostă *Professiunea sa de credinţă*:

„ — Vă răspund, domnilor, (a disă D. Petrescu), că orî-care ar fi guvernul, orî-care ar fi ministru la putere; de'mi va ordonna: du-te de spîndură pe Brătianu saŭ pe fostul ministru, eŭ îndeplinescŭ ordinul; asemenea dacă'mi ar dice: du-te de'î sărută în ei bine, o facŭ şi a-césta“.

Espressiunea este aşa de próstă că ar fi neconvinciosă a o arăta aci; cu tóte acestea a pronunţiat'o în tótă ruşinea ei, dovadă acei funcţiunnari din Divisiunea I.

Incheindu-se aci faptele D-lui Petrescu sub ministru D. Cogălnicénu, şi spre a se convinge orî-care de cele arătate mai sus, adecă despre missiile D-lui Petrescu în judeţul Argeş, nu are de cătă a căuta în Divisiunea I a Ministeriului de interne, raportul Direcţiunei statistice sub No. 26178 din 30 Noemvrie 1865, la care este alăturatŭ ştatulŭ funcţiunnarilor Direcţiunei; şi va găsi la rubrica „*Serviciŭ estraordinare*“ că D. Petrescu a înscrisŭ ca cualităţi, disele Comissariate în jud. Argeş.

Sub Ministrul D. Florescu.

Când D. generalul Florescu a fost numit ministru de interne, D-lui se afla, precum se ştia, în străinătate. D. Petrescu, în culmea bucuriei, a strigat: „Generalul este de al noştri şi avem să mergem de minune!» Cu toate acestea dumnului nu cunoscuse pe D. Florescu; avea însă presenţirea că va fi cel mai fericit sub D. general; şi nu se înşelase, precum se va vedea din ceea ce urmădea:

După trecere de câte-va zile, D. Florescu se întorce din străinătate, vine la Ministeriu, şi după vechiul obicei al D-lui Petrescu, (adecă de a nu se prezenta nicădată cu ceilalţi funcţionari în bloc), se prezintă singur şi rămâne cu D. Florescu mai mult timp. Ceea ce va fi vorbit cu D-lui nu se ştie, ceea ce se poate însă asigura este că, a doua zi sau a treia zi, D. Florescu se duce însoţit de D. Petrescu la Imprimeria Statului unde elevii în uniformă şi personalul Imprimeriei în haine de sărbătoare, cari fuseseră anunţaţi şi pregătiţi de venirea ministrului, făcuseră onoruri militare D-lui Florescu, aşezaţi în front şi strigându: «Să trăiţi, domnule general!» După aceea D. generalul vizitându Imprimeria, fonderia de litere, etc. şi întâmpinându la tot pasul strigări de «Să trăiţi, domnule general!», ese încântat din Imprimeria mulţumindu D-lui Petrescu şi C^{nie} pentru frumoasa disciplină ce găsiseră în şcolul Stabilimentu.

Întorcându-se la Ministeriu, D. Petrescu care făcuse primul pas încoronat de succes, pregătesce un raport în care înşira *verdă* şi *uscate* despre statistică, se duce de lă prezintă D-lui Flo-

rescu și 'i-lă cîtesce stăndu *smirna*, cu gherocul încheiatu până susu în nasturi, cu o mână la peptu și cu vocea cea mai gingașă după pămîntu. D. Florescu rămîne și cu acéștiă ocasiă încântatū de D. Petrescu care în diua aceea invită vre o duoî-trei prietenî la D-lui și béu șampaniă. Între aceștiă era și D. Văcăreștenu atașatulū D-lui Florescu, care (D. Văcăreștenu) nu a lipsitū, fără induoială, a transmite D-lui Florescu bucuria și banchetulū datū de D. Petrescu pentru venire'î la Ministeriū.

Cum D. Văcăreștenu era cunoscutulū și officiosulū atașatū alū D-lui Florescu; D. Petrescu, ca sē 'lū îndatorede, aduce pe fratele sēu, archivarū la Direcțiunea statistică, îi dă în primire archiva fără opisū și fără nici o regulă, și în intervalulū de aprópe duoă luni, acéstu nuou archivarū care a datū cu nasu pe la cancellariă numai de câte-va ori, *per forma*, trece cassierū la Poliția Capitalei și lasă în cea mai mare desordine archiva statistică din cauza marelī amabilități a D-lui Petrescu.

DD-niī Văcăreșteanu și Petrescu erau nedespărțiți : celū d'ântēiū își petrecea tóte dîilele la Direcțiunea statistică, și celū de alū duoilea, noptile și diminețele la D. Florescu unde se afla totū-d'auna D. Văcăreștenu. Amānduoî acéști nedeslipiți amici de ocasiă, vorbéu încetū de nu'î putea auzi nimēnea, plecaū împreună din Direcțiunea statistică și se întorcēu asemenea. Toți pași, tóte șoptele dumnélorū avēu de scopū, negreșitū, fericirea...țerreī. Și unulū și altulū deveniseră idoliī D-lui Florescu care'î avea totū-d'auna la masă și a-casă și și nópte, gata spre ori-ce soiū de serviciū, afară, se înțelege, de statis-

tică care, după mulți, era o lucrare mórta, iar pentru D. Petrescu, neproducătoare.

După ce reușise a câștiga deplina favóre a D-lui Florescu, cum Marțianu era mortu încă din Iunie 1865, și cum D. Petrescu era șefu provisoriu alu Direcțiunei statistice, profită de ocasiă a da acestei instituțiuni o organizare croită astu felu în cătu statistica se nu mai pótă face nimicü. Unica'i intențiune era de a fi șefu, însă sub o formă ca se nu attragă critica ce'lü aștepta. Ce făcu D. Petrescu :

1°. Propuse ca Direcțiunea statistică se se reducă la o simplă divisiune, iar postulü de directorü, la care nu se putea gurguța, se se desființede; și 2°, mai propuse a se desființa și posturile de Rapor-torü statisticii de județe.

Reducënduse astu felu Instituțiunea statistică, cfontită și nimicită prin propria'i inițiativă, cu scopulü unicü că se pótă fi șefu alu Imprimeriei statulu; pe de o parte, se grăbi a face tóte lucrările pregătitoare pentru punerea acestei absurde organizașii în lucrare; iar pe de alta, spre a nu fi apostrofatü de lume și de collegii sēi, affectă o mih-nire falsă către toți și tacsă organizarea de defec-tuósă și ca provenită directü din partea Minsitrulu iar nu din partea dumisale.

Veni în fine D. N. Crețulescu la Ministeriü, dar după puține zile
 D. Petrescu se deșteptă, într'o bună dimineța, în sgomotulü zilei de 11 Fevruarie.

11 FEVRUARIE.

Cine striga mai tare în memorabila zi de 11 Fevruarie? — D. Petrescu. — Cine condamna mai

multă regimul trecut? — D. Petrescu. — Cine critica și desemna cu culorile cele mai negre pe D. Cogălnicenu, pe D. Crețulescu, pe D. Florescu, și chiar pe D. Văcăreștenu? — D. Petrescu. — Cine da năvală, cine afecta patriotismul cellui mai înfocat și se îmbrățișa cu patrioții țilei? — D. Petrescu.

Așa dar D. Petrescu devenise cu totul altul, astăzi-felul că din bălțat și împeștriat ce fusese mai înainte, în ziua de 11 Februarie se dase la decădare și devenise albu-roșu căci aceste culori unite erau la ordina țilei.

Sentind bine că D. Petrescu era capabil de a se însinui și amăgi și pe noul Ministru Pr. D. Ghica; fără a pierde timpul, făcând o relațiune de toate urmările trecute ale D-lui Petrescu și o presintă ministrului a treia zi, față fiind și D. Directorul Argintoianu care susținuse pretențiunile mele. Pr. Ghica, din cauza numeroșelor ocupațiuni, neavând timpul a se ocupa atunci de o asemenea chestiune, a amânat-o pentru altă dată când, adică, va fi mai ușurat în lucrări, și ... amânată a rămas și până astăzi, căci priceputul D. Petrescu a prevenit peirea ce 'lă aștepta și de care avea cunoștință, prin machinațiunile ce operă cu multă dibăciă și prin cari reuși a 'și atrage simpatia ministrului, ba încă 'și o atrase așa de mult în cât fu autorizat de Pr. Ghica a face o anchetă la Poliția, alta Concesiunii Monitorului și (precum însuși a declarat) și D. Libreht, prin cari lucrări distingându-se, câștigă favoarea D. Ghica iar eu urgia D-lui pentru-că petițiunasem în contra D-lui Petrescu.

Veni D. Lascar Catargiu la Ministeriū și D. Petrescu se presintă singurū, după cunoscutulū dumisale obiceiū, în urma tuturorū funcțiunnarilorū. După trecere de câtū-va tēmpū, făcūiū denunciările despre abuzurī și altele, formalū și prin publicitate. Tōte acestea însă, precum s'a vēdūtū din lucrările inserate în acēstă broșură, stau încă pendinte; și în contra așteptărei mele, nu numai că nu s'a luatū încă nici o dispozițiune pentru pedepsirea și stirpierea abuzurilor denunciate, nu numai că nu s'a observatū ocupațiunile Direcțiunei statistice spre a se putea pune pe o cale regulatā printr'o organizațiune nemerită; ba încă vēdū că posturile de Raportorī s'aū desființatū (a se vedea monitorulū No. 152 din 1866); mai presēntū încă că defectuoasă organizare croitā de Marele statistico-tipografū, are sē se punā în lucrare, și, în fine, D. Petrescu are șansa (după cum însuși a declaratū) de a fi numitū Șefulū serviciulū statisticū, în care postū nu aū avutū curagiulū a'lū întări nici guvernele trecute!

Termināndū aci, facā Cerulū a se îndrepta lucrurile, a le pune pe adevērata cale de justițiā, și sē ne ferescā Dumneđen de liberalī ca D. Petrescu, căci astādi D. Petrescu este de gātū cu mai multī liberalī, și prin urmare D-lui este **mare liberalū!**

În 12/24 Iulie 1866.

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
2007

ERRATUM.

La pag.	3	rëndulü	8.	— admintstrarea	— administrarea
«	5	«	17.	— dierctorele	— directorele
«	6	«	22.	— specialitățî	— specialiști
«	11	«	²¹ / ₂₂	— statisacei	— statisticeî
«	11	«	41.	— cenformü	— conformü
«	11	«	44.	— du-ă felulü	— după felulü.
«	18	«	30.	— servii	— servi
«	18	«	31.	— Ghca	— Ghica
«	33	«	20.	— Imprimeriêî	— Imprimeriêî
«	48	«	38.	— 5680 ale	— 5680 topuri ale
«	50	«	33.	— comittü	— comittü
«	53	«	37.	— 26,700	— 25,687 ²⁰ / ₄₀
«	56	«	12.	— 26,700	— 25,687 ²⁰ / ₄₀
«	76	«	28.	— Imprimeriêî	— Imprimeriêî
«	77	»	28.	— tötä	— tôte

Și altele neînsemnătore.

Scăpare de vedere. La pag. 108 (din urmă), rëndulü ultimü, in unele locuri s'a trecutü Iunie in locü de Iulie.

NB. — La notița de la pagina 39, se va mai adăuga : « Această procedere a D-lui Petrescu, nu numai că este in contra Art. 54 §§ 2 și 3 din legea Comptabilităței, ba încă și supusă penalităței prevădute de § 5, aceșai articol 54.

